

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

בפני כב' השופט מגן אלטוביה

תובעים

1. עמוס ברנס

2. שמעון ברנס

ע"י ב"כ: אלי זוהר, עו"ד

איתי זוהר, עו"ד

ענבל זוהר, עו"ד

נגד

נתבעים

1. שאול מרקוס

2. יהודה אלבז

3. יחיאל פיקהולץ

4. עדי בראונר

5. מדינת ישראל

ע"י ב"כ: גילי לבונטין, עו"ד

עופר שובל, עו"ד

פרקליטות מחוז ת"א (מרכז)

פסק דין

1. ביום חמישי, 24.10.1974, נמצאה גופתה הערומה של רחל הלר ז"ל (להלן: "הלר" או "המנוחה") לצד כביש קיט ושיט שליד קיסריה. על הגופה נמצאו סימני התעללות ואלימות קשים. סימנים אלו העידו כי המנוחה נחנקה מלחץ שהופעל על צווארה, ספגה חבלה קשה בראשה, ברקתה ובקודקודה, ונחבלה באמצעות מכשיר חד בצדו השמאלי של גווה. תיקה האישי של הלר, בגדיה וחפצים נוספים שלה נמצאו מאוחר יותר מתחת לגשרון המרוחק כ- 12.5 קילומטר ממקום מציאת הגופה. אין מחלוקת כי הלר מצאה את מותה ביום 23.10.1974. (להלן: "יום הרצח"). עמוס ברנס (להלן: "ברנס") היה רווק כבן 31, שהתגורר באותה עת בבית הוריו בעכו. ברנס התוודע להלר כשבוע לפני הירצחה, כאשר נפגשו השניים בבית רוטנברג בחיפה בו השתתף בקורס 'ידע עם'. הלר השתתפה כחניכה בקורס במסגרת שירותה הצבאי. הלר גם באה לצפות בעמוס באימון קראטה שבו השתתף. כעבור שלושה ימים, נפגשו ברנס והלר שוב בחברת ידידים.
2. את הרצח חקר צוות חקירה מיוחד (להלן: "צח"מ") בראשות חנא חדד אשר עצר את עמוס ברנס, בין חשודים אחרים, למשך שמונה ימים. ברנס שוחרר לביתו לאחר שמסר אליבי שעל פיו נסע בערב הרצח באוטובוס עם מכרו מקס בוחבוט (להלן: "בוחבוט"). בסופו של דבר לא עלה בידי צח"מ חדד לפענח את הפרשה. לאחר מכן הוקם צח"מ שני בפקודו של רב פקד אריה צמרת, אשר לא חקר את ברנס וריכז את מאמצי החקירה בן זוגה של הלר, יורם ביכונסקי. גם צח"מ צמרת לא הצליח לפענח את הפרשה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1
2 צח"מ שלישי הוקם בראשותו של סגן ניצב שאול מרקוס (להלן: "מרקוס"), אשר עזר
3 בתאריך 14.4.1975 את ברנס. כדי להתחמק מעינה הפקוחה של התקשורת אשר סיקרה
4 באופן אינטנסיבי את הפרשה, העיד פקד יהודה אלבו (להלן: "אלבו"), אחד מחוקרי
5 הצח"מ, בפני שופט המעצרים, כי ברנס חשוד בביצוע מעשים מגונים בשתי נערות ובנער
6 באזור השרון. למעשה לא היו אילו החשדות שנחשד בהם ברנס. מעצרו נועד לשם חקירתו
7 בקשר עם רצח הלר. עובדה זו לא גולתה לשופט המעצרים. בדו"ח המעצר שמילאו
8 השוטרים, נרשם כי תגובת ברנס להאשמה היתה "אני לא זוכר דבר". ברנס נעצר אפוא
9 בעילת שווא. ברנס הוחזק בבידוד ללא יכולת להיפגש עם עורך דין ומבלי שלבני משפחתו
10 ניתנה האפשרות לאתרו. כמו כן, הועבר ברנס בין מתקני משטרה שונים.
- 11 3. בתאריך 17.4.1975 מסר ברנס הודאה ברצח החיילת רחל הלר, שאותה כתב בחלקה בכתב
12 ידו, ולמחרת אף שיחזר את הרצח בפני חוקרי המשטרה בהודאתו סיפר ברנס כי ביום
13 הרצח סיים בשעה 21:00 לערך בחינה בידע עם שנערכה בבית רוטנברג והלך לכיוון מגורי
14 החיילות כדי לפגוש בהלר. חיילת שלא הכיר הובילה אותו לפי בקשתו לחדרה של הלר. שם
15 סיפרה לו הלר כי היא מתלבטת אם לנסוע לחיפה לחברתה רונית, שהזמינה אותה לבקרה,
16 או לבית הוריה בבת-ים. משהחליטה הלר, כך סיפר ברנס, לנסוע לבית הוריה, הסיעה
17 במשאיתו של אחיו לכיוון בת-ים, ובדרך החלו שניהם להתעלס באזור קיסריה, לאחר
18 שסטה מן הכביש הראשי, החנה ברנס את המשאית בשביל הסמוך לפרדס, והשניים ירדו מן
19 הרכב על מנת להמשיך להתעלס. בשלב זה, סיפר ברנס בהודאתו, החלה הלר "להתעסק
20 עמו", פעם אפשרה את המשך המגע המיני, ופעם נסוגה, כאילו שיחקה בו וצחקה לו. אז
21 הכה אותה מכה אחת שגרמה לרחל לאבד את הכרתה, והוא הגיע לכדי סיפוק ושפך את
22 זרעו על מכנסיה ועל רגליה. בהמשך הודאתו סיפר ברנס כי נבהל מכך שרחל איבדה את
23 הכרתה והתלבט האם לקחתה לבית החולים או להסתירה. לבסוף, קרע רצועה מחזייתה,
24 קשר את הרצועה סביב גרונה של הלר וחנק אותה. את הגופה העלה לרכב, ולאחר נסיעה של
25 כברת דרך הניחה בצד הכביש, ואת הבגדים השליך מתחת לגשרון, מרחק נסיעה ממקום
26 הרצח. לבסוף סיפר ברנס בהודאתו כי בסביבות השעה שתיים וחצי לפנות בוקר שב לביתו
27 ושכב לישון.
- 28 4. ברנס הואשם בבית המשפט המחוזי בחיפה בעבירה של רצח (להלן: "הערכאה המרשיעה").
29 המשפט התמקד בקבילות הודאתו והשחזור שנערך עמו. נערך משפט זוטא בעקבות
30 התנגדות ההגנה לקבלת ראיות אלה. במשפט הזוטא העיד ברנס כי הודאתו נגבתה ממנו
31 לאחר שלא ישן במשך ארבעה ימים ושלושה לילות שבמהלכם הוכה על ידי חוקריו. על
32 מכות אלה סיפר – בעקבות אירוע שבו, לטענתו, ספג סטירה רבת עוצמה מאלבו, לרופא
33 המכון לרפואה משפטית באבו כביר שבפניו הובא, ד"ר בצלאל בלוד (להלן: "ד"ר בלוד").
34 ברנס העיד, כי חקירת המשטרה לוותה גם בפיתויים שונים מצד החוקרים ובאיומים
35 שיעצרו את בני משפחתו. עוד העיד ברנס, כי השחזור שביצע לא היה חופשי ומרצון, וכי

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2001-04 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1 כאשר נקטע השחזור עקב סירובו להמשיך, הגיע מרקוס למקום השחזור ונהג באלימות עד
2 אשר ניאות ברנס להמשיך לשתף פעולה עם חוקריו. ברנס הסביר כי הודה ברצח על מנת
3 לשים קץ ללחצי החקירה ומתוך מחשבה שיוכל להסביר בעתיד שהודאתו אינה אמת.
4 אל מול עדותו זו של ברנס העידו אנשי המשטרה כאיש אחד, כי לא היו דברים מעולם.
5 השוטרים העידו כי ברנס לא הוכה וגם לא התלונן על כך, כי אלבו לא סטר לו, כי ברנס לא
6 נחקר בלילות ולא נמנעה ממנו שינה, כי האנשים שברנס העיד שחקרו אותו בלילות לא היו
7 כלל חוקרים אלא שומרים וכי מרקוס לא הגיע כלל לאתר השחזור, וממילא לא נהג
8 באלימות במהלכו. ד"ר בלוך העיד כי ברנס לא התלונן בפניו על מכות שספג.
9
- 10 5. הערכאה המרשיעה מתחה ביקורת על התנהלותו של צוות החקירה עקב היעדר רישום
11 מהלך החקירה כנדרש ומכיוון שמרקוס ואלבו נהגו במירמה בעת שעצרו את ברנס באשמת
12 שווא של מעשים מגונים. נקבע, כי אלבו העיד עדות שקר בפני שופט השלום שדן בהארכת
13 מעצרו של ברנס. עם זאת פסקה הערכאה המרשיעה כי לגופם של דברים, כשמציבים את
14 עדותו היחידה של ברנס אל מול עדויותם של שורה ארוכה של חוקרי משטרה מנוסים יש
15 לאמץ את גירסת המשטרה. בית המשפט המחוזי בחיפה דחה אפוא את עדות ברנס כלא
16 אמינה, כי לא הופעלו עליו אמצעים פיזיים או פסיכולוגיים לשם גביית ההודאה ועריכת
17 השחזור. בית המשפט מצא "דבר מה נוסף" לתמיכה בהודאתו של ברנס בשחזור שבו
18 השתתף ברנס, בהתאמת הממצאים הפתולוגיים לתיאור שמסר ברנס בדבר דרך המתתה
19 של רחל, ולבסוף, בפרט חקירה שבית המשפט המחוזי סבר כי הוא מוכמן ושהופיע
20 בהודאתו של ברנס – כוונתה של רחל לבקר בליל הרצח את חברתה רונית שטרקמן, על פי
21 הזמנתה של האחרונה. על התלבטותה זו של הלר ידעה המשטרה מתוך פתק שהשאירה
22 שטרקמן להלר בו הציעה לה ללון בבית הוריה בחיפה כיוון שכל החיילות בקורס בו
23 השתתפו שוחררו ל"אפטר" בערב הרצח.
24
- 25 על רקע זה הרשיע ביהמ"ש המחוזי את ברנס בעבירת הרצח שיוחסה לו, ובתאריך
26 14.1.1976 גזר על ברנס עונש של מאסר עולם.
27
- 28 6. על פסק דינו של בית המשפט המחוזי ערער ברנס לבית המשפט העליון. הערעור התמקד
29 בשאלת קבילותה של הודאתו. בית המשפט העליון מפי השופטים י' כהן ומני קיבל בפסק
30 דינו [ע"פ 127/76 ברנס נ' מדינת ישראל פ"ד (3) 507] כנקודת מוצא את קביעותיו של
31 ביהמ"ש המחוזי שלפיהן לא הופעלו על ברנס אמצעי לחץ כלשהם – פיזיים או פסיכולוגיים.
32 נקבע כי הודאתו של ברנס ניתנה מרצונו הטוב והחופשי. השופט ח' כהן, גרס כי גם אם
33 הופעלו אמצעי לחץ על ברנס, הרי שלדידו, לאור הודאתו המצטדקת של ברנס אין מתעורר
34 ספק סביר בכך שלא היה באמצעים אלה כדי לשבור את כח התנגדותו של ברנס ולשלוט את

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1 רצייתו בהודאתו. בקשה שהגיש ברנס לדיון נוסף בעניינו נדחתה [ד"נ 25/76 ברנס נ' מדינת
2 ישראל (לא פורסם)].
- 3
- 4 7. כעבור שנתיים הגיש ברנס מתוך כלאו בקשה למשפט חוזר. עיקר טענותיו היה כי הודאתו
5 במשטרה ניתנה כאשר היה שרוי במצב של התמוטטות נפשית ופיזית, וכי היא נכפתה עליו
6 בכח ואין בה אמת. ביהמ"ש העליון, מפיו של הנשיא זוסמן, דחה את הבקשה בקצרה
7 בנימוק כי לא נמצאה כל ראיה חדשה היכולה לסייע לברנס בטענותיו, כנדרש בסעיף 9 לחוק
8 בתי המשפט, תשי"ז-1957 שהיה אז בתוקף ולפיכך לא קמה עילה לקיים משפט חוזר.
- 9
- 10 8. על רקע פניות חוזרות ונשנות של ברנס מבין כותלי בית הסוהר, ובעקבות חשיפה על ידי
11 קצין משטרה בדימוס, ניצב משנה עזרא גולדברג, על קיום פעולות 'בלתי כשרות' שבוצעו
12 לכאורה על ידי צוות החקירה בראשותו של מרקוס, פתחה בשנת 1980 המשנה ליועץ
13 המשפטי לממשלה, עו"ד יהודית קרפ (להלן: "עו"ד קרפ"), בבדיקה מקיפה של הפרשה.
14 בתיאום עמה החל גם צוות משטרתי, בפיקודו של ראש מחלקת החקירות ניצב משנה שלמה
15 גל (להלן: "ניצ"מ גל"), לחקור חשדות לפעולות בלתי חוקיות שבוצעו על ידי צח"מ מרקוס.
16 דו"ח הבדיקה (להלן: "דו"ח קרפ") הצביע על שורה ארוכה של ממצאים שהציבו שאלות
17 ועוררו בקיעים בהרשעתו של ברנס: ראשית, ממצאים הנוגעים להתנהלות המשטרה
18 בפרשה, שמקימים חשש כי הרשעת ברנס נסמכה על עדויות שקר והמעוררים ספק בקשר
19 להרשעה. שנית, ממצאים וראיות שלא עמדו בפני ביהמ"ש המחוזי.
- 20
- 21 עם הסוג הראשון של הממצאים נמנתה עדותו של פקד עוזי נבות, מי שהיה ראש המעבדה
22 הניידת לזיהוי פלילי (להלן: "נבות"), שצילם את סרט השחזור שנערך לברנס. לאחר שקיבל
23 מעמד של עד מדינה, הודה נבות כי שיקר במשפטו של ברנס וכי השחזור אכן הופסק למשך
24 חצי שעה כאשר ברנס סרב להמשיכו. בעקבות זאת, לדברי נבות, הגיע מרקוס לזירת
25 השחזור, הכניס את פלג גופו העליון למכונת בה ישב ברנס וכי נשמעו צעקות. כמו כן, העיד
26 נבות כי היועץ המדעי לצוות יחיאל פיקהולץ (להלן: "פיקהולץ") הסתובב לצד המכונת
27 ואמר כי ייעשה מברנס קציצות. גרסתו של נבות נתמכה בעדותו של עובדיה ישראלי (להלן:
28 "ישראלי"), אף הוא איש המז"פ וכן על ידי אורי גלי (להלן: "גלי"), שהיה נהג הצח"מ
29 שסיפר שהסיע את מרקוס לאתר השחזור.
- 30 נבות הוסיף כי לאחר שהבין כי כל ששת השוטרים העידו במשפט הזוטא שמרקוס לא נכח
31 בשחזור, התקומם על כך בפני ראש אגף החקירות במשטרה, אריה שור, והודיע כי אינו מוכן
32 להעיד עדות שקר. לדברי נבות, התשובה שקיבל הייתה כי נוכחותו של מרקוס בשחזור הינה
33 פרט "לא חשוב" ואין זה ראוי לפגוע בגינו ב"מה שהושג" לאחר ששני צח"מים כשלו בפענוח
34 הפרשה. לדברי נבות הובטח לו כי התובע עו"ד עדי בראונר לא יזמנו לעדות במשפט הזוטא.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 במשפט עצמו נקרא נבות לבוא להעיד בעניין צילום השחזור לאחר שכבר נתקבלה עמדת
2 המשטרה במשפט הזוטא. נבות בחר שלא לסותרה.
3 באשר לטענתו של ברנס כי הוכח במהלך חקירתו, הצביע דו"ח קרפ על כך ששני שוטרים:
4 רב סמל סימון אבוטבול (להלן: "אבוטבול") ורב סמל דוד כהן הודו כי ראו את אלבו מכה
5 את ברנס, וזאת בניגוד לעדויות שניתנו בביהמ"ש המחוזי. כן הצביע הדו"ח על הודעה של
6 ד"ר בלוך שלא שלל את האפשרות שברנס אכן התלונן בפניו על מכות שספג, זאת בניגוד
7 לעדותו של ד"ר בלוך במשפט. בנוסף לכך, הביא דו"ח קרפ את הודעתו של בוחבוט,
8 שבעדותו במשפט הפריך את האליבי שמסר ברנס, לפיו נסעו שניהם יחד באוטובוס בליל
9 הרצח. בוחבוט סיפר בהודעתו כי לאחר שמסר בראשונה הודעה במשטרה בדבר הערב שבו
10 נסע עם ברנס באוטובוס, גילה כי אירוע הנסיעה לא התרחש בתאריך שמסר, אלא במועד
11 אחר, שגם הוא איננו ערב הרצח. לכן, שב למשטרה כדי למסור הודעה שנייה. בוחבוט סיפר
12 כי יום לפני עדותו בביהמ"ש הגיע אלבו לרענן את זכרונו והקריא לו את עדותו הראשונה.
13 בוחבוט ציין כי מסר גם הודעה שנייה, ואלבו לחץ עליו להיצמד להודעה הראשונה ורמז
14 לבוחבוט, שהיה אז עובד מדינה, כי לא כדאי לו להסתבך או לשנותה. בביהמ"ש נשאל
15 בוחבוט אך ורק על הודעתו הראשונה, ובה דבק.
16 כמו כן הצביע דו"ח קרפ על ראיות מעוררות ספק בהרשעת ברנס שלא הוצגו בפני ביהמ"ש:
17 דו"ח מתאריך 6.11.1974 בדבר תוצאות שליליות בהשוואת טביעת אצבעותיו של ברנס עם
18 טביעות האצבע שהתגלו על חפציה של רחל. עדות נוספת המעלה את האפשרות כי רחל
19 נראתה באזור הכרמל בחיפה בסביבות השעה 22:30 כשהיא בגפה; דו"ח של הפסיכיאטר
20 ד"ר ראובן מאייר, מתאריך 2.6.1975 בדבר העדר דפוסים סדיסטיים באישיותו של ברנס,
21 הסותרים את הימצאות סימני התעללות על גופתה של רחל; דו"ח מז"פ מתאריך
22 17.12.1974 ותוצאות בדיקה מחדש מחדש פברואר 1981 המעידים על שוני מוחלט מבחינת
23 הספקטרום הפלולוגי בין האבק שנשאב מבגדי רחל לבין האבק שנלקח מן האזור שתיאר
24 ברנס בהודאתו כזירת הרצח; ראיות המלמדות כי כל הפרטים שמסר ברנס בהודאתו שבהם
25 ראה ביהמ"ש כדבר מה נוסף וכפרטים מוכמנים, היו ידועים למשטרה או שפורסמו
26 בעיתונות כבר קודם לכן.

27
28 דו"ח קרפ כלל גם המלצה באשר לדרך המשפטית שיש לנקוט, על יסוד סעיף החוק
29 הרלוונטי – סעיף 9(א) לחוק בתי המשפט שזו היתה לשונו:

30 "נשיא בית המשפט העליון או ממלא מקומו הקבוע רשאי להורות כי בית המשפט העליון
31 או בית משפט מחוזי שיקבע לכך, יקיים משפט חוזר בעניין פלילי שנפסק בו סופית, אם
32 ראה אחד מאלה:
33 (1) פסק בית המשפט כי ראיה מהראיות שהובאו באותו העניין היה יסודה בשקר או
34 בזיוף, ויש יסוד להניח כי אילולא ראיה זאת היה בכך כדי לשנות את תוצאות המשפט
35 לטובת הנידון;
36

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1 (2) התגלו עובדות חדשות או ראיות חדשות העשויות, לבדן או ביחד עם החומר שהיה
2 בפני ביהמ"ש בראשונה, לשנות את תוצאות המשפט, לטובת הנידון, ולא יכלו להיות
3 בידי הנידון, או לא יכלו להיות ידיעות לו בשעת בירור משפטו..."
- 4
5 בדו"ח קרפ נקבע כי שתי העילות הרלוונטיות לכאורה, דורשות כי יהיה בראיות המדוברות
6 כדי להשפיע על תוצאות המשפט לטובת הנידון ועל רקע זה לשאלת נוכחותו של מרקוס
7 בשחזור השפעות אפשריות על התוצאה. זאת, מכיוון שעובדת נוכחותו של מרקוס עשויה
8 להשפיע על שאלת קבילות ההודאה שמסר ברנס והשחזור שביצע על רקע הכוח שייתכן
9 והופעל על ברנס והפגיעה האפשרית ברצונו החופשי ובנוסף, יש לעובדה זו השפעה על מידת
10 האמון שנתן ביהמ"ש בחוקרי המשטרה, מצד אחד, לעומת חוסר האמון שהביע בעדות
11 ברנס, מצד אחר.
- 12
13 עם זאת, עו"ד קרפ המליצה להעמיד תחילה לדין את חוקרי צח"מ מרקוס בגין עדות שקר
14 ולאחר סיום ההליכים נגדם להגיש בקשה למשפט חוזר על פי העילה שבסעיף 9(א)(1) לחוק
15 בתי המשפט. יחד עם זאת, ציינה עו"ד קרפ כי גם במקרה של זיכוי, ניתן עדיין לשקול
16 בקשה למשפט חוזר בעילה לפי סעיף 9(א)(2) לחוק בתי המשפט.
- 17
18 9. בעקבות דו"ח קרפ, העמידה המדינה למשפט את מרקוס, אלבז ופיקהולץ באשמה של מתן
19 עדות שקר. ביהמ"ש המחוזי בירושלים [ת"פ 233/81 **מדינת ישראל נ' שאול מרקוס**] קבע
20 ברוב דעות כי מרקוס נכח בשחזורו של ברנס. מרקוס הורשע במתן עדות שקר. אלבז זוכה
21 מחמת הספק לאחר שנקבע כי ייתכן שלא ראה את מרקוס מגיע לשחזור. ההליכים נגד
22 פיקהולץ עוכבו לאחר שזה עבר תאונת דרכים קשה ולבסוף בוטלו.
- 23
24 10. מרקוס ערער על הרשעתו לביהמ"ש העליון וערעורו התקבל [ע"פ 190/82 **מרקוס נ' מדינת**
25 **ישראל**, פ"ד לז(1) 225]. כב' השופט אלון מתח ביקורת על התנהלותו של ניצב משנה גל,
26 במהלך החקירה ועל כך ששוחח העד נבות עם העד ישראלי, כאשר עדותו של האחרון
27 אמורה לשמש סיוע לעדות האחר. נקבע כי עדות ישראלי אינה יכולה לשמש סיוע לעדות
28 נבות. כמו כן מתח פסק הדין ביקורת על כך שגלי, נהג הצח"מ שמסר למשטרה כי הסיע את
29 מרקוס לאתר השחזור, לא הובא להעיד בביהמ"ש רק משום שלא היה באותה עת בישראל,
30 וזאת על אף שעדותו היתה עשויה להכריע את הפרשה. כמו כן התערבה ערכאת הערעור
31 בממצאי המהימנות של ביהמ"ש המחוזי בירושלים וקבעה כי אינו נותנת אמון בגירסת
32 נבות. בסופו של יום היועץ המשפטי לממשלה לא ביקש לקיים משפט חוזר בעניינו של ברנס.
33 זיכוי של מרקוס סתם את הגולל על האפשרות שהיועץ המשפטי לממשלה יגיש בקשה
34 למשפט חוזר לעמוס ברנס.
- 35

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1 11. בחודש יוני 1983, כשמונה שנים לאחר שנאסר וכחצי שנה לאחר זיכויו של מרקוס שוחרר
2 ברנס. נשיא המדינה קצב את עונשו של ברנס ל-12 שנות מאסר שמהן נוכה שליש על ידי
3 ועדת השחרורים בשל התנהגותו הטובה.
4
- 5 12. בתאריך 7.6.1984 הגיש ברנס בקשה שנייה לקיום משפט חוזר בהסתמך על סעיף 31(א)(2)
6 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984 (להלן: "חוק בתי המשפט"). הבקשה
7 נסמכה בעיקר על ממצאים מתוך דו"ח קרפ. ביהמ"ש העליון סקר בהחלטה שניתנה על ידי
8 המשנה לנשיא מרים בן פורת [מ"ח 8/84 ברנס נ' מדינת ישראל פ"ד לט(1) 589] את
9 ההיסטוריה בתיק ובחן את הפרשה מנקודת הנחה כי מרקוס נכח בשחזור. הראיות שנחשבו
10 לעת ההיא כחדשות, נבחנו ונדחו לגופן. נקבע כי הרשעתו של ברנס מבוססת היטב, וכי אין
11 בכוחם המצטבר של הראיות והממצאים החדשים לשנות את התוצאות לטובתו של ברנס.
12 הבקשה נדחתה.
13
- 14 13. ביום 17.10.1995 התייצב אבוטבול, שנמנה על חברי צח"מ מרקוס, בתחנת המשטרה
15 בטבריה וסיפר כי בעקבות חזרתו בתשובה הוא מבקש לנקות את מצפונו המייסרו זה שנים.
16 אבוטבול מסר לחוקרי המשטרה הודעה ובה סיפר כי "בהדרכת הפרקליט" שיקר במשפטו
17 של ברנס בו העיד שתפקידו היה אך לשמור על ברנס, בעוד שהאמת היא כי שימש חוקר
18 פעיל בצוות החקירה. לדבריו, אף שהוכחש הדבר במשפט, נכח במעמד מסירת הודאתו של
19 ברנס ואף פרץ בבכי כחלק מתרגילי החקירה. עם זאת, לשאלת החוקרים השיב אבוטבול, כי
20 למיטב שיפוטו הודאתו של ברנס ניתנה מרצונו החופשי.
21
- 22 14. ביום 29.2.1996 תוקן סעיף 31(א) לחוק בתי המשפט המסדיר את התנאים לקיום משפט
23 חוזר (תיקון מס' 22, תשנ"ו-1996). בגדר התיקון בוטלה הדרישה כי על העובדות או הראיות
24 העשויות לשנות את תוצאות המשפט להיות חדשות, והוספה הוראה שעל פיה ניתן להורות
25 על קיום משפט חוזר במקרים שבהם נתעורר חשש של ממש כי נגרם עיוות דין לאדם
26 שהורשע במשפט פלילי. ביום 7.7.1996 הגיש ברנס בקשה נוספת למשפט חוזר, שלישית
27 במספר. בית המשפט העליון, מפיו של המשנה לנשיא ש' לוי [מ"ח 6731/96 ברנס נ' מדינת
28 ישראל פ"ד נא(4) 241], קבע כי אין לבדוק בשנית את הראיות שנבדקו בהחלטתה של
29 המשנה לנשיאה בן פורת. שכן, אף שסעיף חוק בתי המשפט בנוסחו הקודם לא איפשר
30 בשעתו הבאת ראיות שאינן חדשות, בדקה המשנה לנשיא בן פורת גם ראיות כאלו ובחנה
31 אם קיים יסוד להעלאת ספק באשמתו של ברנס.
32
- 33 משכך, ביהמ"ש בחן את טענות ברנס ככל שבוססו על עובדות וראיות שלא נדונו בגדרי
34 הבקשה הקודמת, דן בהן ודחה אותן אחת לאחת. נקבע, כי אין בכוח הראיות שהובאו כדי
35 לקעקע את המסקנה המרשיעה שאליה הגיעו בתי המשפט. באשר לעילה העוסקת בחשש

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1 ממשי לעיוות דין שנוספה בתיקון החדש לחוק בתי המשפט, קבע המשנה לנשיא לויין שעילה
2 זו חולשת על הסעיף כולו וביהמ"ש יידרש לה בנסיבות מיוחדות שהמחוקק לא יכול לחזותן
3 מראש כאשר יתעורר חשש ממשי שאדם חף מפשע הורשע. אך משנדחו טענות ברנס לגופן,
4 חלק בבקשה הקודמת על ידי המשנה לנשיא בן פורת וחלקן על ידי המשנה לנשיא לויין מצא
5 השופט לויין כי אין מתקיים חשש של ממש לעיוות דין ובקשת ברנס נדחתה.
6
- 7 15. בקשתו הרביעית של ברנס למשפט נידונה בפני כב' המשנה לנשיא השופטת דליה דורנר
8 [מ"ח 3032/99 ברנס נ' מדינת ישראל פ"ד נו(3) 354] אשר קבעה כי חוק יסוד: כבוד האדם
9 וחירותו הקנה מעמד חוקתי לזכות להליך הוגן וחייב בחינה מחודשת של איזון בינה לבין
10 עקרון סופיות הדיון, אשר השתכללה בתיקון שבוצע לסעיף 31(א) לחוק בתי המשפט
11 במסגרתו הוספה עילת סל שמאפשרת קיום משפט בהתקיים חשש של ממש ל"עיוות דין".
12 מונח זה פורש באופן רחב בעניין קוזלי [מ"ח 7929/96 קוזלי נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(1)
13 529] והוכללו בו פגמים דיוניים חמורים, וכי לעניין עילה זו אין הנידון חייב להראות כי
14 אלמלא הפגם תוצאות המשפט היו עשויות להיות שונות (שם, עמ' 564-563). על סמך עילה
15 של פגם דיוני חמור הגיש ברנס את בקשתו זו, שלא נידונה בשלוש הבקשות הקודמות
16 למשפט חוזר. כב' השופטת דורנר קבעה כי "הצטברות הפגמים שהתגלו עם חלוף השנים
17 מקימה חשש כי הרשעת ברנס נגועה בפגמים דיוניים חמורים שאותם ניתן לראות, לפי
18 הסיווג המקובל בארצות הברית, כפגמים מרמת הביניים". (שם, פסקה 42). בין הפגמים
19 מונה כב' השופטת דורנר את שבועת השקר של אלבו בפני שופט המעצרים באשר לסיבת
20 מעצרו של ברנס, עדות השקר של מרקוס בפני ביהמ"ש המחוזי שגיבתה אותה, הודעתו של
21 אבוטבול כי שיקר בביהמ"ש ביחס לחקירה וביחס להודאתו של ברנס, הודעתו של ד"ר בלוך
22 בפני נצי"מ גל באשר לתלונה אפשרית של ברנס בעת בדיקתו הרפואית, עדותו של נבות כי
23 העיד עדות שקר ביחס לנוכחותו ומעשיו של מרקוס בשחזור והודעתו של בוחבוט על פגישת
24 רענון העדות עם אלבו. כב' השופטת דורנר קובעת כי "משמעותן של הראיות הללו, נוסף על
25 השאלות שהן מעלות באשר לכשירות השחזור גופו, היא כי חוקרי המשטרה, שהיו
26 מתואמים ביניהם העידו שקר במשפט" (שם, פסקה 43).
- 27 כב' השופטת דורנר דחתה את טענת המדינה כי הפגמים שנתגלו הם בשוליה של ההרשעה
28 כיוון שפגם שנחשף משפיע על המסכת העובדתית כולה, ובנסיבות הפרשה, הפגמים שהתגלו
29 מכריעים. זאת מאחר שמשפטו של ברנס התמקד בנסיבות קבלת הודאתו והתנקז בסופו של
30 דבר לשאלה של אמינותו של ברנס אל מול אמינותם של חוקרי המשטרה. עוד הצביעה כב'
31 השופטת דורנר על שחרורו של ברנס ממאסר כעבור שמונה שנים בלבד בשל התנהגותו
32 הטובה, הגם שאין הדבר מוצדק מקום שבו מדובר ברוצח אכזר כרוצחה של רחל הלר.
33 בסופם של דברים הורתה כב' השופטת דורנר על קיומו של משפט חזר וחתמה בדברים:

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 "איני בטוחה עוד כלל ועיקר באשמתו או בחפותו של ברנס. אפשר שהמית את רחל הלר,
2 אפשר שלא. בסופה של פרשה זו רק דבר אחד ברור לי – בהליך הרשעתו של ברנס נפלו
3 פגמים חמורים. שוכנעתי, כי בפגמים אלו, הרובצים לפתחה של המדינה, בצירוף
4 האפשרות כי מודעות להם הייתה משנה את תוצאות משפטו של ברנס, די כדי להורות על
5 קיום משפט חוזר". (שם, פסקה 48).

המשפט החוזר

8 16. ביום 11.12.02 ניתן פסק הדין במשפטו החוזר של ברנס (תפ 1212/02 **מדינת ישראל נ' עמוס**
9 **ברנס** בן כלפו (לא פורסם)). בפתחת המשפט, הודיעה התביעה בהסתמך על סעיף 94(א)
10 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב-1982 (להלן: "**חוק סדר הדין הפלילי**") על
11 בקשתה לחזור בה מכתב האישום, ועל כן התבקש ביהמ"ש המחוזי בנצרת לבטלו.

13 את בקשתה נימקה המדינה בכך שעל אף שיש ראיות לכאורה נגד ברנס, אין כיום כל עניין
14 לציבור בניהול המשפט והואיל והנאשם שוחרר ממאסרו עשרים שנה קודם לכן, נראה
15 שאינו מהווה כיום סיכון לציבור. בנסיבות אלה, טענה המדינה כי אין כל צורך לנהל ההליך
16 לגופו של עניין, בהתחשב במשאבים הרבים, הזמן וכוח אדם שיצריך ניהול משפט חוזר. יתר
17 על כן, בנקיטת עמדה זו שלא לקיים משפט חוזר, התחשבה ב"כ המדינה גם בעמדת בא כוחו
18 של ברנס אשר לא היה מעוניין גם הוא בניהול ההליך ובמצבו הבריאותי. גם בני משפחת
19 המנוחה רחל הלר, קיבלו את עמדת התביעה ואף ציינו שניהול המשפט יכביד עליהם.

20 מנגד, בא כוחו של ברנס לא חלק על כך שברנס אינו מעוניין בקיומו של משפט חוזר. עם
21 זאת, טען בא כוחו של ברנס כי לאור סעיף 94(א) רישא לחוק סדר הדין הפלילי והנסיבות
22 בעניין זה, וכן מבחינה משפטית ומבחינת הצדק, יש לראות את ברנס כמי שכפר בעבר
23 בעובדות אותו כתב האישום שהוגש בזמנו נגדו בבית המשפט המחוזי בחיפה. לכן, נטען
24 שברנס השיב לכתב האישום והתוצאה הינה שאין להסתפק בביטול כתב האישום, אלא יש
25 להורות על זיכוי, זאת לאור הסיפא של סעיף 94(א) לחוק הנ"ל "חזר בו לאחר מכן, יזכה
26 בית המשפט את הנאשם מאותו אישום". עמדת המדינה היתה כי יש להורות על ביטול כתב
27 האישום וכי אין בכך בכדי לחסום את דרכו של ברנס בתביעת פיצויים נגד המדינה בגין
28 מאסרו.

29 17. נשיא ביהמ"ש המחוזי בנצרת, כב' השופט אברמוביץ, קבע כי יש לראות את ברנס כמי שאך
30 עתה, לראשונה, הוגש נגדו כתב האישום ואימץ את עמדת המדינה כי בטרם הקראת כתב
31 האישום וקבלת תגובת הנאשם לכתב האישום, ניתן לחזור מכתב האישום. על כן, קבע כב'
32 הנשיא אברמוביץ כי יש **לבטל** את כתב האישום ואין לראות את ברנס כמי שיש לזכותו
33 בזיכוי "אילם", הואיל וטרם הגיב לכתב האישום. בכך דחה את טענתו של ברנס כי יש

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2001-04 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 להשאיר על כנה את תגובתו לכתב האישום המקורי וקבע כי עפ"י לשון תקנה 9(ב) לתקנות
2 בתי המשפט (סדרי דין במשפט חוזר) (להלן: "תקנות המשפט החוזר") יש לראות את
3 ההליך של משפט חוזר כהליך המתחיל מחדש עם הגשת כתב האישום וכי כל עוד לא הוקרא
4 כתב האישום ונתבקשה תגובת הנאשם, רשאית המדינה לחזור בה מכתב האישום. על כן
5 קיבל את עמדת התביעה והורה על ביטול כתב האישום נגד ברנס. באשר למשמעותו של
6 זיכוי, קבע:

7
8 "אין חולק כי גם אם יוחלט לזכות את הנאשם כי אז מדובר בזיכוי "אילם", שמשמעותו
9 אינו דומה כלל לזיכוי לגופו של עניין, לאחר שמיעת ראיות. "פירושו אינו אלא זה
10 שהנאשם יוצא נקי מהאישום המבוסס על העובדות המפורשות בכתב האישום, ומעשה
11 בית דין מגן עליו מפני אישום נוסף על סמך אותן העובדות. אך הזיכוי אינו ממצא
12 שהנאשם לא עשה את העובדות המפורטות בכתב האישום". (ע.פ. 583/77 מדינת ישראל נ'
13 אמנון אבני פ"ד לב (1) עמ' 472 בעמ' 474) " (שם, פסקה 4).

14
15 סגן הנשיא כב' השופט חיים גלפז סמך ידיו על סעיף 31 לחוק בתי המשפט ועל תקנה 11
16 לתקנות המשפט החוזר וקבע כי יש לזכות את ברנס. באשר למהות הזיכוי, הצטרף לדעתו
17 של הנשיא אברמוביץ וקבע כי:

18
19 "אכן בזיכוי אילם' המדובר שהרי אין הוא בא לאחר שמיעת ראיות נוסף על אלה שנשמעו
20 עד עתה והכרעה בדין על בסיסן, אלא כאקט בעל גוון מנהלי – טכני משהו יותר מאשר
21 לעיצומו של ענין; ובכל זאת, לפחות לצלילו של הביטוי זכאי הנאשם לאור האמור לעיל".

22
23 כב' השופט ניסים ממן קבע גם כן כי יש לזכות את ברנס כיוון שהתביעה אינה רשאית לחזור
24 בה מן האישום על דרך של ביטול סתם ועל בית המשפט להורות על זיכוי של הנאשם מכוח
25 הוראות תקנה 11 לתקנות המשפט החוזר. באשר למהות הזיכוי קבע:

26
27 "ברצוני להבהיר כאן כי באמרי 'זכאי' אינני מתכוון לזיכוי לאחר בירור האישום לגופו של
28 עניין. זה לא יקרה עוד לנאשם עמוס ברנס. הזיכוי שמדובר בו הוא הזיכוי האילם,
29 הפורמלי, כמשמעו בפרשת מדינת ישראל נגד אבני שהזכיר חברי הנשיא. אין לנו כלים ולא
30 סמכות לקבוע כי הנאשם זכאי במובן המלא והרחב של המילה. השופט דורנר שהורתה
31 על קיום משפט חוזר הדגישה באזני כל ובמיוחד באזני הנאשם: "איני בטוחה עוד כלל
32 ועיקר באשמתו או בחפותו של ברנס. אפשר שהמית את רחל ה'ר, אפשר שלא". את הספק
33 הזה יסיר במידה רבה הזיכוי הפורמלי" (פסקה 24).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2001-04 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

הליכים מקדמיים בתיק זה

- 1
- 2 18. ביום 15.7.04 הגישו ברנס ואחיו שמעון ברנס תובענה אזרחית זו נגד המדינה. במסגרתה
- 3 הוגשה בש"א 17873/05 על מנת שייקבע שהחלטת בית המשפט העליון על קיום משפט
- 4 חוזר, והקביעות הכלולות בה, מייתרות את הצורך בהוכחת אחריות המדינה לתשלום
- 5 הפיצוי הנדרש בתביעה, וכי נטל ההוכחה המוטל על המבקשים להוכחת תביעתם מצטמצם
- 6 להוכחת היקף הנזק בלבד. רשם בית המשפט המחוזי בתל-אביב (כב' הרשם ש. ברוך) דחה
- 7 בהחלטתו את בקשת המבקשים. על החלטת הרשם ערערו המבקשים לבית המשפט המחוזי.
- 8 בהחלטתו, נקט בית המשפט קו הנמקה דומה לזה של הרשם ברוך.
- 9
- 10 על החלטה זו הוגשה בקשת ערעור בפני כבוד השופטת פרוקצ'יה [רע"א 4528/06
- 11 עמוס ברנס נ' סנ"צ (בדימוס) שאול מרקוס (לא פורסם)] שקבעה כי ממצאים
- 12 ומסקנות בפסק דין פלילי אינם מהווים, ככלל, השתק פלוגתא בהליך אזרחי גם
- 13 כאשר הוא מתנהל בין אותם צדדים, וגם מקום שעולות בו שאלות דומות או זהות.
- 14 חריג לכך הוא המקרה המוסדר בסעיף 42 לפקודת הראיות [נוסח משולב],
- 15 תשל"א-1971, הדן בנסיבות מסויימות שאינן מענייננו במקרה זה. על אחת כמה
- 16 וכמה, אין תחולה לכלל השתק הפלוגתא ביחס להחלטה מקדמית להליך פלילי
- 17 עיקרי, הבוחנת את חומר הראיות הרלבנטי במבט-על בלבד, אך לצורך בחינת
- 18 קיומה של עילה למשפט חוזר, ולא נועדה מעצם טיבה לקביעת ממצאים חלוטים
- 19 כלשהם.
- 20
- 21 אשר על כן, קבעה השופטת פרוקצ'יה כי על התביעה האזרחית להתנהל כסדרה, על
- 22 פי כללי סדר הדין, הראיות ונטלי ההוכחה הנוהגים במשפטים אזרחיים. על
- 23 התובעים הנטל להוכיח ברמת ההוכחה המקובלת בדין האזרחי את אחריות
- 24 המדינה לעוולות הנזיקין הנטענות נגדה וכן את היקף הנזק המיוחס לה.
- 25
- 26 מכאן תביעתו של עמוס ברנס לפיצויים מן הנתבעים בעילת הרשלנות וכליאת שווא.
- 27 תביעתו של שמעון ברנס, אחיו של עמוס ברנס, אשר נעצר ע"י המשטרה למשך
- 28 שלושה ימים, מוגשת בטענה כי במהלך עימות שיזמה המשטרה בינו לבין עמוס
- 29 ברנס, סטר לו אלבז וכי התרשלה המשטרה בחקירתו ובמעצרו.
- 30

טענות הצדדים

- 31
- 32 19. לטענת התביעה, בהתנהלות המשטרה היה בכדי למנוע מברנס משפט צדק וכי היא
- 33 פעלה באופן רשלני כמעט בכל פעולותיה. על מנת לתת תשובה לשאלות אלה, יש

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

לבדוק את פעולות המשטרה צעד אחר צעד כפי שנדרש ביהמ"ש זה בהחלטתה לעיל של כב' השופטת פרוקצ'יה.

20. לטענת הנתבעים טענותיו של ברנס בתביעה זו אינן אלא חוכמה שלאחר מעשה ובחינה בדיעבד ממרחק השנים. לטענתם, ניתן למצוא פגמים בכל פעולה אנושית שהיא, אך אין בכך להעיד כי הודאתו של ברנס ברצח לא ניתנה מרצון ומידיעתו האישית. לטענת הנתבעים לא נתן ברנס כל הסבר סדור, אמין ומניח את הדעת לידיעת פרטי ההודאה שמסר. לטענת הנתבעים, הנטל הרובץ לפתחו של ברנס הוא להוכיח כי הודאתו אינה אמת ובכך לא עמד.

תחילת עבודת צח"מ מרקוס – מדוע נחשד שוב ברנס

21. באשר לנסיבות שהביאו למעצרו של ברנס ע"י צח"מ מרקוס על אף ששחרר על ידי צח"מ חדד, מדגישים הנתבעים כי ברנס נחשד בשנית לאחר חודש של עבודה מאומצת בירושלים של צח"מ מרקוס, במהלכו נבררו ומויינו חומרי החקירה שנאספו בשני הצח"מים שקדמו לו. במסגרת זו נבדקו אין ספור כיווני חקירה, ועל כך מעיד יומן המבצעים שנוהל ע"י הצח"מ (נספח ב' לתצהיר הגב' יהודית לבני). היומן כולל 3,254 משימות של השלמת חקירה, עשרות בדיקות של רכבים ועשרות רישומים בדבר חקירות עדים שיש לבצע. לטענת הנתבעים, בחומרים אלה ומפעולות חקירה נוספות, יש לשלול את הטענה כאילו צח"מ מרקוס התמקד אך ורק בברנס וסימן אותו כמטרה נוחה. יצוין כי לטענת התובעים אין להתייחס לנספח ב' לתצהיר לבני כאל יומן מבצעים ולא ניתן ללמוד ממנו על התנהלות החקירה, ועל כך בהמשך.

הסבר נוסף להפיכתו של ברנס לחשוד מחדש ברצח החר, ניתן לראשונה בעדותה של מי שהיתה מזכירת צח"מ מרקוס, יהודית אדרי לבני (להלן: "לבני") במשפט דכאן. בעדותה, הסבירה לבני כי החשדות נגד ברנס התעוררו בשנית עקב הצלבה שעשתה בסוגיית הנעליים שנעלה החר בערב הרצח בין עדותה של רונית שטרקמן כי החר נעלה את נעלי הפלטפורמה בפעם הקודמת שבה פגשה את ברנס בשל קומתה הנמוכה. על כן חשבה כי יש להניח שהשאיילה אותן שוב על מנת להיפגש עם ברנס. לדבריה, תיאוריה זו עלתה עוד בשבתו של הצח"מ בירושלים (פרוטוקול 24.3.08, עמ' 67). הנתבעים מצביעים על סעיפים שונים ביומן המבצעים המורים על כך שצח"מ מרקוס ערך חקירה שקדנית ויסודית לברור התיאוריה שהעלתה לבני. כמו כן, נלקחה הודעה ממרכז סמינריון הערב למדריכי נוער, יואב כרמלי, לבירור שעת התחלת וסיום הבחינה (נספח ג' לתצהיר פיקהולץ) ממנה עלה כי הבחינה החלה בשעה 18:30, כי ברנס הגיע בשעה 19:00 ועזב בין 20:30-21:00. הודעה זו עמדה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2001-04 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 בסתירה להשתלשלות האירועים שתיאר ברנס והעלתה את החשד שברנס מנסה
2 להרחיק עצמו משעת שובה של רחל לחיפה. במסגרת השלמות החקירה נלקחה
3 הודעה גם מתמר מוריה (דו"ח פעולה מיום 8.4.1975, נספח ג' לתצהיר מזרחי)
4 שמסרה כי נתקלה בברנס במדרגות בשעה 18:00 כאשר עלה לכיוון חדרי הלימוד.
5 הנתבעים מציגים גם דו"ח חקירה מיום 7.4.1975 (נ/19) על מפגשו של אלבו עם
6 שטרקמן שחזרה על הפרטים שמסרה בשתי הודעותיה הראשונות. במקביל, בדק
7 הצוות את הרגליו המיניים של ברנס, על בסיס החשד כי הרצח בוצע על רקע מיני.
8 על כן תישאל אלבו ביום 7.4.1975 את אודט מלכה, חברתו לשעבר של ברנס וביום
9 10.4.1975 תשאל ישראל מזרחי את רוזט זרקה שהיתה ארוסתו של ברנס כחצי
10 שנה קודם למועד הרצח.

11
12 נתונים נוספים שהחשידו את ברנס בקרב צח"מ מרקוס עלו מחומרי החקירה שאסף
13 צח"מ חדד. בהודעתו הראשונה (נספח ב' לכתב ההגנה) אמר ברנס כי ביום הרצח
14 עזב ברבע לשבע את בית רוטנברג, אז גם נתקל בתמר מוריה, אשר העידה כי פגשה
15 את ברנס בערך בשעה שש. כן מסר בהודעתו כי אמר למוריה שתמסור ד"ש להלר,
16 עזב את המקום ונסע חזרה לעכו באוטובוס וכי לא פגש אף אחד המוכר לו. כן מסר
17 כי כאשר הוא נזקק לרכב, הוא לוקח משאית מסוג דודג' מאחיו שמעון ברנס ותמיד
18 מבקש את רשותו. שמעון ברנס בהודעתו (נ/7) מסר כי ביום הרצח שב מעבודתו
19 בשעה 16:00, לא יצא מביתו, לא פגש את ברנס ולא מסר את רכבו לאף אחד. בעוד
20 שברנס מסר למשטרה כי למחרת הרצח הלך לעבוד במפעל קליל, מסר שמעון
21 בהודעתו כי ברנס הפסיק את עבודתו שם עוד בסוף חודש ספטמבר 1974 יצוין כי
22 ביום 3.11.1974 נגבתה מברנס הודעה נוספת, שלא הוצגה גם במשפט דכאן ולאחר
23 הוא מכן שוחרר.

24
25 22. לטענת הנתבעים, בחקירת צח"מ חדד לא נבדקו כראוי הסתירות בין הודעות
26 האחים ברנס, לא מוצו עד תום חקירות עדים ששמותיהם הוזכרו בהודעותיהם.
27 כמו כן לא נבדקה הסתירה בין עדות שטרקמן ששמעה שהבחינה הסתיימה בשעה
28 21:00 לבין גרסאת ברנס לפי הבחינה הסתיימה בשעה 18:45 וכן לא נבדקה
29 הסתירה בין השעה שמסר ברנס לגבי מועד היתקלותו בתמר מוריה לשעה שמסרה
30 שטרקמן לעניין זה.

31 לטענת הנתבעים, כל הפעולות הללו הביאו לחקירתו של ברנס בפוליגרף על מנת
32 לברר את השאלות שנותרו בלתי פתורות שלא בוררו כראוי ע"י צח"מ חדד.

33
34
35

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2001-04 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

לקיחת ברנס לבדיקת הפוליגרף ללא צו מעצר

- 1
2 23. בבוקר יום ה-14.4.1795 הגיעו לבית הוריו של ברנס שלושה משוטרי הצח"מ: ישראל מזרחי
3 (להלן: "מזרחי"), רס"ל מוצפי ועזרא ימין (להלן: "ימין") וליוו אותו לבדיקת פוליגרף בפני
4 בודק הפוליגרף ישעיהו (זיגל) הורוביץ (להלן: "הורוביץ"). במשפט דכאן העיד מזרחי: "אז
5 היא (אמא של ברנס, מ.א.) אמרה, מזרחי, מה קרה עוד פעם. אמרתי לה, אני רוצה לדבר עם
6 עמוס. היא אמרה, הוא שוכב בחדר הסמוך. נכנסתי לחדר הוא (ברנס) היה במיטה ישן...
7 והוא שאל מה, מה קרה עוד פעם? אמרנו לו, תשמע, הוקם צוות חקירה חדש, אני חבר
8 בצוות, אני התבקשתי לזמן אותך לפוליגרף. אם אתה מוכן לבוא לבדיקה. הוא לא סירב"
9 (פרוטוקול 10.4.2008, 74-75). לשאלה האם לשוטרים היה צו מעצר כשלקחו את ברנס
10 לחקירה, השיב מזרחי: "אני לא זוכר האם באתי לשמה עם צו מעצר לעצור אותו או
11 שביקשו ממני להביא אותו לבדיקת הפוליגרף בגילמה וכתוצאה מהבדיקה, אם היא תהיה
12 מחשידה, לדווח לראש הצוות, לראות איך להתנהג. אני פשוט לא זוכר את כל התמונה הזו"
13 (שם, 77). כמו כן לשאלה האם הזהיר את ברנס כי יש לו זכות שלא להתלוות אליו השיב
14 מזרחי: "אני לא זוכר, אבל נראה לי שלא" (שם, 83).
15 כאשר נשאל מרקוס במשפט דכאן האם ברנס הוזהר על ידי השוטרים שבאו לקחתו
16 לבדיקת הפוליגרף, ענה: "אני לא הייתי נוכח, אני לא יודע מה הוא (מזרחי, מ.א.) אמר...
17 אני זוכר שאמרתי לו שיבוא איתך לפוליגרף ואם הוא יגיד לא, תתקשר איתי" (פרוטוקול
18 27.10.08, 72).
19 על מטרת עריכת בדיקת פוליגרף לברנס, הסביר מזרחי: "אני זוכר שהוא (מרקוס) אמר
20 משהו כמו על דרך האלימינציה שמי שייצא נקי בפוליגרף הוא כאילו ישחרר אותו ואם
21 מישהו יהיה חשוד להביא אותו לחקירה" (פרוטוקול 10.4.2008, 67). מרקוס התקשה
22 להסביר מדוע נזקק ברנס לבדיקת פוליגרף באומרו: "באמת אני לא זוכר. חומר החקירה
23 הצביע על משהו, על קשר שלו על משהו. מה טיב הקשר שלו לא זוכר. יש ודאי בתיק את
24 החומר הזה. אני לא זוכר" (פרוטוקול 30.10.08, 75).
25
26 לטענת התובעים עולה מכך כי ברנס נלקח לבדיקת הפוליגרף מבלי שהובהר לו על מה ולמה,
27 מבלי לומר לו שהוא זכאי שלא להתלוות אליהם ועל כן ברנס לא הבין בפני מה הוא עומד.
28 לטענת הנתבעים טענה זו נזכרת פעם ראשונה בסיכומי התובעים ולא הופיעה בכתב
29 התביעה, ועל כן מדובר בהרחבת חזית. כמו כן, עדות לכך כי ברנס הגיע מרצונו החופשי
30 עולה מהמסמך שכתב וכותרתו "דברים שנראים לי לזכותי" (נ/4) בסעיף 10: "כאשר ביקשו
31 ממני לבוא לחקירה, באתי בלי לסרב ובהכרה מלאה. כאשר נשאלתי מפי הפסיכולוג באם
32 רצוני להיחקר במכונת אמת או לא, לפי שיקולי, טענתי שיש ברצוני להיבדק ולהיחקר כדי
33 לא להביא לחשד כלשהוא".
34

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 כמו כן, לבקשת מרקוס, ימין רשם דו"ח זיכרון דברים על לקיחת ברנס לבדיקת הפוליגרף
2 (נספח ה' לתצהיר ישראל מזרחי), זאת בשל אמירה של אמו של ברנס בערבית שנראתה
3 לצח"מ כמחשידה. הדו"ח נכתב 5 ימים לאחר המעשה ויומיים לאחר הודאתו של ברנס. עם
4 זאת, זיכרון הדברים מתוארך ליום ה-14.4.1975. מזרחי אמר כי אין הוא רואה בכך פסול
5 כיוון שלעתים הפרקליטות מחזירה את התיק להשלמות (פרוטוקול 10.4.2008, 134).
6 מרקוס העיד כי כל שביקש מימין הוא לרשום דו"ח וכי לא ביקש שירשום תאריך אחר
7 (פרוטוקול 27.10.08, 81).

בדיקת הפוליגרף

א. תקינות ומהימנות הבדיקה

8
9
10
11 24. לטענת התובעים, אופן לקיחתו של ברנס לבדיקת הפוליגרף, יש בו כדי לפגוע בתוצאות
12 הבדיקה ובמהימנותה, על כן האדן המרכזי שהביא למעצרו של ברנס היה רעוע מלכתחילה.
13 התובעים הציגו את הנחיות משטרת ישראל "בדיקת פוליגרף-כללים בהכנה לבדיקה" (ת/4)
14 (להלן: "כללי הפוליגרף") אשר נכתב ב-14.2.02 וקובעים בין היתר:

15
16 ס' 2א(2): "הכנת החשוד המועמד לבדיקה צריכה לכלול הצגה מפורשת של החשד נגדו,
17 בהתייחס לפרטים מהותיים של העבירה, וקבלת מענה שלילי החלטי לגבי מעורבות כלשהי
18 בעבירה"

19 ס' 2א(3) "יש לידע את המועמד לבדיקה, לפחות יום אחד לפני הבדיקה, בדבר היות חשוד
20 בביצוע עבירה, ספקות החוקר בהתייחס לאמיתות גירסתו והכוונה לבדוק בפוליגרף".
21 ס' 2א(4) "יש לקבל את הסכמתו המפורשת של החשוד להיבדק בפוליגרף. זאת, לאחר
22 שהובהר לו שזכותו לסרב לכך. ההצעה להיבדק בפוליגרף ותשובתו של החשוד (הסכמתו
23 או סירובו) יירשמו בדו"ח זכרון דברים נפרד ואין לרשום זאת בגוף טופס ההודעה (אשר
24 מיועד, בבוא העת, להגשה כראייה לביהמ"ש ואסור שתובא לידיעת ביהמ"ש כל התייחסות
25 של החשוד לגבי בדיקת הפוליגרף)".

26 ס' 2א(5): "יש להסביר למועמד לבדיקה כי מטרת הבדיקה לבחון את אמיתות גירסתו".
27 ס' 2א(6) "יש לבחון את מידת התאמתו של המועמד לבדיקת פוליגרף מבחינה בריאותית-
28 גופנית, וכן את כשרותו השכלית. במקרים בעייתיים, יש לדרוש חוות דעת ומסמכים
29 רפואיים. ההחלטה ס' הסופית לגבי מידת התאמתו של החשוד לבדיקת הפוליגרף הינה של
30 הבודה במעבדה".

31 ס' 2א(7) "החל מערב לפני יום הבדיקה יש להימנע מחקירת המועמד לבדיקה או משיתופו
32 הפעיל בהליך חקירתי כלשהוא".

33
34 לטענת התובעים, אף אחד מכללים אלה לא מולא בכל הנוגע לחקירת הפוליגרף של ברנס,
35 ואילו הנתבעים טוענים כי אין להסתמך על הנחיות אשר נכתבו כחצי יובל לאחר חקירתו
36 של ברנס ואין בהן כדי ללמד על הכללים אשר היו נהוגים בזמן בדיקת הפוליגרף של ברנס
37 או על חריגה מהם. לעניין הרלוונטיות של כללים אלה לזמן בו נחקר ברנס, העיד הורוביץ,

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2001-04 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 אשר ביצע את חקירת הפוליגרף של ברנס: "זה לא רצוי למצב, היה רצוי שדברים יתנהלו
2 אחרת. זה פחות טוב מאשר אם היו מדברים איתו יום לפני כן, יומיים, שלושה, גובים עדות.
3 מודיעים לו יומיים, שלושה על בדיקת הפוליגרף. מקבלים את הסכמתו יום, יומיים לפני כן,
4 זה נראה הרבה יותר טוב... זאת המלצה וזה איננו תנאי. אם אדם מודיעים לו מעכשיו
5 לעכשיו לערוך בדיקת פוליגרף, אדם יכול להיות מופתע, מבולבל, חסר ריכוז וזה עלול לפגוע
6 בבדיקת הפוליגרף. לכן רצוי לעשות את ההליך הזה יום, יומיים לפני בדיקת הפוליגרף"
7 (פרוטוקול 7.2.08, 62-63).

8
9 25. לעניין זה טוענים הנתבעים כי הפגמים הנטענים בהכנתו של ברנס לבדיקת הפוליגרף נרפאו
10 בכך שברנס התנדב לסייע למשטרה בפענוח הפרשה עוד קודם למעצרו ע"י צח"מ חדד וכיוון
11 שברנס נעצר על ידי צח"מ חדד, הרי שנוצרו בינו ובין המשטרה "יחסים" שבהם היה עליו
12 לדעת כי הוא חשוד. כמו כן מסתמכים הנתבעים על עדותו של הורוביץ כי לברנס היה ברור
13 שהוא יודע על מה נבדק ובמה הוא חשוד (פרוטוקול 7.2.08, 63) וכי לעניין אמינות הבדיקה
14 מספיק כי הנחקר יודע ש"הוא בעניינים" (שם, 36) ולדעת הורוביץ ידע ברנס מהרגע הראשון
15 שהוא חשוד (שם, 48).

ב. תוצאות בדיקת הפוליגרף מיום 21.4.1975 – נספח ה' לכתב ההגנה

16
17
18 26. לשון הדו"ח:

19 "המקרה בהמשך לחקירת מקרה רצח הלר, הובא לבדיקה ע"י צח"מ סני"צ מרקוס
20 הנבדקים:

21 בר-נס עמוס בן כלפון יליד 1944

22 בר-נס שמעון בן כלפון – יליד 1952.

23 הבדיקות נערכו בתאריך 15.4.75 ו-17.4.75 בבית מעצר קישון.

24 השאלות הרלוונטיות בבדיקתו של נבדק מס' 1 היו:

25 האם אתה יודע מי הרג את רחל הלר?

26 האם אתה הרגת את רחל הלר?

27 האם אתה חנקת את רחל הלר?

28 האם אתה נפגשת עם רחל ביום רביעי ה-23.10?

29 הנבדק השיב בשלילה על השאלות דלעיל...

30 בבדיקתו של נבדק מס' 1 אובחנו תגובות מחשידות ביותר לאמירת שקר. אנו חייבים
31 להסתייג מקביעה ודאית מאחר והתרשמנו שהנ"ל סובל מהפרעות נפשיות...

32 מסקנה: אנו סבורים שעמוס בר-נס אכן הרג את רחל הלר. מאחר והתרשמנו שהנ"ל סובל

33 מהפרעות נפשיות חמורות היינו חייבים להסתייג במימצא, אך סוג הפרעה הנפשית מהווה,

34 לדעתנו, מניע מתאים ביותר לביצוע הרצח.

35 י. הורוביץ, פקד"

36

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

טענתם הראשונה של התובעים בנוגע לדו"ח הבדיקה, נוגעת למועד כתיבת דו"ח תוצאות הפוליוגרף שהוא כשבוע לאחר הבדיקה עצמה וכארבעה ימים לאחר שברנס מסר את הודאתו. לטענת התובעים, יש בכך בכדי לפגום באותנטיות של הרישום, מנפקותו ומאמיתותו. בעניין זה העיד פיקהולץ במשפט דכאן: "בדרך כלל כתבנו דו"חות כעבור שבוע, 10 ימים. אני התפלאתי לראות שהדו"ח יצא כל כך מהר" (פרוטוקול 25.2.08, 98).

ג. בדיקת פרטי חקירה מוכמנים במסגרת בדיקת הפוליוגרף

27. בסעיף 7 לתצהירו במשפטו דכאן, העיד הורוביץ: "לאחר שלב השאלות הרלוונטיות, ערכתי לברנס בדיקת פח"מ, בנושאים הבאים: צורת החניקה ומעשה הפגיעה בגופה. בבדיקה זו מוצגות בפני הנבדק מספר אופציות לביצוע העבירה וביניהן התיאור האמיתי כפי שהוא ידוע לבודק. הבדיקה בוחנת האם הנבדק מזהה את האופציה האמיתית מבין אלו המוצגות לו, זו הידועה אך ורק למבצע העבירה. ברנס נשאל האם ידוע לו כיצד נרצחה רחל הלר, האם הוא יודע במה היא נחנקה או באיזו צורה, האם קרא על כך בעיתון או שאלו אותו על כך בחקירה הקודמת. ברנס השיב כי שמע שנחנקה, אך אינו יודע כיצד ולא קרא על כך בעיתון". על בדיקת הפח"מ כתב הורוביץ זכרון דברים נפרד מדו"ח תוצאות הפוליוגרף שתאריכו 14.4.75 (נספח א' לתצהיר הורוביץ).

לדברי הורוביץ לאחר הבדיקה ביגור הגיע לזכרון יעקב, שם שכנו משרדי הצח"מ וחלק עם הצוות את התרשמותו, "סיפרתי להם שערכתי בדיקת פח"מ ואז כנראה ששאל מרקוס אמר, אה, זה חשוב מאוד שהוא לא יודע את הפרטים האלה, את פרטי הפח"מ. תכתוב לי על זה תזכיר פנימי. אמרתי לו, בסדר, ישבתי, כתבתי והגשתי לוי" (פרוטוקול 7.2.08, 109). בהתייחסו לסוגיה העיד במשפט דכאן מרקוס: "ש: אתה זוכר שהוא (הורוביץ) אמר לך שהוא עשה בדיקת פרטי חקירה מוכמנים? ת: זה דבר ראשון שאני שומע אותו, פעם הראשונה". כמו כן, לא זכר מרקוס שביקש מהורוביץ לכתוב על כך מזכר. על דוכן העדים אמר כי זוהי הפעם הראשונה שהוא שומע את המושג 'פרטי חקירה מוכמנים' (פרוטוקול 27.10.08, 101, 102). כמו כן לא זכר שאמר להורוביץ כי חשוב לכתוב כי ברנס לא יודע כיצד הלר נחנקה (פרוטוקול 27.10.08, 108). בנוסף לכך מרקוס העיד כי הוא לא זוכר שראה את המזכר שהורוביץ כתב (פרוטוקול 27.10.08, 127).

28. התובעים העלו תמיהות על הפיצול בין שני המסמכים ולטענתם הדבר מלמד על האופן השיטתי שבו כל אינדקציה שהורתה על כך שברנס אינו הרוצח נהדפה על ידי החוקרים כלא רלוונטית. הנתבעים טוענים כי כבר בהודעה שמסר לדו"ח קרפ, אמר הורוביץ כי בדיקות פח"מ נערכו לכל הנבדקים וכי באותה תקופה לא היה נהוג לדווח על בדיקת פח"מ שלא העלתה כל ממצא לא של אמירת שקר ולא של אמירת אמת וכך נהגו כל חוקרי הפוליוגרף לפני פרשת ברנס ולאחריה (עמ' 4 לעדותו, 7.2.08, 75).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2001-04 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1
2 בעת החקירה הנגדית במשפט דכאן לא זכר הורוביץ האם נשאל ברנס גם על פגיעה בגופתה
3 של הלה, על גרימת נזק ושריטות. "הדבר המהותי ביותר היה עם מה נחנקה", הסביר
4 (פרוטוקול 25.2.08, 78). לטענתו, נשאל ברנס רק על צורת החניקה כיוון שאת אלמנט
5 החניקה על הרוצח לזכור, שאר הפעולות של מכה בראש, בצלעות או שריטה הם דברים
6 שלא בהכרח יזכור (פרוטוקול 25.2.08, 79). כמו כן, לא זכר הורוביץ האם ידע בעת הבדיקה
7 על החור בגבה של הלה (פרוטוקול 25.2.08, 80). באשר לחור בגבה של הלה, העיד הורוביץ כי
8 התייחס לכך כאל סימבול של חדירה, לדבריו אם היו בגופה מעשי אלימות נוספים הדבר
9 סותר את התזה שלו (פרוטוקול 25.2.08, 74) זאת כיוון שהפרופיל שהציע ד"ר מאיר הוא
10 של סדיסט, "בתדמית של ברנס בעיניי אין תדמית של סדיסט" (פרוטוקול 25.2.08, 100).
11
12 29. לטענת הנתבעים המזכר של ד"ר מאיר (נספח סז לכתב התביעה) שמתאר את הפרופיל של
13 הרוצח הפוטנציאלי עמד בפני ביהמ"ש המרשיע וכי המזכר קובע כי באם הרוצח סדיסט,
14 הרי שהדבר בא לידי ביטוי לעתים נדירות ולא בחייו הרגילים וכי יש לצפות לטיפוס שקט,
15 אדיב ומסודר מאוד בחייו הרגילים. לטענת הנתבעים פרופיל זה הולם את ברנס ואת הרגליו
16 הפדנטיים כפי שהעיד עליהם הורוביץ (פרוטוקול 7.2.08, 117-118). את הלימה זו קיבלה גם
17 הערכאה המרשיעה.
18
19 באשר לכך שלא ניתן הסבר לחור שנמצא בגבה של הלה, טוענים הנתבעים כי בכך יש
20 להוכיח כי הודאתו של ברנס לא הוכתבה כיוון שהותירה סימני שאלה. הסבר לחור בגבה של
21 המנוחה, מוצאים הנתבעים בהנחה שברנס הוביל את הגופה במשאית של אחיו, שנשאה
22 פסולות אלומיניום ממפעל קליל, בהם גילי אלומיניום. במשפטו, ברנס הודה כי העביר
23 קודם לרצח פסולות במשאית, אך אמר כי לא ידע מה הכילה (פרוטוקול הערכאה המרשיעה
24 מיום 20.10.1975, עמ' 64).
25
26 ד. היעלמות תיק חקירת הפוליגרף
27 30. דו"ח ועדת קרפ מציין כי תיק חקירת הפוליגרף נעלם (עמ' 1, סעי' 3). על פי עדותו של
28 הורוביץ במשפט דכאן תיק הפוליגרף כלל את "טופס הבדיקה, איפה שרשמתי את מצבו
29 הבריאותי, שתיים שלוש שאלות, נקודות לגבי גרסאתו. איפה שרשמתי אם הוא מסכים,
30 אם הוא לא מסכים, אם נבדק ועבר פוליגרף. ישנם שאלות שהן מחויבות והן מופיעות
31 באותו טופס. עליו גם סימנתי את תוצאות בדיקת הפוליגרף ותוצאות ניתוח הגרפים.
32 וחסרות עוד הרבה בדיקות פוליגרף, זאת אומרת, אחרות. נערכו עוד בדיקות פוליגרף בתיק
33 הזה. עמוס ברנס היה אחד מהם, לא הנבדק היחיד" (פרוטוקול, 7.2.08, 52-53).
34 תיק הפוליגרף לא נמצא גם לשם הדיון בתביעה זו, לטענת הנתבעים לא היה בכך בכדי
35 לפגוע בהגנתו של ברנס, כיוון שמטרת בדיקת הפוליגרף לדברי הורוביץ היתה "להנחות את

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 הצוות ולא להוות איזה שהיא ראייה או איזה שהוא מסמך. למיטב ידיעתי אסור היה אפילו
2 להכניס אותה לתיק חקירה, להביא אותה, זאת אומרת, לא לתיק החקירה, לתיק התביעה.
3 לא היה ראייה. אסור היה להביא את זה לידיעת ביהמ"ש. זה היה משהו פנימי ביותר, כך
4 נהגנו אז" (פרוטוקול 25.2.08, 26).

ה. סובל מבעיות נפשיות

7 31. ממצאיו של הורוביץ בדו"ח הפוליגרף כי ברנס דובר שקר מסויגים בכך שייתכן כי הדבר
8 נובע מבעיות נפשיות מהן הוא סובל. לאבחנה זו, לטענת התובעים כמה השלכות: הראשונה
9 נוגעת לעניין מהימנות המסקנה אליה הגיע הורוביץ כי ברנס שיקר בבדיקת הפוליגרף.
10 השנייה היא השלכת רוחב הנוגעת לכל מסקנה שהיא שיכול היה צח"מ מרקוס להקיש
11 מדבריו וממעשיו של ברנס. השלישית קשורה בשיחה שערך הורוביץ עם חוקרי הצח"מ
12 לאחר בדיקת הפוליגרף במשרדי הצח"מ בזכרון יעקב. במסגרת השיחה המליץ הורוביץ
13 לצח"מ לנהוג בברנס בעדינות. בסעיף 9 לתצהירו מעיד הורוביץ: "בעצה אחת עם צוות
14 החוקרים הוסכם כי יש להתנהג אל ברנס באופן יפה ועדין במיוחד, לא לאיים ולא ללחוץ
15 עליו, כי כשירגיש מאוים ייסגר ולא ישתף פעולה... לתת לנחקר הרגשה של הבנה למצבו"
16 וכי רק פנייה אל ליבו תחלץ ממנו הודאה. כמו כן המליץ הורוביץ כי החוקרים הזוטרים
17 יותר יחקרו את ברנס בשל החשש שיש לו מדמויות בעלות סמכות. לטענת התובעים המלצה
18 זו היא בבחינת הנחיה אשר לא מולאה על ידי צח"מ מרקוס.

20 בעדותו אמר הורוביץ כי חקר את ברנס במשך שעה וחצי-שעתיים ומכך התרשם כי ישנו
21 איזושהו "רקע נפשי" (פרוטוקול 25.2.08, 23). "זה הדבר שבצוות שבאתי לצח"מ, אמרתי
22 להם, רבותיי, מצד אחד אני מסויג מבחינת הפוליגרף. יש כאן קווים אישיותיים שמתאימים
23 לאותו פרופיל שבנה פרופסור ראובן מאיר, ומכאן, אותם דברים שהפריעו לי... לקבוע ב-
24 100% בבדיקת הפוליגרף. אותם דברים יכולים להוות רק ולהסביר מדוע האדם הזה עשה
25 את המעשה" (פרוטוקול 25.2.08, 29). על כך הוסיף: "אני לא במעמד לתת איזה שהיא
26 הערכה לגבי אישיותו. כל מה שאני באתי ואמרתי, שאינני בטוח באמצעי בדיקת הפוליגרף
27 בגלל שהתרשמתי שיש כאן איזושהיא הפרעה אישיוטית ודרך אגב, ההפרעה הזאת תואמת
28 לאותו פרופיל, וזה יכול לנבוע כרקע למעשה. אני לא באתי להתיימר שאני מכיר או שעשיתי
29 איזה שהיא אבחנה... אין לי את הכישורים... ולא הייתי במצב לבדוק אותו" (פרוטוקול
30 25.2.08, 36).

32 על פי עדותו של הורוביץ חוקרי הצח"מ הגיבו בדרכים שונות לממצאיו: "הצוות לא קיבל
33 את זה כל כך טוב. חלק, אני חושב ששני אנשי המטה שזה פיקהולץ ושאל מרקוס סמכו
34 יותר על מה שאני אומר. אנשי הצוות הישן או אנשים מהצפון היו מאוד, מאוד מסויגים ולא

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 קיבלו את דבריי...חלק אמרו, לא יכול להיות שהוא רצח, אנחנו מכירים אותו, ראינו אותו.
2 חלק אמרו, צריך, צריך לחקור אותו" (פרוטוקול 25.2.08, 43,45).
3
4 32. בעדויותהם מסרו חוקרי הצח"מ גרסאות שונות לגבי הדברים שמסר להם הורוביץ. החוקר
5 אבי תגר (להלן: "תגר") העיד כי לא ידע על ההסתייגות של הורוביץ בדו"ח על כך שברנס
6 סובל מהפרעות נפשיות (פרוטוקול 28.2.08, 46). החוקר דוד חיון העיד: "הוא אמר, מדובר
7 באדם מאוד עדין, עדין נפש. אדם מאוד רגיש. לא להשתמש איתו לא בצעקות ולא בשום
8 מעשה אלימות כלשהוא כי הבן אדם הזה מאוד רגיש...לדבר איתו בעדינות" (פרוטוקול
9 3.3.08, 68). לאחר מכן מחדד חיון את דבריו ואומר כי הניסוח בו השתמש הורוביץ היה
10 'עדין נפש' (פרוטוקול 3.3.08, 83).
11
12 מזרחי העיד: "עכשיו אני שומע את זה בפעם הראשונה, פה בבית המשפט... מה פתאום
13 שיגיד לי? מי אני בכלל?... יש לך את הרוצח ביד. נדמה לי שהוא אמר" (פרוטוקול
14 10.4.2008, 119). "בראיה של האדם הסביר היו לו התנהגויות, בלשון המעטה, קצת, קצת
15 מוזרות" (פרוטוקול 14.4.2008, 40). אלבו העיד כי לא ידע שהורוביץ אמר שברנס סובל
16 מבעיות נפשיות (פרוטוקול 14.4.08, 133). פיקהולץ לא זכר כי נכח בישיבה שבה הורוביץ דן
17 באופיו של ברנס (פרוטוקול 18.5.08, 57) והעיד: "הנחיה יחידה שאני זוכר של הורוביץ זה
18 היה, לא, לא, אופן לא להרגיז אותו, לא לצעוק עליו כדי שלא ייסגר" (פרוטוקול
19 18.5.08, 128). לטענת התובעים, הדבר מוכיח כי מרקוס הוא זה שניוט באופן בלעדי את
20 החקירה וכי לא שיתף את חוקריו במסקנותיו של הורוביץ.
21
22 מרקוס העיד כי "הוא (הורוביץ) אמר שהוא (ברנס) בחור שצריכים לדבר אתו בעדינות
23 וברוח טובה ולא, לא לרמוז אפילו על אלימות" (פרוטוקול 27.10.08, 111). בסעיף 9
24 לתצהירו העיד מרקוס: "כאן המקום לציין כי הצוות נעזר גם בהכשרתו של זיגי הורוביץ
25 כפסיכולוג ובתדרוך שמסר באותו הערב לצוות, בהמשך למעצרו של ברנס, הסביר לנו זיגי
26 את קווי אישיותו המיוחדים של ברנס ואת הדרך בה לדעתו יש לנהל את חקירתו. זיגי מסר
27 לנו כי ברנס ישתף פעולה רק אם ינהגו בו בעדינות יתרה, ולא בחקירה לוחצת ומאיימת.
28 בהתאם לדברים אלו, הונחה הצוות לנהל את החקירה בעדינות רבה, תוך רכישת אמונו של
29 ברנס ובלא לחצים או איומים". עם זאת, בעדותו בבית המשפט אמר מרקוס כי אינו זוכר
30 את פרטי ההסבר של הורוביץ, אלא כי רק היה הסבר (פרוטוקול 30.10.08, 76), כמו כן לא
31 זכר האם עדכן את חברי הצוות (פרוטוקול 27.10.08, 144). לשאלה האם נעשתה בדיקה
32 לבדוק את מצבו הנפשי של ברנס, עונה מרקוס "לא, אני לא זוכר שעשיתי דבר כזה" (שם,
33 146).
34

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

33. באשר לספקות אפשריים באשר למהימנות מסקנות הבדיקה לאור האבחנה של הורוביץ :
1
2 **"ביהמ"ש** : מגיע דו"ח של הורוביץ. מצד אחד הוא אומר, הוא האיש... מצד שני הוא גם
3 אומר, אבל יש לו בעיות נפשיות חמורות. את העניין של הוא האיש, זה אתם מאמצים, כך
4 אני מתרשם. תגיד לי שלא או תגיד שאתה לא זוכר. אתם מאמצים כי מאותו רגע פחות או
5 יותר, נדמה לי שכל כיוון החקירה מתמקד בעיקר בעמוס ברנס. **מרקוס** : יכול להיות,
6 מתקבל על הדעת... **ש** : אבל את הנושא של המצב הנפשי החמור או לא חמור... אפשר לומר,
7 איך היום אומרים, לא הפנמתם, לא עשיתם עם זה שום דבר. **ת** : יכול להיות. אני סתם כיום
8 מנסה להשיג מסקנות מה ש... יכול להיות ששאלנו את זיגי הורוביץ במה זה מתבטא, מה
9 ההפרעות הנפשיות שלו. ויכול להיות שאת ההסברים של זיגי הורוביץ, סיפקו אותנו גם
10 בנקודה הזאת. יכול להיות שיש לו הפרעות נפשיות חמורות וצריכים להתחשב בזה. ואז
11 בסדר, הבנו את זה. אני לא זוכר אז מה היו ההסברים שלו ומה היה מהות ההסברים שלו.
12 **ש** : ... על פי דעתו של זיגי הורוביץ האיש סובל מהפרעות נפשיות וחמורות, יש בכך כדי
13 להשפיע על הממצאים שהוא נותן לכם, זה משהו שלא כל כך לקחתם בחשבון...**ת** : לא שלא
14 לקחנו בחשבון, לא, לא זה מה שמשפיע על הדברים שהוא אומר... זאת אומרת, ההפרעות
15 הנפשיות שלו, יכול להיות שיש לו פגיעה נפשית חמורה ויכול להיות שזה יכול להשפיע עליו
16 באיזה שהיא דרך. אבל לא שפה יש לו איזה שהוא משמעות לגבי מה שאנחנו עושים. אז
17 אמרתי אז בסדר, אז שיטפלו בזה בפעם אחרת. **ש** : אז אם הוא אומר, אני רצחתי את רחל
18 החר, זה בא מאיזה מקום של אמת ולא ממקום של איזה מופרעות נפשית? **ת** : לא, בדיוק
19 כך. הבנו שזה הדברים, אנחנו בדקנו הדברים שהוא עשה. אנחנו ישבנו איתו וניסינו ללבן
20 את זה וגם אמרו לנו, דבר איתו ברוח טובה ואז תגיעו למסקנות יותר. אז בסדר. אבל כיום
21 אני צריך ללכת ולפרש מה שעשיתי לפני 30 שנה, אני זוכר שאז, וודאי לא היינו רוצים
22 להלביש על מישהו סתם בגלל זה שיש לו הפרעה נפשית" (פרוטוקול 27.10.08, 163-164).
23 עוד העיד מרקוס כי אינו זוכר שהורוביץ אמר לו שברנס סובל מהפרעה נפשית חמורה
24 (פרוטוקול 27.10.08, 122).
25
34. לטענת התובעים, התעלם צח"מ מרקוס מאבחנתו של הורוביץ והדבר מצביע על אי ניהול
26 חקירה הוגנת ועל עוינות כלפי ברנס, לחקירתו ולגורלו. בנוסף לכך טוענים התובעים כי
27 בעוד שמרקוס הקפיד לשלוח את ברנס לבדיקה גופנית על מנת לאשש שלא פגעו בו גופנית
28 במהלך החקירה, הוא נמנע מלשלוח אותו לבדיקה שתבדוק את מצבו הנפשי, אשר היתה
29 עלולה להוכיח את חפותו או לכל הפחות להעמיד את החקירה שלו באור הנכון.
30
31
32 כמו כן, לטענת התובעים, בדיקת הפוליוגרף אפשרה לצח"מ לטוות את הקונספציה לפיה
33 ברנס רצח את החר בשל פגיעה בגבריותו וסומכת את ידה על סעיף 12 לתצהירו של
34 הורוביץ : "מניתוח אופיו ודפוסי ההתנהגות של ברנס, היה סביר להניח שהרצח בוצע על
35 רקע פגיעה של הנרצחת בכבודו ובגבריות שלו. מחד, היה מדובר בטיפוס עדין ומאופק, אשר

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2001-04 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1 העיד על עצמו בעת הבדיקה שאינו יכול להזיק לאיש... מאידך, ניתן היה לאבחן אפשרות
2 של התפרצויות נוכח עלבון, פגיעה בכבודו או פגיעה בגבריותו". בסעיף 13 מצהיר הורוביץ
3 כי "קו החקירה גובש באופן שיתאים למסקנות דלעיל". לדידם של התובעים, קונספציה זו
4 נכפתה הר כגיגית על ברנס ואת סימניה ניתן לזהות בהודאתו של ברנס ובשיחזור שביצע.
5 הורוביץ נדרש לסוגיה זו ע"י ביהמ"ש והסביר כי "בכל המקרים שמביאים להודאה של אדם
6 במעשה יש איזה שהוא ניצול של חולשה של האדם. ניצול עד גבול מסוים. אתה משפיע על
7 הנקודה הזאת, משפיע על הנטייה של האדם בלי לשבור אותו... מה שאני זוכר שאמרתי
8 שהאנשים האלה (חוקרי הצח"מ הדומיננטיים. מ.א.) לא יתקרבו אליו.... מה שאמרתי
9 שמרקוס וזה לא יתקרבו, זה אנשים מאיימים" (פרוטוקול 7.2.08, 141).
10
11 35. באשר למעמד ההמלצה שנתן ולמעמדו המקצועי באותה עת, אמר הורוביץ "באותה תקופה
12 קראו למעבדה, המעבדה לתשאל מדעי. התפקיד שלנו היה לעשות בדיקות פוליגרף וגם
13 להנחות את החוקרים כיצד לחקור, כיצד לדבר עם אנשים. כתבנו תורה על זה, העברנו
14 השתלמויות" (פרוטוקול 25.2.08, 28).
15
16 36. הנתבעים דוחים הן את הטענה כי ברנס היה נחקר נוח ולחיץ וכי חוקרי הצח"מ ניצלו זאת
17 על מנת לחלץ ממנו הודאה, ומביאים את דבריו של הורוביץ לעניין זה. "ביהמ"ש: האם
18 האנשים שישבו עם אדוני באותה ישיבה יצאו ממנה בידיעה שמדובר במישהו עם גולגולת
19 רכה, גולגולת דקה, שקל יותר לשבור אותו מאחרים? ת: לא, לא חושב. אני חושב שאמרתי,
20 לא, אין לי מושג. לא הייתה הרגשה שקל או קשה" (פרוטוקול 25.2.08, 47). כן, נסמכים
21 הנתבעים על דבריו של הורוביץ: "כל בן אדם, אם מאיימים עליו מעל גבול מסוים עלול
22 להישבר ולעשות כל מה שהמאיים מוכן לעשות. אני ראיתי בזמנו בעמוס איש חזק... איש
23 שנלחם. איש חזק, נלחם על כבודו, לא מוכן לוותר. אני חושב שגם ההיסטוריה של התיק
24 הזה, הוא מראה שזה אישיות חזקה שנלחמת, שלא מוותרת. זה לא מישהו שנמוג באיזה
25 שהיא פינה ונעלם. זה מישהו שהוא לוחם, ואני לא חושב שזו אישיות חלשה. זאת דעתי
26 היום וגם אז היתה ההתרשמות שלי כזאת" (95, 25.2.08). לטענת הנתבעים יש בכך ללמוד
27 כי לברנס היתה אישיות חזקה, אדם עם כבוד אשר לא יודה בדבר אלא בדרך של שיחה, פניה
28 לרגשות והבנה למצוקותיו. על כן לטענתם של הנתבעים יש לדחות את טענת התובעים כי
29 הצח"מ פעל במודע באופן הפוך לחלוטין ולגלות כלפי ברנס אלימות ואיום.
30
31 37. לסיכום סוגיית אישיותו של ברנס, טוענים הנתבעים כי חוות הדעת של ד"ר מאייר שבדק
32 את ברנס, הוצגה בפני ביהמ"ש (נספח מד לכתב התביעה) ושללה את טענות התובעים בדבר
33 חובה של הצח"מ להעמיד את ברנס לבדיקה פסיכיאטרית.
34
35

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

תשאל על ידי אלבו

- 1
- 2 38. בסעיף 5 לתצהירו מעיד אלבו כי בערב הראשון לחקירת ברנס תשאל אותו ב"נושאים
- 3 הנוגעים להרגליו המיניים ולמערכות היחסים בהן היה מעורב. מידע זה היה רלוונטי לכיוון
- 4 החקירה, לפיו הרצח בוצע על רקע מיני. מדובר בשיחה שארכה כחצי שעה, ולאחריה נסעתי
- 5 הביתה". כל זאת על פי הנחייתו של מרקוס (פרוטוקול 14.4.08, 98-99). הנתבעים מציינים
- 6 כי גרסתו של אלבו במשפט הזוטא היתה שונה: "אף על פי שהנאשם היה חשוד אז בעניין
- 7 רציני, לא רשמתי בשום מקום את תוכן השיחה ואפילו לא את עצם קיומה. בשיחה זו בכלל
- 8 לא דיברתי עם הנאשם על נושא של מעשים מגונים. כל מה שדיברתי עם הנאשם על בנות
- 9 היה בשאלת זהותן של החברות שלו. אין זה נכון שחקרתי את הנאשם באותו יום שני על
- 10 חיי המין שלו עם חברותיו" (עמ' 54 לפרוטוקול הערכאה המרשיעה, פסקה 213). במהלך
- 11 עדותו כאן, אלבו לא זוכר האם כתב דו"ח על השיחה, ואכן דו"ח כזה לא הוגש לביהמ"ש.
- 12 לדבריו, "אני לא הזהרתי אותו. היתה לנו שיחה בינינו ועד כמה שאני זוכר טוב, טוב,
- 13 השיחה בינינו התבקשתי על ידו לא לפרסם שום דבר, לא לדבר שום דבר והבטחתי לו שאני
- 14 לא אגלה שום דבר" (פרוטוקול 14.4.08, 103).
- 15
- 16 עוד מוסיף אלבו כי שמע לראשונה את שמות החברות של ברנס בשיחה איתו. זאת בעוד
- 17 שאודט מלכה ורוזט זרקה נחקרו כבר ב-7.4 וב-10.4 (כאשר 'השיחה' עם ברנס היתה ב-
- 18 14.4.1975). בעדותו דכאן אמר מרקוס כי אינו זוכר ששלח את אלבו לחקור את ברנס בערב
- 19 הראשון (פרוטוקול 30.10.08, 45).
- 20
- 21 עצם קיומה של החקירה נתמך על ידי עדותו של מוצפי במשפט הזוטא: "את הנאשם
- 22 תשאלתי רק פעם אחת ביום שני בשעות הצהריים בשעה 16:30 עד 17:00 בערך ביום בו הוא
- 23 נעצר. אני נכנסתי לחדרו של הנאשם כשאדון אלבו יצא מהחדר ואמר לי להיכנס לנאשם
- 24 ואמר לי לשאול על עברו המיני. התשאלו שלי ארך כמה דקות, אולי חצי שעה, עשרים
- 25 דקות" (עמוד 67 לפרוטוקול הערכאה המרשיעה, פסקה 278). במשפט דכאן מכחיש אלבו כי
- 26 נתן הוראה למוצפי כיוון שדבר לא נעשה ללא תיאום עם ראש הצח"מ (פרוטוקול 14.4.08,
- 27 125).
- 28
- 29 39. התובעים מצביעים על הסתירה בין עדויותיו של אלבו במשפט הזוטא לבין עדותו דכאן ועל
- 30 כך כי סמוך להמלצתו של הורוביץ לנהוג בברנס בעדינות, נחקר הלה על ידי החוקר ממנו
- 31 פחד יותר מכל שאר חוקרי הצח"מ. הנתבעים מצביעים על כך שהתובעים אינם טוענים כי
- 32 בשיחה של אלבו עם ברנס היה בכדי להביא להודאתו של ברנס. לטענת הנתבעים, בירור
- 33 הרגליו המיניים של ברנס היה לגיטימי ונחוץ כאשר כיוון החקירה שנבדק כי הרצח התרחש
- 34 על רקע מיני. לטענתם, ברנס שיתף פעולה עם כיוון חקירה זה כאשר במסמך "דברים
- 35 שנראים לי לזכותי" בסעיף 4 רשם כי קיים מגע מיני עם גרושה בכרמל הצרפתי ב"צורה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 הנאותה". באשר לטענת הנתבעים המשתרעת על פני טיעוניהם לגבי התנהלות החקירה כי
2 אלבו היה החוקר ממנו פחד ברנס יותר מכל, טוענים התובעים כי טענה זו לא הוכחה וכי
3 אין בה יותר מהשערות גרידא.

הוצאת פקודת מעצר לברנס בעפולה על מעשים מגונים

4
5
6 40. כאמור, ברנס נעצר באשמת מעשים מגונים בשתי נערות ובנער באזור השרון. אלבו הוא זה
7 שחתם על פקודת המעצר ומסביר כי על אף שהיה בדרגת פקד, הרי שמרקוס היה בדרגת סגן
8 ניצב וראש מחלקת חקירות ולכן סר למרותו של הבכיר ממנו ומילא אחר הוראותיו
9 (פרוטוקול 14.4.08, 151-152). לשאלה כיצד הוא רואה את מעשהו ממרחק השנים אומר
10 אלבו "לא הייתי צריך לעשות את זה... אז עבדנו בצורה עיוורת. אמר לנו המפקד מה
11 לעשות, עשינו" (פרוטוקול 14.4.08, 144-145). מרקוס בסעיף 10 לתצהירו מצהיר "אישום
12 זה נעשה מתוך כוונה שדבר הקמתו של הצח"מ השלישי, ומעצרו של ברנס, לא ייוודע
13 בציבור, מתוך הבנה, גם של צמרת המשטרה, שפעילות החקירה תישמר בסוד. הנחיה
14 מפורשת כזו גם נכללה בכתב המינוי". עם זאת, בעדותו אמר מרקוס כי במהלך החקירה של
15 רצח הלר חשבו שאולי קיים קשר בין הרוצח לבין מבצע המעשים המגונים (פרוטוקול
16 30.10.08, 55). והוסיף "היו לנו תיקים של מעשים מגונים. יכול להיות לא מפוענחים, לא
17 יודעים. אז אמרתי, להיחקר (כך במקור - מ.א.) אז נוציא פקודת מעצר על מעשים מגונים.
18 ש: האם היה שמץ של קשר או חשד בין עמוס ברנס לבין איזה שם מעשים מגונים. ת: אני
19 לא זוכר" (פרוטוקול 30.10.08, 48).

20
21 נוסף על כך, במזכרו של מזרחי (נספח ד' לכתב ההגנה) על לקיחת ברנס לפוליגרף ומעצרו,
22 הוא רשם "כאשר הוברר לאחר הבדיקה בפילוגרף (כך במקור - מ.א.) שעמוס אינו דובר
23 אמת נעצר עמוס לחקירה בקשר למעשים מגונים באזור השרון ושהוא נחשד בהם". בדו"ח
24 על מעצר (נספח נ"ז לכתב התביעה) כתב ימין כי לחשוד נאמר כי הוא נעצר בחשד בעבירה
25 של מעשים מגונים וכי תגובתו היתה "אני לא זוכר דבר". פקודת המעצר עד להעמדה לדין
26 שהוצאה ביום 15.4.1975 בבית משפט השלום בנצרת (ת/10) הינה בגין מעשים מגונים.

27
28 הורוביץ העיד כי לא נאמר לו שברנס חשוד במעשים מגונים וכי מטרת הבדיקה היתה
29 לבדוק את פרשת רצח הלר (פרוטוקול 7.2.08, עמ' 33). מזרחי, לשאלה האם באיזה שהוא
30 רגע נתון ברנס היה חשוד במעשים מגונים באמת ענה "לא שאני זוכר" (פרוטוקול 10.4.08,
31 100). לדבריו מדובר היה בשיקולים מקצועיים של ראש הצח"מ (פרוטוקול 10.4.08, עמ'
32 105).

33
34 41. לטענת התובעים, עדויות אלה מלמדות על עודף המוטיבציה של צח"מ מרקוס לסגור את
35 תיק הרצח של רחל הלר. לטענת הנתבעים, ידע ברנס כי הוא עצור באשמת הרצח של רחל

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 הלה. עוד טוענים הנתבעים כי לא מתקיים קשר סיבתי בין מעצרו של ברנס באשמת ביצוע
2 מעשים מגוונים לבין מסירת הודאתו וכי הערכאה המרשיעה היתה מודעת לפגם זה ואף
3 הדבר זכה לביקורת ערכאת הערעור שהותירה את הרשעתו של ברנס על כנה. כבי' השופט
4 חיים כהן אף התייחס לסוגיה וקבע: "המניע שהניע את אנשי המשטרה להטעות את השופט
5 ואת המערער היה רצונם לשמור על דבר חקירתם המחודשת ברצח המנוחה בסוד כמוס
6 מפני אמצעי התקשורת – רצון שיכול היה לבוא על סיפוקו בדרכים חוקיות" [ע"פ 127/76
7 עמוס ברנס נ' מדינת ישראל ל(3) 507, 516].

8

9

שיטת ההכחשה הטוטאלית

10 42. טענתה העיקרית של התביעה היא כי ברנס לא זכה למשפט הוגן וכי נגרם לו עיוות דין בשל
11 שיטת ההכחשה הטוטאלית של חוקרי הצח"מ. לטענת התביעה, על מנת לערער את אמינותו
12 של ברנס, חוקרי הצח"מ לא הסתפקו בהכחשה נקודתית של טענותיו של ברנס, אלא
13 הרחיבו את מעגל ההכחשה. מקום בו ברנס טען טענות נגד התנהלות חוקריו, הללו הכחישו
14 כי כלל לא חקרו אותו; מקום בו טען כי כשהפסיק לשתף פעולה בעת עריכת השחזור וכי
15 מרקוס הכה אותו על מנת שישלימו, הכחישו החוקרים כי מרקוס כלל נכח בשחזור.

16

17

חקירתו של ברנס

18 43. אחת מטענותיו העיקריות של ברנס היא כי ימי מעצרו אופיינו בחקירה אינטנסיבית
19 במסגרתה נמנעה ממנו שינה, עד שהחליט למסור הודאת שווא על מנת שיניחו לו חוקריו.
20 ברנס סבר כי אם יספק לחוקריו את מבוקשו, יניחו לו והוא יוכל להוכיח את חפותו
21 בביהמ"ש. לטענת הנתבעים, המסמכים המתעדים את החקירה מגלים כי ברנס לא נחקר
22 באופן אינטנסיבי. לטענת התובעים, כתיבת המסמכים נעשתה באופן סלקטיבי כך שתחפה
23 על מחדלי ומעשי הצח"מ.

24

25 בסעיף 50 לתצהירו מעיד ברנס כי נחקר בלילות על ידי זוגות של חוקרים שהתחלפו כל
26 מספר שעות ומנעו ממנו שינה. בסעיף 18 לתצהירו מצהיר ברנס כי נחקר במשך ארבעה
27 ימים ושלושה לילות. במשפט דכאן העיד ברנס: "הדליקו לי אורות כדי שאני לא אירדם.
28 אחר כך שפכו עליי מים.. תוך כדי חקירה... למיטב זכרוני אולי תגר... כדי שאני אתאושש...
29 וכשאני עומד להירדם אני מקבל מכה על השולחן ושוב פעם אני מתעורר... ש: מכות הרביצו
30 לך כדי להעיר אותך? ת: מכות על השולחן, למה את לא מקשיבה? ש: מקשיבה כל הזמן.
31 אמרת מכות, חשבתי מכות מכות. ת: לא, אני לא אוסיף דבר כשלא היו דברים מעולם"
32 (פרוטוקול 9.9.07, 66-68).

33

34 לעניין טענתו של ברנס לגבי האמצעים שבהם נקטו חוקרי הצח"מ על מנת להחזיק אותו ער,
35 העיד מזרחי: "לא דפקנו על השולחן ולא עשינו שום דבר מהדברים האלו ובטח שאני לא"

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1 (פרוטוקול 14.4.08, 47). מרקוס בעדותו הכחיש כי ברנס נחקר כל היום וכל הלילה
2 (פרוטוקול 30.10.08, 35). תגר העיד כי אינו זוכר כי הציע לברנס לשטוף פנים במהלך
3 תשאול או כי התיו עליו מים (פרוטוקול 28.2.08, 178). חיון העיד: "היה לו חדר והיה לו
4 מיטה ומדי פעם שברגע שהתשאלנים סיימו את החקירה הוא הלך למיטה שלו לישון. שוב
5 חוזר חלילה עוד יום ועוד יום... לא היתה הוראה (להפריע לברנס לישון, מ.א.). נהפוך הוא....
6 בפירוש הפסיכולוג שליווה את הצוות הוא אמר... שתיקחו אותו רק ברכות... וככה באמת
7 נהגנו איתו. בקטע שלי לפחות" (פרוטוקול 3.3.08, 6). עם זאת מעיד חיון: "אז זה, יושבים
8 איתו גם במהלך הערב והוא מדבר, ממלמל, מדבר, כן. כל מיני סיפורים" (פרוטוקול 3.3.08,
9 62).
- 10
- 11 באשר לטענה כי האור דלק בחדרו של ברנס לאורך כל שעות היממה הסביר חיון כי בשל
12 מבנה משרדי הצח"מ יכול היה להגיע אור לחדרו של ברנס בשעות הלילה, אם כי אור עמום
13 (פרוטוקול 3.3.08, 91) ואומר כי לא העירו את ברנס בלילה כדי לחקור אותו (פרוטוקול
14 3.3.08, 90). תגר לא זכר בעדותו האם האור בחדרו של ברנס היה דלוק כל הזמן (פרוטוקול
15 28.2.08, 181).
- 16
- 17 לבני העידה כי דלת חדרו של ברנס הייתה פתוחה וכי האור בדירה דלק כל הזמן (פרוטוקול
18 27.3.08, 63). לעניין מניעת השינה, מציע חיון הסבר לתשישותו של ברנס בכך שבילה את
19 הלילות ברישום על דפים שקיבל ממזכירת הצח"מ לבני (פרוטוקול 3.3.08, 90). בחקירתו
20 הנגדית העיד ברנס: "ש: אז כשכתבת את הניירות האלה בלילות, קצת עזבו אותך בשקט
21 כדי שתחשוב מה לעשות? ת: גם לילות וגם ימים, כן" (פרוטוקול 9.9.07, 52). לביהמ"ש
22 הוגש המסמך בכתב ידו של ברנס שכותרתו "דברים שנראים לי לזכותי" (נספח ל"ו לכתב
23 התביעה) וכן 17 עמודים הכתובים בכתב ידו של ברנס (נ/4). לטענת הנתבעים, לו דפים אלה
24 היו נכתבים בנוכחות החוקרים, הרי שהם היו אוספים אותם בעצמם ולא לבני בשעות
25 הבוקר. לעניין זה העידה לבני כי ברנס יכול היה לכבות או להדליק את האור בחדרו כאוות
26 נפשו (פרוטוקול 27.3.08, 105). באשר לידיעתה על אשר התרחש בכל ימי החקירה, מציינים
27 הנתבעים כי בתצהירה הצהירה לבני כי היתה עוזבת את משרדי הצח"מ בשעות הצהריים
28 וכי שהתה לילה אחד במשרדים בזכרון יעקב.
- 29
- 30 44. בסוגיה זו העיד מטעם התביעה גם יאיש (אריה) פרננד, שוטר אשר סרח והיה עצור בבית
31 המעצר קישון, שם הושם ברנס בבידוד בחלק מזמן מעצרו. בשל היותו שוטר לשעבר, זכה
32 פרננד ל"זכויות יתר" ושימש כמגיש בחדר האוכל השוטרים וכן הכניס לתאו של ברנס מזון
33 ושתיה בלווית שוטר. בתצהיר שמסר, מתאר פרננד את ברנס כ"שפוף, אומלל ומפוחד עד
34 מאוד. ברנס נראה מותש – עיניו היו אדומות ושערו היה פרוע – הוא נראה כמו אדם שלא

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

ישן כמה לילות" (ס' 11 לתצהיר). לטענת הנתבעים, ברנס הושם בבית המעצר הקישון לאחר הודאתו ועל כן אין להקיש מתיאורו של פרננד על מצבו של ברנס לפני מתן ההודאה.

סוגית מניעת השינה הזדקרה במסגרת דו"ח קרפ. במהלך החקירה שביצע נצ"מ גל, צותתה המשטרה לקו הטלפון של פיקהולץ. באחת השיחות הביע מרקוס חשש שמזרחי עלול להפוך לעד מדינה, כאשר פיקהולץ שאל את מרקוס מה יכול למסור מזרחי כנגדם, אמר מרקוס: "הוא יכול לספר שלא נתנו לו לישון חמישה ימים ושפרקו את הסרט". הקלטת השיחה בין מרקוס לפיקהולץ לא נמצאה. במשפט דכאן חזר נצ"מ גל על פרטי השיחה (פרוטוקול 18.9.07, 451-452). כשנשאל פיקהולץ על דבר השיחה, ענה: "אין לי שום מושג על מה אתה מדבר. לא על השיחה ולא על תוכנה" (פרוטוקול 1.07.08, 110). כאשר מרקוס נחקר על דבר השיחה בבית המשפט המחוזי בירושלים במסגרת העמדתו לדין על מתן עדות שקר [ת"פ 233/81 מדינת ישראל נ' שאול מרקוס (לא פורסם)], התנהלו חילופי הדברים הבאים: "ש: אבל פיקהולץ שאל אותך מאיזה בחינה מה הוא מזרחי, יכול לתת להם. אז אתה ענית לו שלא נתנו לו לישון חמישה ימים ושפירקו את סרט השחזור. ת: נכון, נכון, נכון" (עמ' 27). במשפטו דכאן העיד מרקוס: "אני אומר לך, זה סיפורים יפים. אני שומע אותם עכשיו כאילו פעם ראשונה" (פרוטוקול 30.10.08, 157).

הקלטת השיחה לא הוגשה לביהמ"ש כראייה. נצ"מ שלמה גל לא ידע לומר היכן נמצאות הקלטות, כיוון שהיו בחזקת פרקליטות המדינה שתבעה את מרקוס באשמת עדות שקר (פרוטוקול 18.9.07, 452-453).

מספר רב של חוקרים

45. מקום מעצרו העיקרי של ברנס היה בדירה ששכנה בקומה השנייה של תחנת משטרת זכרון יעקב, ולא במתקן מעצר. מעדותו של מזרחי עולה כי מכיוון שברנס לא הוחזק בתא מעצר, היו צמודים אליו חוקרי צח"מ כל הזמן (פרוטוקול 14.4.2008, 10). מיומן המבצעים ומיומן החקירה לא ניתן ללמוד מי שמר על ברנס ומתי. במשפט הזוטא טען ברנס כי נחקר על ידי מספר רב של שוטרים, בהם אבוטבול שחקר אותו בלילה שלפני מסירת ההודאה. מזרחי, חיון, טרר וכהן העידו כי לא חקרו אותו כלל. אבוטבול הכחיש כי חקר את ברנס בכלל וכי תפקידו היה לשמור על הנאשם (עמ' 43 לפרוטוקול הערכאה המרשיעה) דוד כהן העיד במשפט הזוטא כי לא חקר כלל את ברנס ולא היה נוכח אף פעם בעת שחקרו או תשאלו אותו לא ביום ולא בלילה (עמ' 39 לפרוטוקול הערכאה המרשיעה). הכחשתו של מזרחי מתועדת בפרוטוקול משפט הזוטא (עמ' 16, 69 לפרוטוקול הערכאה המרשיעה).

46. לימים, השתנו גרסאותיהם של החוקרים:

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 בעדותו בפני נצ"מ גל, חזר בו דוד כהן ואמר כי תשאל את ברנס בעל פה, וכי הוא לא זוכר
2 שכתב את דבריו; אבוטבול, בהודעתו במסגרת טבריה משנת 1995 העיד כי "בהדרכת
3 הפרקליט... השבתי כי אני הייתי רק שומר על עמוס ברנס... ובשעה שהאמת היא שהייתי
4 חוקר בצוות זה"; מזרחי בעדותו דכאן העיד: "אבל שאני יושב עם בן אדם שהוא חשוד
5 באיזה שהיא פרשייה, אני מתאר לעצמי שבטח שאני חוקר אותו. מה אני יושב ומסתכל עליו
6 עשר שעות? אני מתאר לעצמי שאני חוקר אותו... השוטרים אנשי הצוות גם תחקרו, גם
7 תשאלו, גם ישבו איתו בתור, בתור שמירה... לא הבאנו שוטרים מלווי עצירים למשל
8 שישמרו עליו. אנחנו רק חקרנו אותו" (פרוטוקול 14.4.08, 17) ועל כך מוסיף: "בטח
9 שחקרתי אותו. אז מה עשיתי שמה, אני שמה עשיתי לו כביסה? בטח שאני חקרתי אותו"
10 (פרוטוקול 14.4.08, 45).

11
12 בהמשך מסביר מזרחי את הסתירה בין עדותו דכאן לבין עדותו במשפט הזוטא: "יכול
13 להיות שהתכוונתי לנושא החקירה הקלאסית... אתה יושב מול חשוד, מזהיר אותו, גובה
14 את העדות שלו. תשאול ורישום דו"ח זכרון דברים הוא מעין חקירה, הוא מעין תשאול.. זה
15 שייך למשפחה הזו, אבל לא בדיוק החקירה" (פרוטוקול 14.4.08, 48). על כך הוא מוסיף
16 "דיברנו ושוחחנו... על דברים שנוגעים לתיק ועל דברים שלא" (פרוטוקול 14.4.08, 47). אין
17 תרשומות של אותן שיחות; אבי תגר העיד במשפט דכאן: "תשמע, זה חקירת רצח... אז
18 חוקרים. אני חושב שזה לגיטימי לחקור באינטנסיביות" אך לא זכר האם החוקרים היו כל
19 הזמן בסביבת ברנס (פרוטוקול 25.2.08, 135); חיון העיד כי כל הזמן ברנס היה מוקף באנשי
20 הצח"מ (פרוטוקול 3.3.08, 87). תגר היה האחראי על סידורי השמירה על ברנס, הוא לא ידע
21 להסביר מדוע חוקרים היו צריכים לשמור על ברנס ולא שוטרים (פרוטוקול 28.2.08, 178)
22 ולבית המשפט לא הוגש רישום של משמרות השמירה.

23
24 בעדותו דכאן, העיד מרקוס כי לא כל חוקרי הצח"מ חקרו את ברנס, עם זאת לא היתה
25 הנחיה ספציפית מי יחקור אותו ומי לא (פרוטוקול 27.10.08, 63). לשאלה האם עד להודאה
26 חקר את ברנס ענה מרקוס כי אינו זוכר וכי אם אין תרשומת המעידה על חקירה שכזאת,
27 כנראה שהיא לא התרחשה (פרוטוקול 30.10.08, 161).

28

29

אינשים

30 47. ברנס טוען כי במהלך החקירה איים עליו מוצפי כי אם לא יודה ייעצרו אימו ואחיו, וכי
31 שאל את אלבז האם אחיו שמעון ברנס נעצר והוא השיבו בחיוב. כמו כן איימו החוקרים כי
32 יעצרו את ארוסתו (ס' 199-195 לתצהיר). כמו כן הצהיר כי החוקרים איימו כי אם לא יודה,
33 הוא יועבר לידי השב"כ ויביימו את התאבדותו. כל זאת על מנת להפעיל עליו לחץ להודות
34 (ס' 199-201 לתצהיר).

35

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

תיעוד החקירה על ידי המשטרה

1
2 48. כאמור, לטענת התובעים, ברנס נחקר באופן איטנסיבי במשך ארבעה ימים ושלושה לילות
3 ללא שינה, ובנוסף לכך טוענים כי אין לקבל את גרסת המשטרה לגבי משך הזמן שנחקר.
4 לטענת התובעים, מרישומי המשטרה עולה כי ברנס נחקר לא יותר משעה וחצי ביום
5 בממוצע. ביום המעצר הראשון (14.4.75) נמשכה החקירה בין השעות 17:00-16:30. ביום
6 המעצר השני (15.4.75) הובל ברנס להוצאת פקודת מעצר ונלקח לעכו ועל כן לא נחקר כלל.
7 ביום המעצר השלישי (16.4.75) נחקר במשך שעה ושלושת רבעי השעה. ביום המעצר הרביעי
8 (17.4.75) נחקר במשך פחות משעה ולאחר מכן החליט למסור הודעה. לטענת התובעים,
9 הנסמכים גם על דו"ח קרפ, אין זה הגיוני שאותו צח"מ אשר ביקש לשמור את דבר מעצרו
10 בסוד מפני התקשורת ואשר הופקד על חקירת רצח אשר הסעירה את המדינה כמעט ואינו
11 חוקר את ברנס במשך ארבעה ימי מעצר.

12
13 עוד לטענת התובעים, כיוון שהצח"מ לא קיים יומן מבצעים, בניגוד להנחיית כתב המינוי
14 (נספח א' לתצהיר מרקוס), לא ניתן לדעת מי חקר את ברנס ומתי וכי כל תוצאה שלא היתה
15 רצויה לצח"מ לא תועדה.

מזכר ישראלי מזרחי

16
17
18 49. התיעוד הראשון לחקירתו של ברנס מצוי במזכרו של ישראל מזרחי (נספח ו' לכתב ההגנה)
19 מיום 15.4.1975

20
21 "הערב בסמוך לשעה 21:45 בהיותי בתחנת משטרת זיכרון יעקב, יחד עם העצור עמוס
22 ברנס, שוחחתי איתו בנוכחות סמל מוצפי. ובין היתר תוך שיחה סיפר לי עמוס שלמעשה
23 פגש את רחל הלר לאחר הבחינה שלו בבית רוטנברג. אמרתי לו שחבל שלא סיפר את זה
24 לפני כן. ואז ענה לי – ישראל, אני חושב שהגיע הזמן שאספר את האמת, רק תגיד לי למה
25 אני צפוי, מה יהיה איתי, מה יגידו כולם, לאיזה עונש אני צפוי? ואם אפשר לעשות משפט
26 בדלתיים סגורות ואם בכלל ישנה אפשרות כזאת. אני אמרתי לו שזה לא תלוי בי, ואז
27 המשיך וסיפר לי שפגש את רחל הלר באותו לילה, היה איתה בחדר בבית רוטנברג,
28 החליפה תחתונים, לאחר מכן יצאו לרחוב, דיבר איתה קצת וכאן, אמר לי, אני לא זוכר
29 יותר"

30
31 באשר לתוכן הדברים, הרי שברנס מכחיש כי אמר את הכתוב במזכר ולשאלת ביהמ"ש
32 השיב כי דברים אלה לא יצאו מפיו (פרוטוקול 9.9.07, 74).

33
34 כאמור, בעדותו דכאן העיד מזרחי כי סביר להניח שביום 15.4.75 היה עם ברנס מעשר
35 בבוקר עד לפחות 21:45 (14.4.08, 35) וכי סביר להניח שחקר אותו (שם, 17). בסעיף 17
36 לתצהירו מצהיר מזרחי כי דבריו של ברנס דלעיל, נאמרו בזמן שליווה אותו לשירותים.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1 באשר לזמן רישום זכרון הדברים, אומר מזרחי כי ייתכן שרשם אותם למחרת בבוקר, אם
2 כי זכרון הדברים מתוארך ל-15.4. כמו כן, העיד כי זכרון הדברים נרשם לבקשתו של
3 מרקוס "שישבתי ודיברתי עם שאול (מרקוס, מ.א.) ואמר... תשמע, היתה שיחה כזו. הוא
4 אמר את הדברים האלו. הוא (מרקוס, מ.א.) אומר, רשמת דו"ח זכרון, ואז אני רשמתי...
5 אבל לא שמישהו הכתיב לי חס וחלילה" (פרוטוקול 14.4.08, 51). עם זאת, במשפט הזוטא
6 העיד מזרחי כי רשם את הדברים עוד באותו ערב, כעשר דקות לאחר השעה 21:45 (עמ'
7 131). כמו כן שולל מזרחי את האפשרות שכתב את זכרון הדברים לאחר הודאתו של ברנס.
8 עוד סומכים התובעים את ידיהם על נוסח הזכ"ד "ובין היתר תוך שיחה" שיש ללמוד ממנו
9 כי עוד דברים נאמרו בין השניים אשר לא תועדו. עוד סתירה מוצאים התובעים בעדותו של
10 מזרחי במשפט ברנס, שם העיד כי לא ראה חשיבות בכך שהדברים נאמרו בדרך לשירותים
11 וכי הוא ומוצפי לא שוחחו עם ברנס לפני שביקש ללכת לשירותים (עמ' 131).
12
- 13 50. התובעים מצביעים על הסתירה בעדויותיו של מזרחי באשר לזמן כתיבת הזכ"ד וטוענים כי
14 אם מאמצים את גרסת הנתבעים הרי שברנס בפעם הראשונה מודה כי פגש את רחל הלר
15 בערב הרצח ולמשמע דברים אלה, מניח לו הצח"מ ולא חוקר אותו יותר. בכך מפנה התביעה
16 גם לדו"ח קרפ אשר לא קיבל את גרסתו של מזרחי וקבע כי היא "קשה לעיכול" (דו"ח קרפ,
17 עמ' 18).
18
- 19 51. הנתבעים מורים על כך שביום ה-15.4.1975 נרשמה ונחתמה על ידי אלבו בקשה להוצאת
20 פקודת מעצר. לפי עדותו של אלבו, נסעו הוא וברנס לביהמ"ש השלום בעפולה, אך במקום
21 לא היה שופט בשל יום הזכרון לחללי צה"ל ועל כן המשיכו משם לביהמ"ש השלום בנצרת
22 שם הוצאה פקודת המעצר. באותו מעמד נחתמה ע"י אותו שופט פקודת חיפוש בביתו של
23 ברנס.
24
- 25 בתזכירו של דוד כהן מיום 15.4.1975 (ת/15), באותו יום בשעה 12:00 נערך החיפוש על ידי
26 אלבו, מזרחי ודוד כהן. בשעת החיפוש הוחזק ברנס בבית המעצר בעכו. בתום החיפוש אספו
27 חברי הצח"מ את ברנס מבית המעצר והחזירו אותו לתחנת המשטרה בזכרון יעקב בסביבות
28 16:00-17:00. פרטים אלה זכר אלבו כיוון שהיה זה ערב יום העצמאות. לטענת הנתבעים,
29 לוח זמנים זה מורה כי ברנס לא יכול היה להיחקר במשך 12 שעות על ידי מזרחי בטרם
30 מסר את האמירה המתועדת במזכר.
31
- 32 באשר לתוכן הדברים, הרי שלטענת הנתבעים ברנס אינו מצליח לספק גרסה אחידה ואמינה
33 למקורם. לטענת הנתבעים שינה ברנס את גרסתו באשר לשיחה שהתקיימה בשירותים בין
34 משפט הזוטא לבין המשפט דכאן. בזוטא העיד ברנס כי הדין ודברים היחיד בינו לבין
35 מזרחי נגע לשאלה האם דלת השירותים תישאר פתוחה או סגורה (פרוטוקול מיום

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 במשפט דכאן העיד ברנס כי מזרחי ניסה לשכנע אותו להתוודות בעוד
2 שהוא דחה את הפצרותיו (9.9.07, 5). לטענת הנתבעים, יש לראות בכך עדות כבושה.
3
4 באשר לטענה כי הונח לברנס לאחר שסיפר בפעם הראשונה כי כן פגש את הלר בערב הרצח,
5 תלה מזרחי את הדבר בחוסר ניסיונו כחוקר באותה עת (14.4.08, 54). כמו כן מצביעים
6 הנתבעים על כך שמזרחי בעדותו מכחיש כי הדברים הוכתבו לו ממפקדיו וכי המזכר נכתב
7 לאחר שברנס כבר מסר הודאתו (14.4.08, 49).
8

מזכר אבי תגר

9
10 52. המסמך השני המתעד את חקירתו של ברנס הוא זכרון דברים שכתב אבי תגר (נספח ז' ו- ח'
11 לכתב ההגנה) ביום 16.4.1975:

12
13 "זכרון דברים מתאריך 16.4.1975

14 בתאריך הנ"ל בעת ששוחחתי עם עמוס ברנס בפרשת רחל הלר, ביקש הנ"ל ממני דף נייר
15 ועט על מנת לרשום בו את הדברים כפי שעלו בזיכרונו ולמען לסדר את מחשבתו ואת
16 דבריו בבהירות. נתתי לו נייר ועט הוא רשם את הדברים, מסר לי את הדף וחתמתי עליו"

17
18 "ביום רביעי יצאתי מהבית, בערך בחמש וחצי שש בערב בלי מכונית. בערך בשעה 18:45
19 נכנסתי למבחן בבית רוטנברג, כאשר מספר תלמידים היו בפנים. בכניסתי לכיתה
20 התיישבתי למבחן. אני לא זוכר בדיוק מתי יצאתי. אם אמרתי בעדות קודמת שגמרתי
21 ברבע לשבע, זה לא נכון. יותר נכון יכול להיות שזה היה בשעה שמונה, שמונה וחצי בערב.
22 לאחר הבחינה נפגשתי עם חיילת ושאלתי אותה אם תוכל להביא אותי למעונות של רחל,
23 למטרת ביקור היא לא התנגדה ובאה איתי להראות לי איך מגיעים אל רחל. בהתחלה
24 התקשתי לזכור מי זו רחל ולאחר מכן נזכרה והביאה אותי למקום. אני משער שנפגתי עם
25 רחל וכוונה אותי אל חדרה הכירה לי את חדרה ודומני שהחליפה משהו בבגדים. השיחה
26 שלי אליה אך היא לבד ענתה לי שכל הבנות קיבלו אפטר ואני נשארתי לבד בבית. היא
27 טענה שאולי היא תלך לבקר את חברתה רונית אצלה בבית, או שתיסע הביתה ותחזור
28 למחרת. לאחר השיחה הזאת יצאנו יחד מהדירה החוצה. לא שמתי לב אם היא השאירה
29 את האור דלוק או מכובה כאשר נעלה את הדלת של הדירה"

30
31 זכרון הדברים כתוב בכתב ידו של ברנס וחתומו מצויה לצד זו של תגר. נוסח נוסף של
32 אותם דברים מופיע בגרסא מודפסת וחתום על ידי תגר. החקירה הנ"ל התקיימה בתחנת
33 המשטרה בעירון. תגר בסעיף 6 לתצהירו מעיד כי ברנס הועבר לעירון על מנת להתחמק
34 מהעיתונאים.
35

36 53. אשר לתוכן הדברים, ברנס מכחישם: "זרק משפטים ואני ניצלתי את זה כדי לכתוב תחביר
37 משכנע, שהחוקרים יגידו, תשמע, אתה יודע מה, עשה לנו בינגו, זהו. אנחנו לא נחקור אותו

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2001-04 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 יותר, תודה רבה, לד" (פרוטוקול 9.9.07, 79). לעומתו תגר שולל מכל וכל את האפשרות כי
2 הכתיב את הדברים "בשום פנים ואופן לא. אני לא מסוגל... לנסח מסמך בסגנון הזה.
3 המסמך הזה, איך לומר בעדינות, הוא מאותגר סגנונית. אני לא מסוגל להתנסח בצורה כזו"
4 (פרוטוקול 28.2.08, 146).
5
6 54. מתצהירו של תגר עולה כי תשאל את ברנס בפעם הראשונה ביום הראשון או השני למעצרו.
7 אין לתשאול הראשון תיעוד. במשפט הזוטא העיד תגר כי תשאל את ברנס רק פעם אחת,
8 לשניידשר, החוקר מטעם עו"ד קרפ, אמר כי תחקר את ברנס פעמיים. בעדותו דכאן אמר כי
9 אינו זוכר וכי סביר להניח שמה שאמר במשפט זוטא הוא הנכון (פרוטוקול 28.2.08, 26).
10 לטענת התביעה אי קיומו של תיעוד של חקירת תגר בזכרון יעקב הוא עוד הוכחה לכך
11 שתשאולים שלא הניבו תוצאות רצויות, לא הועלו על הנייר. לעניין זה אומר תגר כי לא
12 היתה הנחיה שלא לרשום מזכרים בקשר לתשאולים שלא הובילו לתוצאות חיוביות
13 מבחינת המשטרה (פרוטוקול 28.2.08, 148) וכי "זה הסתדר עם הנהלים אז... מאז משפט
14 ברנס התחילו יותר להקפיד על נושא של ניהול יומן ורישום של כל פעולה וזה. עד אז זה היה
15 הנורמה הקיימת ואנשים חיו עם זה ולאף אחד לא היו טענות... נכון לאז היה בסדר גמור"
16 (פרוטוקול 28.2.08, 189).
17
18 בסעיף 7 לתצהירו מעיד תגר: "לאחר שסיים ברנס לרשום את הדברים המשיך לספר בעל
19 פה את השתלשלות המקרה וסיים באמירה "ואז קרה מה שקרה". לדעתי לא יכול היה
20 להוציא מפיו את המילים 'ואז הרגתי את רחל'. בשלב זה נכנס עזרא ימין לחדר ואני
21 הפקדתי בידיו את המשך קבלת ההודיה מאחר שעזרא ימין היה חוקר מנוסה ממני... אני
22 הייתי נרעש מהרעיון שהאיש שהיה מעורב ברצח שכל המדינה עמדה על הרגליים בגינו,
23 מודה לפתעי".
24
25 התובעים עימתו את תגר עם עדותו בפני שניידשר שם העיד כי ימין נכנס לחדר במהלך
26 התשאול ולא לאחר שברנס סיים לרשום את הדברים (נ/14). לטענת התובעים, ברנס לא
27 אמר את המשפט "ואז קרה מה שקרה" בתום כתיבת ההודיה וכי זכרונו של תגר מושפע
28 ממה שפורסם בתקשורת, זאת מאחר שאת אותן מילים אמר ברנס בגבעת הרצח בעת
29 השחזור. לכך משיב תגר כי לא היה בשחזור ועל כן לא ידע כי כך התבטא ברנס בעת השחזור
30 (פרוטוקול 28.2.08, 9). הנתבעים מציגים את הודעתו של תגר לסני"צ שניידשר (ת/6)
31 במסגרתה אמר כי ברנס השתמש בביטוי הני"ל. באשר לתיעוד שארע בתום כתיבת נספח ז'-
32 ח' לכתב הההגנה בידי ברנס בפני תגר, מפנה ההגנה אל עדותו של תגר בפני בית משפט זה:
33 "ועזרא ימין עכשו יתחקר אותו וישאל אותו והכל יעשה כמו שצריך.... היום אני חושב, אני
34 חושב שזה לא בסדר... אם הייתי יודע היום מה שאני יודע, אז הייתי נוהג אחרת. בוודאי
35 שהייתי רושם את זה בזיכרון הדברים. אבל אז כנראה לא חשבתי שזה כל כך חשוב מפני

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1 שראיתי ברנס מודה כבר. אז מה, אם הוא... יודה ברצח אז כבר מה זה משנה היה, קרה מה
2 שקרה, זה כבר מאבד מחשיבותו" (28.2.08, 78).
- 3
- 4 55. עוד מבקשים התובעים להוכיח כי כיוון שימין החליף את תגר, הרי שברנס לא יכול היה
5 לומר את הדברים לתגר. באשר לסתירות כלשהן בין ההודעה שמסר לשניידשר לבין עדותו
6 דכאן, טוענים התובעים שמוקד החקירה של שניידשר היה השאלה האם לחצו על ברנס
7 והיכו אותו ולא לגבי דברים אחרים (פרוטוקול 28.2.08, 139-140).
- 8
- 9 לעניין הנסיבות שבהן נגבתה הודעתו של ברנס, טוענים התובעים כי עולה שברנס הוחזק
10 בעירון ב-16 לאפריל משעות הבוקר. על פי עדותו של ימין במשפט זוטא (עמ' 46, פסקה 178)
11 ישב עם ברנס באותו חדר מהשעה 07:30 עד השעה 18:00 ולא תחקר אותו. לפי גרסה זו
12 ביקש ברנס דף ועט ורשם את הדברים מיוזמתו. לטענת התובעים, אין זה סביר כי לאורך
13 עשר שעות לא נחקר ברנס על אף שימין ישב איתו באותו חדר וכי אין זה סביר שכתובת
14 ההודעה נעשתה באופן ספונטני ומיוזמתו.
- 15
- 16 56. הנתבעים דוחים את טענתו של ברנס כי הדברים הוכתבו לו, וטוענים כי אם היה שרוי על
17 סף התמוטטות כפי שהעיד במשפט הזוטא (פרוטוקול מיום 19.6.1975, 88) וכל שרצה הוא
18 שהחוקרים יניחו לו, מדוע לא הודה ברצח עצמו. כן טוענים הנתבעים כי דבר שיחתו עם
19 תמר מוריה נמסר על ידי ברנס עצמו בהודעתו הראשונה לצח"מ חדד. הנתבעים מתייחסים
20 לכך כי במזכר כותב ברנס כי יצא מהבית בלי מכונית וכי בעדות בזוטא העיד כי החוקרים
21 לחצו אותו ואמרו לו "זה לא נכון, כן היית במכונית וכן נסעת עם רחל" (פרוטוקול מיום
22 18.6.1975, 73), אך בכל זאת נוסח המזכר נשאר כפי שרשם אותו. דבר המעיד על כך שלא
23 הופעל עליו לחץ וכי לא עשה כפי שביקשו החוקרים. ברנס הסביר זאת בזוטא בכך
24 שהחוקרים לא שמו לב לכך שהביטוי 'בלי מכונית' נותר במזכר (23.6.75, 94). עוד מפנים
25 הנתבעים אל עדותו של תגר דכאן "אני לא שאלתי אותו, הוא כתב את זה לבד... כל זה הוא
26 כתב בהתנדבות. לא הכתבתי לו ולא אמרתי לו" (28.2.08, 180).
- 27
- 28 הנתבעים מצביעים על כך שבבית המשפט המחוזי בחיפה, ברנס השמיט את שמו של תגר
29 כמי ששם בפיו את ידיעתו על הפתק שהשאירה שטרקמן להלר וציין את אבוטבול, אלבו
30 וחיון (20.10.75, 61) כמו כן, מפנים הנתבעים אל החלטת ביהמ"ש במשפט הזוטא אשר
31 האמין לתגר ולימין ולא לברנס על אף הביקורת שמתח על אופן תיעוד החקירה (עמ' 27
32 להחלטה בזוטא). על כן, טוענים הנתבעים, ניתק הקשר הסיבתי בין מעשה או מחדל של
33 חוקרי הצח"מ לבין הרשעתו של ברנס.
- 34
- 35

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2001-04 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

זכרון דברים של ימין

57. 16.4.1975 נספח ט' לכתב ההגנה הוא זכרון דברים שרשם ימין לאחר שנטל את מושכות החקירה מתגר :

"אני רסל 15606 עזרא ימין עומד לרשום את הודעתך בקשר למעשים מגונים במרחב השרון. אין אתה חייב לומר דבר בקשר לכך וכל מה שתומר (צ.ל. תאמר) ירשם בכתב ועלול לשמש כראיה.

אני מבין את החשד והאזהרה אני לא עשיתי כל מעשים מגונים וכל מה שהתעסקתי עם בנות סיפרתי לכם. ואני אפילו מה היו הקשרים שלי עם רחל הלר ז"ל דברים שנוכרתי בהם עכשיו ועליהם לא ספרתי בזמנו למר חדד. כעת אני שחזרתי לי את מה שעשיתי באותו ערב יום רביעי ליל או ערב המבחן שהיה לי בבית רוטנברג במקצוע "ידע עם" וזה הרשום שבו כתבתי בכתב ידי את מאורעות אותו ערב על התנועות שלי אז עם רחל ואת כתב ידי סימנתי בחתימתי (אני רס"ל 15606 עזרא ימין תופס את הניר בו רשם עמוס את דבריו סימנתי בראשי תיבות שמי ע. 16.4.1975). ממשיך אני אמרתי לך שאני רק בקרתי בחדר שלה ונפרדתי ממנה בחוף ואני מוכן להראות לך את החדר שלה ואיפה נפרדנו. אני נפגשתי עם רחל הלר ז"ל ליד הכניסה של דירתה במעונות החיילות מול בית רוטנברג ליד מלון בחיפה והיא רחל הזמינה אותי להיכנס לחדרה שבדירה ולאחר שנכנסו רחל הלכה לחדר צדדי סמוך וזאת לאחר שביקשה ממני סליחה ונכנסה והחליפה חלק מבגדיה ואני חושב שהחליפה גופיה או חולצה יצאה לאחר ההחלפה והראתה את מקום מגוריה באותו חדר ומשם לאחר כרבע שעה יצאנו החוצה לכיוון המדרכה יתר פרטים אני לא זוכר אך ראיתי שרחל היתה מאוכזבת שחברותיה יצאו לאפטר. לשאלתי מה את עומדת לעשות טענה או שהיא הולכת לחברתה רונית או חוזרת הביתה לבת ים וזה כל מה שאני נזכר ברגע זה ובמידה שאזכור פרטים נוספים על אותו ערב אשתף פעולה עד הסוף.

הקראתי לו את דבריו ואשר אותם נכונים בחתימתי"

לטענת ברנס, הדברים הושמו בפיו "ברגע (כך במקור-מ.א.) הדברים שאני בכלל לא מודע להם, בכלל במציאות, אז הם זורקים משפט ועוד משפט ועוד משפט, ואז דרך המשפטים האלה אני אומר, אתה יודע מה בוא נכתוב להם איזה הודאה כדי לרצות אותם ונרד מהם כבר" (פרוטוקול 9.9.07, 86).

58. תגר העיד כי לא נשאר בחדר לחקירה של ימין כיוון שזה לא עניין אותו (פרוטוקול 28.2.08, 141). ימין איננו בין החיים, על כן לא נחקר במשפט זה על זכרון הדברים שרשם.

59. לטענת הנתבעים, כיוון שאין חידוש במסמך זה וחזרה על הדברים שרשם ברנס במו ידיו, הדבר שולל את טענת הפיברוק והקונספרציה של התובעים. לו היה מדובר בפיברוק, לא היה כל טעם לטרוח ולהחתים את ברנס בניגוד לרצונו על מסמך אשר זהה בתוכנו לזה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 שנרשם על ידו כאשר בשתי ההודעות לא נמסר על ידי ברנס כל פרט שקושר אותו לרצח
2 עצמו.

3
4 הנתבעים דוחים את הנחתם של התובעים כי חקירתו של ברנס בעירון החלה בשעה 07:30
5 08:00 כיוון שבזוטא סיפר ימין כי למשטרת עירון הגיעו בשעה 12:00-12:30 (עמ' 45
6 לפרוטוקול הזוטא) ולטענתם הדבר מתיישב עם לוחות הזמנים שתיאר ימין במשפט הזוטא
7 (פרוטוקול זוטא, עמ' 46). לפי תיאורו החלה החקירה של תגר בעירון בסביבות השעה
8 12:30 ונמשכה כעשרים דקות לאחריהן ביקש ברנס דף ונייר ורשם מספר שורות שהן נספח
9 ז' לכתב ההגנה. לאחר מכן שאל ימין את ברנס מספר שאלות, תגר עזב את החדר וימין
10 המשיך לתחקר אותו עד השעה 14:00 במשך חצי שעה עד שלושת רבעי שעה. בשעה 14:00
11 ביקש מרקוס להשאיר את ברנס בעירון בשל החשש שבני משפחתו של ברנס יבואו לחפשו
12 בזיכרון יעקב. ימין העיד כי נשאר בחדר עד השעה 19:30-20:00 כאשר בשעה 18:00 מסר
13 ברנס את הודעתו בקשר לתוכנו של נספח ט' לכתב ההגנה. עוד העיד ימין כי במשך זמן זה
14 שוחח עם ברנס בנושאים שאינם קשורים לחקירה.

15
16 לטענת הנתבעים, לא מצליח ברנס להציג גרסא סדורה ועקבית לאירועים ולהסביר מהיכן
17 נלקחו הפרטים הכתובים בשתי ההודעות (למען הבהר - נספח ט' הוא ההודעה שברנס מסר
18 לימין. נספח ח' כולל את הדברים שכתב ברנס בכתב ידו ואת ההדפסה של תגר). הנתבעים
19 מצביעים על כך שבמשפטו הפלילי העיד ברנס כי ימין הוא זה שהכניס את הדברים לפיו
20 (17, 20.10.1975) בעוד שלטענתו את אותם דברים הכתיב לו תגר כמה שעות קודם לכן.

21

שיחתו של אלבז עם ברנס ביום 17.4.1975

22
23 60. נספח א' לתצהירו של אלבז:

24

25 "ב-17 אפריל בשעות היום תוך כדי שיחה עם החשוד עמוס ברנס הצגתי בפניו דף נייר
26 רשום השם יוכבת גרנדשטיין וכתובתה וכן רשום פרטים של קווי נסיעה 23... (הכתב לא
27 ברור, הצדדים לא הציגו נוסח מופענח-מ.א.). הצגתי את הנייר הזה בפני עמוס והוא
28 הצהיר בפני שהוא אשר רשם במו... (חסר, מ.א.). את הפרטים לרחל הלר בזמנו כיצד עליה
29 להגיע לבית אבא חושי למועדון הקרטה. סימנתי את המסמך הנ"ל בראשי תיבות של שמו
30 א"י-01 והחזרתיו למוצג"

31

32 61. בסעיף 7 לתצהירו מעיד אלבז כי שיחתו עם ברנס נמשכה כחצי שעה, לאחריה עזב לביצוע
33 משימות שונות. לדבריו היוזמה לשיחה לא היתה שלו וכי היא נערכה באישורו של מרקוס,
34 "בלעדיו לא נכנסים לדבר עם ברנס" (פרוטוקול 14.4.08). במשפט הזוטא (עמ' 157, פסקה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1 העיד אלבו כי לא רשם את פרטי השיחה כיוון שנתן לברנס מילת כבוד שלא יחשוף את
2 תוכנה. ברנס הגיב: "אם בכלל ישנם דברים כאלה שאמרת לי, יאמר אותם העד".
3
4 בעדותו במשפט הזוטא, העיד אלבו כי בשיחה זו סיפר לו ברנס על הרגליו המיניים: "הוא
5 סיפר לי שהוא מאונן כי הוא אוהב לגמור בין הרגליים וכי הוא זיין את רחל המנוחה ושפך
6 לה בין הרגליים. הוא גם סיפר שלפעמים הוא איננו מוציא את איבר המין שלו וכאשר הוא
7 מחבק בחורה הוא בא לידי גמירה. אני ניסיתי לברר את הדברים האלה של הנאשם. יכול
8 להיות שניסיון זה שלי עשיתי גם לפני וגם אחרי אותה שיחה... הנאשם באותה שיחה
9 התוודה בפרט חשוב מאוד בקשר להאשמה עליה היה נתון במעצר. לא גיליתי לאיש שהוא
10 אמר לי דברים אלה ולא עשיתי כל תרשומת על כך, וכל זאת בגלל שנתתי לו את דברת
11 הכבוד שלי שלא אגלה זאת לאיש... זאת אמת שהדברים שסיפר לי הנאשם באותה שיחה
12 לא היו ידועים לאיש מאנשי הצח"מ ואני נמנעתי מלגלות אותם לאיש כי הייתי קשור
13 בהבטחתי לנאשם".
14
15 בעדותו בפניי אמר אלבו כי סיפר למרקוס את דברים אלה (פרוטוקול 4.5.08, 32). כאשר
16 הצביעה התביעה על כך כי אין זה סביר שברנס יפתח ויספר פרטים כה אינטימיים תוך חצי
17 שעה, השיב אלבו כי הצליח לרכוש את אמונו של ברנס (פרוטוקול 4.5.08, 38-39).
18
19 62. סוגיה זו של הרגליו המיניים של ברנס העסיקה את צח"מ מרקוס טרם מעצרו של ברנס.
20 ביום ה-7.4.1975 חקר אלבו את אודט מלכה, ארוסתו לשעבר של ברנס בעניין זה. לדבריו
21 חקירה זו נעשתה ביוזמתו, אך בידיעתו של מרקוס (פרוטוקול 4.5.08, 58). עם זאת, מרקוס
22 לא זוכר ששלח את אלבו לחקור את אודט ולשכנע אותה לשתף פעולה בתרגיל חקירתי
23 (פרוטוקול, 30.10.08, 48, 105). במשפט הזוטא התגלעה מחלוקת בין מלכה לבין אלבו בנוגע
24 לדרך שבה חקר אותה. מלכה העידה שאלבו שאל אותה שאלות אינטימיות ו"הציק" לה
25 בברכיים. במשפט הזוטא הכחיש אלבו את טענות אלה (עמ' 159, פסקה 764). למלכה הוצע
26 על ידי אלבו לשתף פעולה בתרגיל חקירה, במסגרתו תפתח את ברנס וברגע האחרון תיסוג.
27 זאת על מנת לבחון את תגובתו של ברנס ולבדוק האם הדבר יביא אותו לכדי נקיטת
28 אלימות. מלכה בסופו של דבר לא שיתפה פעולה. על פי עדותו של אלבו, הייתה אמורה
29 מלכה להתקשר אליו ולקבוע מועד ומקום לביצוע תרגיל החקירה (פרוטוקול 4.5.08, 88).
30 במשפט ברנס העידה מלכה (עמ' 75 לפרוטוקול הערכאה המרשיעה) כי סיפרה לברנס על
31 הצעתו של אלבו וכי היא וברנס חיפשו את אלבו בתחנת נצרת ובתחנת זכרון יעקב על מנת
32 "להטיף לו מוסר" על התרגיל שרצה לבצע ועל כך ש"שלח אל מלכה ידיים". בעדותו דכאן
33 אמר אלבו כי לא ידע שברנס ומלכה באו להתלונן נגדו וכי הצח"מ פשוט זנח את הרעיון
34 לבצע את התרגיל (פרוטוקול 4.5.08, 91-92).
35

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 63. לטענת התובעים, חקירתה של מלכה מראה כי הצח"מ היה מודע להרגליו המיניים של ברנס
2 עוד לפני מעצרו ועל כן אלבו לא נחשף אליהם לראשונה בשיחה עם ברנס. כמו כן, מצביעים
3 התובעים על הסתירה בין תצהירו של אלבו בו העיד כי ברנס מסר לו דברים שאינם קשורים
4 ישירות לרצח הלר ואילו במשפטו של ברנס העיד כי ברנס "זיין את רחל המנוחה ושפך לה
5 בין הרגליים" (157, פסקה 726). התובעים מצביעים על כך כי אין תיעוד לשיחה החושפת
6 פרט חשוב בחקירה, וכל זאת כיוון שאלבו נתן מילת כבוד לברנס. התובעים תמהים על כך
7 שהשיחה לא תועדה וכי אלבו טען במשפט ברנס כי לא דיווח עליה בעוד שבמשפט דכאן
8 העיד כי יכול להיות שכתב או שדיווח למרקוס (פרוטוקול 4.5.08, 31). עוד חוזרים התובעים
9 על טענתם כי על אף המלצתו של הורוביץ כי את ברנס יחקרו החוקרים הזוטרים יותר,
10 דווקא בנושא האינטימי ביותר חוקר אלבו, אשר הילך אימים על ברנס. כאן יוער כי הנחה
11 זו של התביעה כאילו החוקר אלבו הילך אימים על התובע עוד בתחילת הדרך, אינה מעוגנת
12 בחומר ראיתי.

זכרון דברים של דוד חיון מיום 17.4.1975

15 64. נספח י' לכתב ההגנה:

17 "בתאריך 17.4 בהיותי יחד עם רס"ל עזרא ימין, בתשאול החשוד עמוס ברנס, בתחנת
18 משטרת עירון, החשוד במשך כל הזמן גילה סימנים מחשידים אותו ומדי פעם היה משיב
19 ומתפרץ ומדבר בהפסקות באומרו לעצמו 'כיצד הגעתי למצב זה? אני לא יכול להבין, אני
20 לא התכוונתי, אני חף מפשע, לא התכוונתי. אני לא יכול להחזיק יותר סבלתי מספיק
21 שישה חודשים לא ישנתי אני חייב לגמור ולספר את הכל, ואז החשוד ביקש למסור הודעתו
22 ומר מרקוס ביחד עם רסל עזרא ימין נשאר לרשום הודעתו"

23
24 ברנס מכחיש את נכונות הדברים בזכרון הדברים (פרוטוקול 9.9.07, 90).

25 65. חיון לא הגיש תצהיר לביהמ"ש, אך על דוכן העדים סיפר לראשונה כי ברנס הודה בפניו
26 בביצוע הרצח עוד לפני מתן ההודאה: "באיזה קטע שהוא סיפר בעל פה את הסיפור שהוא
27 עשה את זה, והוא אומר, לא רציתי להרוג אותה. היא גרמה לי לזה. היא גרמה לי את זה.
28 אני נתתי לה מכה פה במצח והיא פרפרה לי בידיים. בדקתי לה לחץ דם, ואני בצבא עברתי
29 קורס החייל והבנתי שהיא ללא רוח חיים, וידעתי שיש פה בית חולים הלל יפה פה באזור,
30 אני אולי יכול עוד להציל אותה ולשים אותה שמה וכל זה. אבל ראיתי שאין לה רוח חיים.
31 ראיתי שאין לה רוח חיים ואז משכתי את הכותפה של החזייה שלה, קרעתי אותה וכרכתי
32 אותה סביב הצוואר שלה... זה היה פרט מוכמן שרק אני והצוות הראשון ואולי... שאול
33 מרקוס ידע מזה... אני נדהמתי. זה היה הקטע שריגש אתי הרבה מאוד ואמרתי, עמוס עשה
34 את זה" (פרוטוקול 3.3.08, 10).

35

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1 66. התובעים מצביעים על כך שחיון לא מצא לנכון לספר את גרסא זו במשפט הזוטא, במשפטו
2 של ברנס או בפני נצי"מ שלמה גל. חיון העיד כי סיפר את דברים אלה רק לרעייתו (פרוטוקול
3 3.3.08, 16). התובעים מצביעים על כך שלא קיים תיעוד של רגעי השבירה לכאורה של ברנס.
4 לכך מתייחס חיון: "אם לא רשמתי, כנראה לא היה צורך... ש: היתה לכם הנחיה לרשום
5 זכ"דים רק על דברים שמקדמים את החקירה, נכון? מין אמירות. ת: דברים חשובים.
6 חשובים. ש: חשובים למה? ת: חשובים בחקירה" (פרוטוקול 3.3.08, 95). לטענת התובעים,
7 הדבר מלמד על תיעוד סלקטיבי של חלקים בחקירה ארוכה ואינטנסיבית שהתאימו
8 למטרות הצח"מ.
9
10 חיון מספר כי לאחר שנאמרו הדברים בעל פה "ואז באיזה שלב שהוא (ברנס) רצה לכתוב
11 את ההודעה שלו, הוא (ימין) אמר, אני הולך לקרוא לשאול מרקוס" (פרוטוקול 3.3.08, 16).
12 לטענת התובעים, השיחה אל מרקוס התבצעה בשעה עשר בבוקר ואין כל תיעוד למה
13 שהתרחש באותה שעה ארוכה עד להגעתו של מרקוס. באשר לצורך להמתין למרקוס על
14 מנת לגבות את ההודאה, העיד מרקוס: "אדוני, לא הוריתי להפסיק. ביקשתי וזה היה נהוג
15 שבדרך כלל קצין בכיר גובה את ההודאה.. אז ביקשתי שיחכה, אני אגיע שאגבה את
16 ההודאה... אני זוכר שזה קבע אצלי זה היה" (פרוטוקול 30.10.08, 86).
17
18 67. כתמיכה במזכר של חיון מביאים הנתבעים את עדותו של ימין במשפט הזוטא כי ברנס החל
19 לדבר אל עצמו בלחש וכי הביע את נכונותו לספר את האמת ועל כן התקשר אל מרקוס
20 (משפט זוטא, 174). עוד מביאים הנתבעים את עדותו של ימין בזוטא בה הכחיש את טענותיו
21 של ברנס כאילו הלה התלונן יום לפני כן (16.4.1975) על כבילתו באזיקים, את טענתו של
22 ברנס כי באותו יום לחץ מרקוס על ברנס להודות ועל כן פרץ האחרון בבכי; הכחשתו את
23 טענתו של ברנס כאילו חיון איים על ברנס להפעיל עליו שיטות שבהם משתמשים בשירותי
24 הבטחון; הכחשתו את טענתו שברנס ביקש כי ייתנו לו לישון. לפי עדותו של חיון בזוטא הרי
25 ש"הנאשם בכה במהלך מסירת ההודעה שלו ואז אנחנו בכינו יחד איתו בגלל היסורים
26 שלו... אין אני זוכר אם הוא בכה לפני מסירת ההודעה, אבל אני זוכר שהוא היה מרוגש";
27 הכחשתו לעניין איום בהפעלת היפנוזה על ברנס, הכחשתו כי איימו על ברנס כי ימשיכו
28 למנוע ממנו שינה והכחשתו כי ברנס היה 'במצב של התמוטטות' בעת שהחל לכתוב את
29 ההודאה וכן את הכחשתו כי הכניסו מילים בפיו; את הכחשתו כי לא הקריאו לברנס את
30 ההאשמה בדברי הפתיחה שבהודאה. (פרוטוקול זוטא, 75,48,88,50).
31
32 הנתבעים מציגים גם את הודעתו של ימין בפני נצי"מ גל בה חזר על עיקרי הדברים (נ/13) כי
33 הודאתו של ברנס ניתנה מרצונו החופשי וכי במסגרתה "תיאר ברנס במשך כמה דקות איך
34 הקשר היה והבנתי שמדובר ברצועת חזיה ובקשר שלומדים בקראטה. רק אז ידעתי
35 שמדובר בחניקה על ידי חזיה ולא בחוט ניילון לבן כפי שפורסם בתקשורת". ימין ז"ל, לא

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1 העיד במשפט זה. הנתבעים טוענים שברנס שוב לא הצליח להציג גרסא סדורה לאירועים.
2 יוער כי אין כל ממצא עובדתי בקשר עם החזיה או הקשר.
3 68. לטענת הנתבעים, העובדה כי ההודאה נמסרה לחוקרים הזוטרים מזרחי, תגר וימין שוללת
4 את הטענה כי הגורמים הבכירים והמאיימים מבין חברי הצח"מ הם שגרמו לברנס להודות
5 וכי בוצעה המלצתו של הורוביץ בנושא.
6
7 עוד טוענים הנתבעים כי גרסתו של חיון תומכת בעדותו של ימין ונשארה עקבית הן במשפט
8 הזוטא (עמ' 21) שם הכחיש חיון את האיומים בעינויים, בהתאבדות ובהפעלת היפנוזה (עמ'
9 23), והן בפני נצ"מ גל (נ/12). את סרובו של חיון למסור תצהיר, תולים הנתבעים ברצונו
10 לספר על דוכן את העדים את אשר הוא זוכר (3.3.08, 18). לטענת הנתבעים, גרסתו של חיון
11 נותרה עקבית לאורך כל השנים, על כן יש לתת אמון גם בפרטים החדשים שמסר בעדותו
12 דכאן שאינם מופיעים בעדויותיו הקודמות ובמזכר שכתב.
13
14 69. באשר לגרסתו של ברנס לנסיבות מתן ההודאה מצביעים התובעים על כך שבעדותו בזוטא
15 מיום 18.6.1975 (עמ' 74) העיד ברנס כי החוקרים אמרו לו כי יש להם הוכחות שזרעו נמצא
16 על מכנסי הלב, כי חיון איים עליו בחיבור זרם חשמלי לאיבר מינו ובביום התאבדותו ועל כן
17 החל לפחד וכן הכחיש את האמור במזכר של חיון (שם, עמ' 75). כמו כן, העיד כי הפרטים
18 בהודאה הוכתבו לו על ידי החוקרים (שם, עמ' 75). מנגד, לטענת הנתבעים, בעימות המבוקר
19 עם אחיו, סיפר לו ברנס כי הפרטים שמסר בהודאה היו ידועים לו מהעיתונות ובמשפטו
20 הפלילי הכחיש כי למד על פרטי ההודאה בעיתונות ועמד על כך שלמד על הפרטים מפי
21 החוקרים (20.10.1975, 24).
22
23

גביית הודאתו של ברנס

א. רישום האזהרה

- 26 70. בעדותו בזוטא, העיד מרקוס כי "זה נכון שלראשונה האשמתי את הנאשם בגרימת מותה
27 של רחל הלב כשהתחלתי לרשום את הודעתו בשעה 10:45 ביום 17.4.75. נוסח האזהרה
28 שבתחילת ההודעה הזאת הוא שלי, אבל גוף ההודעה מתחיל בשורה 9 ומאותה שורה ועד
29 שורה 11 אני רשמתי את דברי הנאשם אבל לא תוך סגנון שלי אלא מפיו. והרשום ב-7
30 שורות אלה הוא של המילים כפי שיצאו מפי הנאשם ולא מה ששמתי בפיו. זה נכון שבעמוד
31 השני של ההודעה בשורה מספר 7 רשמתי כי החשוד מבקש להפסיק לרשום ומבקש ממני
32 להמשיך בכתיבה. אינני מסכים שהוא ביקש זאת כי היה על סף התמוטטות" (עמ' 11
33 לפרוטוקול הזוטא).
34

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 מועד גביית ההודאה - ברנס חולק על גרסת מרקוס וטוען כי הודאתו חולצה ממנו רק בשעה
2 16:00-16:30 (18.6.75, עמ' 74) דבר שיש בו להעיד על כך שלא ניתנה מרצונו החופשי. עוד
3 מתאר ברנס את האיומים שבהם אויים אשר הוכחו על ידי חיון וימין.
4

5 השמעת האזהרה - הנתבעים מצביעים על כך שברנס בעדותו בזוטא העיד כי לא השמיעו לו
6 את האזהרה וכי חתם על כל מה שאמרו לו מבלי לדעת מה כתוב, כיוון שהיה במצב של
7 התמוטטות (עמ' 83 לפרוטוקול משפט הזוטא). זאת לעומת עדותו במשפט דכאן כי מרקוס
8 ביקש ממנו להתחיל לכתוב את ההודאה מספר שורות לאחר תחילת העמוד כדי שיישאר
9 מקום לכתיבת האזהרה בדיעבד (פרוטוקול 9.9.07, 89). לטענת הנתבעים זו הפעם הראשונה
10 שברנס מספר גרסא זו לאירועים וכי כיוון שהחתימה עולה על חלק ממילות האזהרה ניכר
11 כי גרסתו שקרית וכי חתם לאחר שנכתבה האזהרה.
12

13 נוכחותו של מרקוס בחדר – לטענת הנתבעים התגלעה סתירה בדברים שאמר ברנס במשפט
14 הזוטא בנוגע לנוכחותו של מרקוס בחדר בזמן מתן ההודעה. ברנס העיד בזוטא שמרקוס
15 שהה מחוץ לחדר בזמן שכתב בכתב ידו את גוף ההודאה ובחדר היו נוכחים חיון, אבוטבול
16 ועזרא ימין (עמ' 54-55 לפרוטוקול הזוטא 18.6.1975). בהמשך מעיד ברנס כי כאשר סיים
17 לרשום את מה שרשם בכתב ידו, נכנס מרקוס לחדר והמשיך את כתיבת ההודאה בכתב ידו
18 ועשה כפי שרצה (18.6.75, 75). לטענת הנתבעים הדברים עומדים בסתירה לעדותו הראשית
19 במשפט הזוטא בה העיד כי הקטע שכתב בכתב ידו "הוא בסגנונו של מרקוס והוא הכתיב לי
20 את הקטע הזה". כשנשאל על הסתירה בדבריו, עונה ברנס כי כאשר כתב את 22 השורות
21 הראשונות בהודאה, מרקוס לא היה בחדר, אלא החוקרים חיון, עזרא ימין ואבוטבול הם
22 שהכתיבו אותן (עמ' 91, שורה 432).
23

24 לטענת הנתבעים, זוהי דוגמה נוספת, אחת מני רבות, בה ברנס אינו מצליח להציג גרסא
25 סדורה ועקבית לאירועים.
26

ב. מי נכח במעמד מסירת ההודאה

27
28 71. בעדותו, הסביר ברנס מדוע הודה: "אמרתי, תיקחו כל הודעה. אני אגיע לבית המשפט
29 ואומר את האמת. בהסתמך על הדברים האלה אכלתי אותה... כל מה שיבקשו ממני אני
30 אתן לרצות אותם. אני אגיע לבית המשפט ואני אומר את האמת, שאני לא פגשתי במנוחה
31 ולא נסעתי ברכב, ולא דיברתי איתה ולא נגעתי לה. בניירות, בתרשימים שייקחו מה שהם
32 רוצים. אבל במציאות לא היו דברים מעולם" (פרוטוקול 9.9.07, 50).
33

34 במשפט הזוטא העיד ברנס כי בעת שמסר את הודאתו נכחו בחדר שאול מרקוס, עזרא ימין,
35 דוד חיון וסימון אבוטבול (עמ' 75, פסקה 336). במשפט הזוטא החוקרים הכחישו את

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2001-04 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 נוכחותם של אבוטבול וחיון בעת גביית ההודאה, והעידו כי רק מרקוס וימין היו נוכחים
2 בה, לטענת התובעים עשו זאת על מנת לערער את אמיתותו של ברנס בפני ביהמ"ש, שכן לא
3 היתה מניעה לנוכחותם של חיון ואבוטבול.

4
5 72. באשר לנוכחותו בעת מתן ההודאה העיד חיון: "אני כמובן פיניתי לו (למרקוס) את המקום.
6 ישבתי במרחק מסוים בכניסה שמה כדי לאבטח אותם, והם ישבו. ש: היית שם בחדר? ת:
7 הייתי, לא, בצד. עמדתי שמה והוא מסר את ההודאה והוא סיפר" (פרוטוקול 3.3.08, 9)
8 ובהמשך "אני לא הייתי בחדר. אמרתי לך בפרוודור" (שם, 161). באשר לנוכחותו של חיון,
9 טוענים התובעים כי השהייה בפרוודור הרי שהיא בסמיכות מספיקה.

10
11 73. בנוסף לכך טוען ברנס כי כחלק מאמצעי הפעלת הלחץ עליו, בכדי שיודה, נקטו החוקרים
12 בתרגיל בכי (9.9.07, 100). לימים, אבוטבול אשר הכחיש את נוכחותו במעמד מתן
13 ההודאה, מסר הודעה בתחנת משטרת טבריה (נספח כ"א לכתב התביעה) ובה אמר:
14 "לשאלות עורך דינו של עמוס ברנס השבתי כי אני הייתי רק שומר על עמוס ברנס, וכן
15 לשאלתו האם בכיתי ביחד עם עמוס ברנס השבתי בשלילה ובשעה שהאמת היא שהייתי
16 חוקר בצוות זה וכחלק מתרגילי החקירה גם בכיתי ואני סבור שדבר זה סייע בשבירתו של
17 ברנס עמוס שביקש להודות במעשה". עוד סומכת התביעה את ידיה על עדותו של ימין
18 במשפט הזוטא "אין זה נכון שביום חמישי הנאשם בכה ואמר לנו מה אנחנו רוצים ממנו,
19 הנכון הוא שביום חמישי הנאשם בכה במהלך מסירת ההודעה שלו ואז אנחנו בכינו יחד
20 איתו בגלל הייסורים שלו" (50, פסקה 194). במשפטו דכאן מעיד חיון: "ועזרא ימין... הוא
21 התחיל לבכות... עמוס ברנס בוכה. הוא אומר, אני חייב לספר את הכל. רוצה לספר את
22 האמת. זה יושב לי פה, אני לא יכול" (פרוטוקול 3.3.08, 9). בעניין זה העיד מרקוס כי הוא
23 לא בכה (פרוטוקול 30.10.08, 125).

תוכן ההודאה

24
25
26 74. לטענת התובעים, אין בהודאה של ברנס פרטים, שלא היו ידועים למשטרה קודם לכן
27 בעקבות החקירות של שלושת הצח"מים. הנתבעים טוענים, כי בכדי לקבל את טענת
28 ה"פיברוק" של ברנס, יש להניח כי ארבעה שוטרים תיאמו ביניהם את תוכן ההודאה תוך
29 שליטה מופתית בפרטים קטנים אשר היו פזורים על פני ממצאים רבים בתיק. להלן יובאו
30 מובאות מתוך הודאתו של ברנס, והתייחסותם של הצדדים למובאות אלו ולפרטים שנכללו
31 בהן:

32 "יצאתי מעכו ולקחתי את המשאית של אחי שמעון מבלי ידיעתו. ואת המפתחות קיבלתי
33 מאשתו את המפתחות בסביבות 5:30 בערך. נסעתי עם המשאית לחיפה החניתי את הרכב
34 ליד בית רוטנברג ונכנסתי לבחינה"
35

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1
2 לטענת התובעים, דבר היכרותם של ברנס והלר בדבר הבחינה של ברנס בבית רוטנברג היו
3 ידועים למשטרה מהודעתו של ברנס לצח"מ חדד (נספח ב' לכתב ההגנה) וכן נוהגו של ברנס
4 להשאיל את המשאית של אחיו שמעון. לעניין המשאית, טוענים הנתבעים, כי עדותו של
5 ברנס כי ימין הכתיב לו פרט זה (פרוטוקול 9.9.07, עמ' 94) אינה מתיישבת עם ההודעות
6 שמסר לו כי הגיע לחיפה ללא מכונית. חיזוק לסוגית המשאית מציגים הנתבעים בהודעה
7 שמסרה קולט ברנס, אשתו של שמעון ברנס (נספח כא לכתב ההגנה) כי ביום שלישי או
8 רביעי עמוס השאיל את המשאית. לעניין מצבה המכאני של המשאית הרי שעולה
9 מעדויותיהם של שמעון ועמוס ברנס (נספחים ב' ו-כ' לכתב ההגנה, נ/7) כי השתמשו באופן
10 חופשי במשאית למטרות חברתיות וביהמ"ש דחה את הטענה בדבר מצבה המכאני הלקוי
11 של המשאית. (עמ' 20-21 להכרעת הדין המרשיעה את ברנס).

12

13

14 "לאחר המבחן יצאתי בערך קרוב לשעה תשע בערב והלכתי לכיוון מעונות החיילות כדי
15 לחפש את רחל הלר מחוץ לבית. ליד השער של מעונות החיילות פגשתי חיילת שלא מוכרת
16 לי ושאלתי אותה איפה רחל ואז הדריכה אותי לחדרה וניגשתי פגשתי את רחל בחדרה
17 ושוחחתי איתה תוך כדי שיחתי הרגשתי שרחל מדוכאת ומאוכזבת בגלל שחברותיה יצאו
18 לאפטר, ואז רחל אמרה לי שהיא רוצה לנסוע לחברתה רונית בחיפה או להגיע להוריה בבת
19 ים".

20

21 75. לטענת התובעים, סיפר ברנס בהודעתו לצח"מ חדד על כך שלאחר המבחן פגש בחיילת ושאל
22 אותה היכן חדרה של רחל. על דבר ה"אפטר" שקיבלו החיילות ידעה המשטרה מחקירתה
23 של תמר מוריה (נספח ג' לתצהיר ישראל מזרחי). את דבר התלבטותה של רחל האם לבלות
24 את הלילה אצל הורי חברתה רונית שטרקמן בחיפה או לחזור לבת ים ידעה המשטרה
25 מהפתק שהשאירה שטרקמן להלר (נספח ע"ד לכתב התביעה) והודעתה של שטרקמן בפני
26 צח"מ חדד (נספח א' לתצהיר פיקהולץ).

27 לטענת הנתבעים, הודעתה של שטרקמן היא רק אחת מיני עשרות אם לא מאות של
28 מסמכים והודעות שנאספו בתיק וכי הודעה מתמר מוריה נגבתה רק ב-23.4.1975 שבוע
29 לאחר מסירת ההודאה (נספח כ"ב לכתב ההגנה). באשר לתשאול שערך מזרחי למוריה,
30 הרי שמוריה מעידה כי פגשה את ברנס בשעה 18:00 בעוד שבהודאה אומר ברנס כי פגש
31 אותה בשעה 21:00. חוסר התאמה זה מעיד על אמינות ההודאה. עוד לטענת הנתבעים,
32 חסרונו של פרט זה מהודעותיו הקודמות של ברנס למזרחי ולימין שולל את האפשרות כי
33 ההודאה הוכתבה. בנוגע לדבר התלבטותה של רחל אם לחזור לבת ים או לנסוע לחברתה
34 בחיפה, טוענים הנתבעים כי דבר הפתק לא הוזכר בהודאה וכי אינפורמציה כזו יכול היה
35 רק ברנס לספק מידיעתו האישית.

36

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1 "מאחר ולי היה רכב ורחל רצתה להגיע לתל אביב או לבת ים סיכמנו שאני הסיע אותה
2 לביתה ואז רחל נכנסה לחדרה להחליף את הגופיה ומיד יצאנו אחוצה ועלינו למשאית
3 שהיתה בקרבת מקום" (שגיאות הכתיב במקור - מ.א.)
4
- 5 76. לטענת התובעים, פרטי הלבוש של הלר היו ידועים למשטרה (דו"ח סיכום החקירה של
6 צח"מ חדד, נספח ס"ה לכתב ההגנה). לטענת הנתבעים, אלמנט החלפת הבגדים הוא מוטיב
7 חוזר בהודעותיו של ברנס במהלך ימי מעצרו. נושא החלפת התחתונים הועלה בפני מזרחי,
8 בפעם השנייה הועלה בפני תגר ושוב צוין ערב לפני מסירת ההודעה בפני ימין. לטענת
9 הנתבעים, בעדותו דכאן, ימין הכתיב לו את סוגית הבגדים, למרות שהיה החוקר האחרון
10 ששוחח איתו על הסוגיה לפני מתן ההודאה.
11
- 12 77. לטענת הנתבעים, היה צורך בתיאום בלתי סביר בין שלושה שוטרים צעירים שלא הכירו זה
13 את זה על מנת להשתיל פרט זה הנתבעים מציינים כי דווקא סנדלי הפלטפורמה, שהיו
14 ידועים לצח"מ נעדריים משלב זה של ההודאה. לו היו החוקרים משתילים פרטים בהודאה,
15 ודאי היו בוחרים בפרט פשוט כזה.
16
- 17 "התחלתי לנסוע כאשר רחל מצידי לכיוון תל אביב. הגענו למרכז הכרמל ומהמרכז נסענו
18 ימינה דרך הים לכיוון תל אביב. בדרך רחל התקרבה אלי והתעלסנו. ומשהגיע לדרך כביש
19 המאיר בערך ליד קיסריה ירדתי מכביש המאיר ונכנסנו לכביש קיסריה ומקשר את הכביש
20 הישן והחדש ובסביבה הזאת עצרתי את הרכב וירדתי יחד עם רחל לאיזה מקום אני זוכר
21 פרדס תפוזים ושנינו ירדנו כדי להתעלס ולהגיע למגע מיני"
22
- 23 78. לטענת התובעים, מקום מציאת הגופה היה ידוע למשטרה ומן הבדיקה הפילונולוגית ניתן
24 היה ללמוד כי הלר שהתה בקרבת פרדס (נספח צ"ט לכתב התביעה). באשר להתגרות
25 המינית של הלר, טוענים התובעים כי מתוך יומניה של הלר עלה כי המנוחה היתה מתירנית
26 מבחינה מינית וזאת עפ"י עדותו של חיון (פרוטוקול 3.3.08, 70).
27
- 28 79. לטענת הנתבעים, החוקרים לא ידעו היכן בוצע הרצח, ורמת הפירוט הרבה של נסיעת
29 המשאית אינה מתיישבת עם טענת ברנס להכתבה, כיוון שלו ההודאה היתה מוכתבת,
30 החוקרים היו ממעטים בפרטים. לטענת הנתבעים, לא הוכח כי החוקרים הכירו את הדו"ח
31 הפילונולוגי על בוריו, שכן היה אחד ממסמכים רבים שהיו קיימים בתיק. כמו כן, יש בדו"ח
32 הפילונולוגי כדי לאמת את האותנטיות של ההודאה, כיוון שהדו"ח מורה על ריכוז גבוה של
33 אבקני הדרים בבגדיה של הלר. עוד מציינים הנתבעים כי ביהמ"ש המרשיע ביקר בגבעת
34 הרצח וקבע כי זו היתה זירת הרצח ואף העלה את האפשרות כי הרצח בוצע במקום סמוך
35 לו (הכרעת הדין, עמ' 29-30).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1
2 "כדי לעזור לעצמי לגמור הייתי חייב להמס את רחל בגלל התנגדותה ולאחר שאוממה
3 הרגשתי שהגעתי על סיפוקי וזרעי נשפח על מכנסיה ועל רגליה מרוב איבוד עשתונות
4 הרגשתי שרחל הבדה את הכרתה ואז לא ידעתי מה אני עושה
5 (החשוד מבקש להפסיק לרשום ומבקש ממני להמשיך בכתיבה).
6 אחרי שאבדה את הכרתה אני נכנסתי לתוך טרוף, לא ידעתי מה לעשות. לא ידעתי מה טוב
7 יותר לעשות. להסתיר אותה או לקחת אותה לבית חולים. העליתי אותה לאוטו.
8 המכנסיים עוד היו עליה. את הגופיה אני הורדתי לה עוד קודם בחורשה כאשר התמזמזו
9 ורצינו להגיע למגע מיני ואז שיחקה איתי וכאלו צחקה ממני כפי שאני כתבתי קודם אני
10 כן שפכתי לה על מכנסיה בין רגליה. אז היא היתה עם מכנסים היה לה גופיה, אבל אני
11 הורדתי לה, היא לא התנגדה. באותו זמן הורדתי לה גם את החזיה כדי לשחק איתה, אז
12 התנגדה, הרבצתי לה מכה כאשר אבדה את הכרתה. אני התרגשתי, לא ידעתי מה לעשות,
13 לקחתי את החזיה שלה וקרעתי רצועה ותפסתי לה את הגרון וקשרתי לה. אני לא חשבתי
14 להרוג אותה"
15

16 80. באשר לשפיכת הזרע על מכנסיה של הלר, טוענים התובעים כי הדבר הולם את זיכרון
17 הדברים שכתב פיקהולץ לאחר שיחה טלפונית עם ד"ר אופרייכט, שהיה אחראי על בדיקת
18 הראיות החפציות במכון לרפואה משפטית בתל אביב. השיחה נערכה יומיים לפני מסירת
19 ההודאה (נספח ק"ז לכתב התביעה). באשר לביטוי 'לאחר שאוממה', טוענת התביעה כי
20 המונח נלקח מהודעתו של ביכונסקי בפני צח"מ צמרת מיום 28.1.1975 שבה כתב כי למד
21 שרחל הוממה ונחנקה בכתפיה של החזיה. באשר לחניקתה של הלר ע"י החזיה, הרי
22 שבדו"ח הפתולוגי (נספח ס"ו לכתב התביעה) מציין ד"ר בלוך כי קרוב לוודאי שהחניקה
23 התבצעה על ידי כתפיה של חזיה וכי סוגיית החזיה עלתה בבדיקת הפח"מ שביצע הורוביץ
24 כפי שמסר לנצי"מ גל ביום 27.1.81 (נספח ז' לכתב התביעה).
25

26 81. הנתבעים טוענים, כי ההתאמה בין פרטי המתתה של רחל הלר כפי שתוארו ע"י ברנס לדו"ח
27 הפתולוגי מלמדת על ידיעתו האישית. באשר לשיחת הטלפון בין פיקהולץ לאופרייכט,
28 טוענים הנתבעים כי מדובר בשיחה טלפונית שדו"ח לגביה הוצא רק עשרה ימים לאחר מתן
29 ההודאה (נספח קט לכתב התביעה) וכי פיקהולץ לא השתתף בחקירה של ברנס או בשמירה
30 עליו. לטענת הנתבעים, ההנחה כי ימין וחיון ידעו על שפיכת הזרע לא הוכחה וכי התביעה
31 נמנעה מלחקור את פיקהולץ בעניין. הנתבעים עומדים על כך כי חיון וימין לא ידעו על
32 שפיכת הזרע, ועל כן ההתאמה בין ממצאי הדו"ח הפתולוגי לבין הודאתו של ברנס מדברת
33 בעד עצמה.

34
35
36 "נסעתי קצת מרחק מהשביל הזה בפרדס בערך 800 מטר, שמתי את הגופה על צידי
37 הכביש, זה לא היה על הכביש המהיר, הכביש המהיר היה אחורנית".

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1
2 82. לטענת התובעים, פרק המסקנות של דו"ח סיכום צח"מ חדד (נספח ס"ה לכתב ההגנה) קובע
3 כי מקום הרצח ומקום מציאת הגופה הם שני מקומות שונים.
4
5 83. לטענת הנתבעים, לא הייתה כל ודאות שכזאת, ואכן גופתה של הלר נמצאה מושלכת מרחק
6 קצר משפת כביש 'קיט ושיט'. כן מצביעים הנתבעים על הלימה בין מקום הצבעתו של ברנס
7 בזמן השחזור על המקום בו סובב את רכבו כאשר הכביש המהיר נמצא מאחור (נספח ס"ו
8 לכתב ההגנה).
9
10 "אני לא ידעתי מה לעשות, לקחתי את הבגדים שנשארו לי ונסעתי עם הבגדים ובהזדמנות
11 ראשונה מתחת לגשרון השארתי את הבגדים. אני רציתי להסתיר אותם שלא ימצאו
12 אותם"
13
14 84. התובעים מציינים כי הבגדים נמצאו בתוך תיקה של רחל הלר (סעיף 2ג) לנספח ס"ה לכתב
15 ההגנה) וכי פרט זה לא מופיע בהודאה. הנתבעים מורים על כך שבהודאתו ברנס מציין
16 פריטים נוספים שהוכנסו לתיק: מכנסיים קצרים בצבע קרם וגרביונים דקים שכלל לא
17 נמצאו בין חפציה של הלר. לטענתם יש לראות בכך עוד אינדיקציה לכך שההודאה לא
18 הוכתבה לו על ידי חוקריו.
19
20 "אני זוכר את הנעליים שלה, מאחר ואני נדמה לי שהורדתי לה גם את הנעליים, היו
21 נעליים על עקב צבע לבן קרם".
22
23 85. התובעים מצביעים על כך שהחוקרים ידעו אילו סנדלים נעלה הלר מעדותה של רונית
24 שטרקמן שניתנה ב-25.10.1974 (נספח ב' לתצהיר פיקהולץ).
25
26 86. לטענת הנתבעים, לו היתה ההודאה מוכתבת, היה ניתן לצפות שפרט זה יופיע בשלב הרבה
27 יותר מוקדם של ההודאה. לסיכום, מצביעים הנתבעים על כך שבהודאתו של ברנס שזורים
28 דברי התנצלות, חרטה וצער, ביטויים של העדר כוונה וביטויים בשפתו ולשונו הייחודית
29 המעידים על כך שההודאה נמסרה מפיו ולא הוכתבה לו.
30
31 **השחזור (18.4.1975)**
32 87. טענתם של התובעים היא כי השחזור, כמו ההודאה, הוכתב לברנס, זאת מעבר לכשלים
33 אחרים אשר יפורטו להלן. טענתם של הנתבעים היא כי אמינות הצבעותיו של ברנס כפי
34 שהשתקפו מסרט השחזור, והתאמת גבעת הרצח עליה הצביע ברנס בעת השחזור לתיאור
35 שבהודאה הם שהביאו את ביהמ"ש המחוזי למצוא בשחזור חיזוק לראייתו (עמ' 27

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 להכרעת הדין של הערכאה שהרשיעה את ברנס). כיוון שביהמ"ש המחוזי התרשם באופן
2 בלתי אמצעי מסרט השחזור, הרי שיש בכך כדי לנתק את הקשר הסיבתי בין מעשי ומחדלי
3 הנתבעים הנטענים, לבין הנזק.

מינוי אלבו לאחראי על השחזור

4
5
6 88. אלבו היה הממונה על השחזור ולדבריו נבחר לתפקיד זה כיוון שלא חקר את ברנס על רצח
7 הלר מלבד שתי השיחות שניהלו על הרגליו המיניים (פרוטוקול 4.5.08, 41). כמו כן העיד
8 אלבו כי לא קרא את ההודאה של ברנס טרם היציאה לשחזור או עד היום (פרוטוקול
9 4.5.08, 122), כי לא נערכה תכנית שחזור (פרוטוקול 4.5.08, 123) וכי השחזור של ברנס היה
10 שחזור הווידאו הראשון שביצע. עד אז ביצע שחזורי סטילס בלבד וכי מרקוס לא עדכן אותו
11 כי השחזור יהיה שחזור וידאו (פרוטוקול 14.5.08, 3,7).

12
13 בתצהירו העיד מרקוס כי אלבו נבחר לאחראי על השחזור יחד עם פיקהולץ כיוון "שאישי
14 מהם לא היה מעורב בגביית ההודאה, ואף לא באופן פעיל בחקירתו של ברנס, וכך נשמרה
15 אובייקטיביות מרבית". בחקירה הנגדית לא ידע מרקוס להסביר למה התכוון בשמירה על
16 אובייקטיביות מרבית (פרוטוקול 30.10.08, 103). לטענת התובעים, היות שאלבו שוחח עם
17 ברנס לפחות פעמיים במהלך מעצרו וגבה הודעות מעדים רלוונטיים אין לטעון כי היה
18 מעורב באופן מינימאלי בחקירה. התובעים טוענים כי השחזור שימש כ'דבר מה נוסף'
19 להודאה, וכי אלבו מונה לאחראי על השחזור כיוון שהיה החוקר שממנו ברנס פחד יותר
20 מכל וזאת בניגוד להמלצתו של הורוביץ כי את ברנס יחקרו החוקרים הזוטרים יותר
21 בצח"מ.

22
23 89. באשר למעורבותו המינימלית הנטענת בפרטי החקירה, מצביעים התובעים על כך שבמשפט
24 בו הועמד לדין על מתן עדות שקר (עמ' 7) העיד אלבו כי לפני היציאה לשחזור הסביר לברנס
25 בפני מה הוא עומד: "הסברתי לו, עכשיו יוצאים, יוצאים איתו והוא ידגים לי, יראה את
26 המקומות. איפה הוא פגש את רחל הלר, איפה העמיד את המכונת, איפה לקח אותה, איפה
27 ביצע את הרצח, איפה לקח את הגופה, איפה זרק את הבגדים, כל הדברים האלה". לשאלת
28 התביעה כיצד ידע כי מקום הרצח ומקום מציאת הגופה הם שני מקומות שונים, ענה אלבו
29 כי הדבר היה ידוע (פרוטוקול 14.5.08, 10-11). באשר למקום מציאת הגופה, כאשר עומת
30 אלבו בחקירתו הנגדית עם העדות שמסר במשפטו כי לצח"מ נערך סיור במסגרתו הוצג
31 לחוקרים היכן נמצאה הגופה, השיב אלבו כי אולי הכיר את השטח, אך לא את המקום
32 הספציפי של מציאת הגופה (פרוטוקול 14.5.08, 93-94). פיקהולץ שהיה עוזרו של אלבו
33 בניהול השחזור, לא ידע לומר האם קרא את ההודאה לפני היציאה לשחזור "אני מעריך
34 שכן. אני לא יכול להגיד לך עכשיו.... אני גם לא יכול להגיד שלא קראתי. אני מעריך
35 שקראתי. ש: אבל ההנחה שקראת מבוססת על העובדה שזה אלמנטרי, לא? ת: נכון. אבל

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2001-04 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 אני לא יכול להגיד לך שאני באופן פוזיטיבי זוכר שישבתי וקראתי. זה הגיוני שקראתי"
2 (פרוטוקול 18.5.08, 129). לגבי אלבו, לא ידע לומר פיקהולץ האם הוא קרא את השחזור,
3 "הגיוני אולי עוד יותר מאשר שכן יקרא את השחזור... שלא ידע על מה מדובר" (שם, 130).
4 לעניין זה טוענים הנתבעים כי חלף פרק זמן קצר בין ההודאה לבין היציאה לשחזור וכי אין
5 זה סביר כי פיקהולץ ואלבו שיננו את פרטי ההודאה. לעניין אופיו המאיים הנתען של אלבו,
6 טוענים הנתבעים כי הדברים לא הוכחו ונסמכים על אמירות חלקיות של עדים שזהותם לא
7 הובררה ושלא הובאו להעיד במשפט דכאן.

8

9

אזהרה לפני יציאה לשחזור

10 90. טרם יציאה לשחזור, על המשחזר לחתום על הסכמה. בתצהירו מעיד ברנס כי הצהרת
11 ההסכמה הוכתבה לו על ידי אלבו וכי הסכים לחתום עליה ולצאת לשחזור רק לאחר מאבק
12 שנמשך כשעתיים עד שלוש שעות עם אלבו. כאן ראוי לציין לשם הבנת השתלשלות הדברים
13 כי עוזי נבות, אשר היה מופקד על צילום השחזור, הגיע למשרדי הצח"מ בזכרון יעקב
14 בשעות הבוקר המוקדמות ומשם נשלח עם צוותו על ידי מרקוס לבדוק משאית בחדרה.

15

16 91. במשפטו העיד אלבו (עמ' 7): "הסברתי לו, שמע אלה לא צילומים וצלמים של טלויזיה, אלה
17 צלמים של משטרה שעומדים להיכנס והם יסריטו אותנו מתי שאתה מוביל אותנו ממקום
18 למקום, הוא הסכים. אמרתי לו, אם אתה מסכים, אז אני מבקש ממך, תן הצהרה שאתה
19 מסכים לצאת איתי למקומות האלה ואנחנו מתחילים בשחזור. ישב עמוס ברנס, כתב את
20 ההצהרה במו ידיו. כאשר גמר לכתוב, אמרתי לו, עמוס, דע לך שאני מזהיר אותך שאתה לא
21 חייב לעשות את זה אלא אם כן רצונך בכך. ואחרי האזהרה אמרתי לו, תכתוב, אני מבקש
22 ממך את האזהרה. שלא תגיד שלא הזהרתי אותך. תכתוב את האזהרה והוא כתב את
23 האזהרה במו ידיו. הגענו לשלב החתימה. אני יוצא החוצה. לא יודע מי מצאתי אותו זמן
24 בפרוזדור, או מרקוס או מישהו. אמרתי, איפה הצלמים, שייכנסו, עכשיו אפשר להתחיל
25 להסריט את השחזור".

26 לשאלה מדוע הקטע הזה לא צולם, השיב אלבו כי הצלמים היו במקום אחר וכי בחדר
27 נכחו רק הוא וברנס (פרוטוקול 14.5.08, 18, 23). כמו כן, מסביר אלבו כי בשחזורי סטילס
28 צלם היה נכנס ומצלם את כתיבת האזהרה ומוסיף כי: "יכול להיות שנכתבה קודם כל
29 (האזהרה), נכתבו השורות על ידי ברנס מהתחלה ואז כנראה חיכינו לצלם שיבוא וכאשר
30 הגיע הצלם אז צילם את האזהרה הזו" (פרוטוקול 14.5.08, 31).

31

32 92. כשהגיע צוות המז"פ למשרדי הצח"מ בזיכרון יעקב, התגלעה מחלוקת בין נבות לבין מרקוס
33 בנוגע לצילום מעמד האזהרה. במשפט דכאן העיד נבות: "הוא (מרקוס) אמר – עמוס ברנס
34 ייצא להצבעה בלי אזהרה. ואמרתי לא, דבר כזה לא יקרה... אני את השחזור הזה בלי
35 אזהרה לא עושה... הנימוק של העדר אזהרה זה בגלל האופי שבו ברנס מתנהג... היה לי כן

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 מובן שיש בעיה עם החשוד והם דואגים שהחשוד לא יפסיק שיתוף פעולה... אותי עניין
2 שההליכים יהיו תקינים" (פרוטוקול 16.9.07, 280,281).
3 הוויכוח בין נבות לבין מרקוס הוכרע על ידי ניצב אריה שור ז"ל, ראש אגף חקירות דאז.
4 נבות מעיד כי: "מרקוס) הלך והתקשר אליו ואמר לו עוזי לא רוצה לעשות מה שאני אומר
5 לו. אז שור ביקש אותי, שאל אותי מה קורה. אמרתי לו תשמע – כך וכך וכך רוצה לעשות
6 בלי אזהרה, אני לא מוכן, זה פוגע בשיטת העבודה המז"פית, ושיטת העבודה שלנו
7 כשיטה ארצית כללית. אני לא מוכן. ואז אמר לי תיתן לי אותו בחזרה. נתתי למרקוס את
8 הטלפון ואז לפי התשובה שהוא מרקוס אמר, הבנתי שלמעשה התקבלה העמדה שלי...
9 אני עסקתי במז"פ עשר שנים. מתוכם הייתי כארבע חמש שנים ראש המעבדה. לא היה לי
10 צוות חקירה שהתנהג בצורה חוצפנית, בצורה פרונטלית גועלית כמו שעשה אותה
11 מרקוס... לכן כל מה שקרה בתיק הזה, הפיצוץ ביני לבין מרקוס הוא תוצאה של התנהגות
12 ראש הצוות והאנשים שלו מסביב לו" (פרוטוקול 16.9.07, 281).
13
14 מרקוס בעדותו דכאן אישר כי לא רצה שהאזהרה תצולם: "הוא אומר שרציתי בלי אזהרה,
15 רציתי בלי אזהרה. אז מה?" (פרוטוקול 30.10.08, 132), אך לא זכר את דבר קיומה של
16 השיחה עם ניצב שור ז"ל (פרוטוקול 30.10.08, 130).
17
18 93. לטענת התובעים, בפני הערכאה המרשיעה לא עמדה התנגדותו של מרקוס לצלם את מעמד
19 האזהרה ודבריו של נבות. לטענת הנתבעים, אין בוויכוח בין מרקוס לנבות ולו שמץ של
20 ראייה לטענה כי נוסח האזהרה אינו מובא מפיו של ברנס וכי הוכתב לו על ידי חוקריו. באשר
21 לויכוח גופא, טוענים הנתבעים כי כיוון שהיה זה אחד משחזורי הוידאו הראשונים שנעשו
22 בארץ, הרי שלא היו נהלים ברורים ומגובשים לאופן ביצועו. השיחה שקיים מרקוס עם ניצב
23 שור רק מעידה על כך שנכון היה להתייעץ עמו בסוגיה. עוד טוענים הנתבעים כי גם נבות
24 עצמו טוען שכל מה שיש לצלם הוא את הקראת האזהרה והחתימה, ולא את כתיבתה (נספח
25 ט' לכתב התביעה, עמ' 3).
26
27 נוסח האזהרה (נספח צ"ה לכתב התביעה, שורות 20-27)
28
29 "כפי שאני אמרתי לכם אתמול, אני מוכן להראות לכם את המקום ואת חדרה של רחל
30 הלר במעונות החיילים בחיפה מאיפה שלקחתי אותה. ואני כן מוכן להראות לכם את
31 המקום בו קרה לי מקרה בו נאבקתי איתה ומקומות איפה זרקתי את הגופה ואת חפציה.
32 אני חוזר על בקשתי מאתמול. אני מתבייש ואני לא יכול לתאר את הצורה בה קשרתי את
33 הרצועה. קשה בשבילי. אני מבקש לא לדרוש ממני לחזור על המעשה הזה בכלל. אני לא
34 רוצה שיהיו צלמים ולא אנשים זרים. אני מוכן להראות לכם כל המקומות אבל לא לחזור
35 על הצגת, על המעשה. אתה אמרת לי שאני לא חייב לעשות זאת ואני עושה זאת מרצוני
36 הטוב"

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1
2 94. לטענתו של ברנס, נוסח ההצהרה הוכתב על ידי אלבו, על כן התעכבה היציאה לשחזור
3 (פרוטוקול 10.3.07, 106-107) ולכן גם קרא את ההצהרה בקפידה טרם חתם עליה כפי
4 שניתן לראות בסרט השחזור "כי האיש הזה אמר לי סך הכל אני כותב כמה שורות ופתאום
5 הוא יושב וכותב. ואני פשוט רוצה לדעת, עד כדי כך הגיחוך לאן אני מובל. זה פשוט מאוד
6 סקרן אותי" (פרוטוקול 10.9.07, 113). התובעים סומכים ידיהם על דו"ח קרפ (עמ' 23, סעיף
7 4) שבמסקנותיו קובע: "אם אמנם כתב ברנס את ההצהרה מרצונו ומיזמתו מה היה לו
8 לעיין בה ולעבור עליה שורה שורה במעמד צילום החתימה? אם ממנו באו הדברים, ידע מה
9 כתוב בה ואם אכן עיין בה שורה שורה יש משום לחשוש שמא קרא דברים שלא באו ממנו".
10 עוד טוענים התובעים כי מעמד החתימה על האזהרה לא צולם כיוון שברנס סרב לחתום על
11 מסמך לפיו הוא משחזר מרצונו הטוב והחופשי.

12
13 95. בתום הקראת האזהרה אומר ברנס: "כן, אבל עכשו אתה יודע שזה הכל באופן דמיוני"
14 (נספח צ"ה לכתב התביעה, שורה 29). לטענת התובעים, דברים אלה היו אמורים לעורר את
15 תשומת ליבם של החוקרים. לעניין זה העיד אלבו: "אני זוכר שהוא אמר לי במשפט הזה,
16 אתה יודע שהכל דמיוני. אין לי מושג. לא יכול להבין שום דבר מזה.... מה הייתה הכוונה
17 שלו שאמר באותו רגע דמיוני... אין לי מושג... אני לא עוצר, אני לא עוצר שום דבר. אני לא
18 עוצר. אני ממשיך בעבודה כרגיל" (פרוטוקול 14.5.08, 37). עוד העיד אלבו כי דיווח למרקוס
19 ולפיקהולץ על אמירתו של ברנס (פרוטוקול 14.5.08, 52). לטענת התובעים, ההתעלמות
20 מאמירתו של ברנס, שמעידה כי איננו משתתף בשחזור מרצונו החופשי, אלא משתתף
21 בהצגה דמיונית מהווה רשלנות חמורה מצד חברי הצוות ומעידה כי הרשתו של ברנס
22 הייתה מטרה שלמענה ניתן היה להשתמש בכל האמצעים. לטענת התובעים, אמירה זו של
23 ברנס רק מעידה כי הסרט לא נערך או פוברק על ידי החוקרים. כמו כן, לעניין הקשר
24 הסיבתי מציינים התובעים כי אמירה זו עמדה בפני ביהמ"ש המרשיע שראה בה "נסיגה
25 שמקורה חשש מפני התוודות, אך הוא מיד חזר בו והתחיל להשתתף באופן פעיל בשחזור"
26 (עמ' 27-28 להכרעת הדין).

27
28 מהלך השחזור

29 96. באשר למהלך השחזור, טוענים התובעים כי קיים פער ניכר בין מה שהתרחש בפועל בשחזור
30 לבין מה שניתן לראות בסרט השחזור. קלטת השחזור מכילה 22 דקות של הקלטה כאשר
31 השחזור ארך בפועל כארבע שעות, זאת על פי עדותו של אלבו במשפט הזוטא (עמ' 53, פסקה
32 206, עמ' 56 פסקה 226). במהלך סרט השחזור נמצאו 43 הפסקות שונות, כאשר בחלק
33 מהמקרים מדובר ב-10-7 הפסקות בפרקי זמן של פחות מ-3 דקות. התביעה הגישה את
34 חוות דעתה של סני"צ בדימוס סימה שגב גלעד (נספח צ"ז) לעניין זה. לטענת התובעים, סרט
35 השחזור איננו אלא אסופה של קטעים קצרים וקטועים. על כן, לא ניתן ללמוד מסרט

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1 השחזור כיצד הגיע הצוות ממקום למקום, מי הוביל את מי, מי אמר לאן יש לנסוע, היכן
2 לעצור והאם אלבו הנחה את ברנס לפני הגעתם לכל מקום. עוד טוענים התובעים, כי כיוון
3 שאין תיעוד של המתרחש במכונית האסקורט שהובילה את ברנס, אלבו, פיקהולץ
4 ואבוטבול הרי שאין לדעת גם האם היו חילופי דברים שלא תועדו. לעניין זה העיד ברנס:
5 "ש: באוטו הוא אמר לך עכשיו אנחנו עוצרים אני אשאל אותך ככה ואתה תגייד ככה? ת:
6 לא, איפה זרקת את הגווייה, איפה עשית שמה, איפה התעלסתי והייתי חייב ליישם את
7 הדברים האלה שהוא ביקש. כדי לאמת את הדברים שהוא ביקש. אסור לי לנסוג לאחור"
8 (פרוטוקול 10.9.07, 126).
- 9
- 10 97. לעניין ההובלה, מפנים הנתבעים להודעה שמסר אבוטבול (נספח כ"א לכתב התביעה) בה
11 אמר כי "במהלך ההובלה וההצבעה שערכנו עם עמוס ברנס, ההובלה נעשתה ברצף וללא
12 הפסקות חוץ מהפסקה אחת בת רבע שעה בכביש הזירה עצמה.... ואחרי ההפסקה הוא
13 המשיך להוביל אותנו למקום מחבוא הבגדים וזאת לאחר ששאלתי אותו איפה שם את
14 הבגדים. הוא הוביל אותנו מתחת לגשרון ואמר שם שמתי את הבגדים וזאת על פי הכוונתו
15 שלו". עוד מביאים הנתבעים את עדותו של ישראלי בפני צוות קרפ שאמר כי ברנס הוביל
16 בעצמו בכל הקטעים שאותם ראה. לטענת התובעים, הקיטועים הרבים בסרט מלמדים על
17 עריכה מגמתית שנעשתה על ידי הצח"מ ומפנים שוב להאזנת הסתר שביצע שלמה גל
18 לפיקהולץ ולשיחה שקיים האחרון עם מרקוס אשר מעלה חשש כי הקיטועים נובעים
19 מעריכה מגמתית של הסרט לאחר צילומו.
- 20
- 21 98. לעניין אי צילום המתרחש בתוככי הרכב שהסיע את ברנס, מפנים הנתבעים להסבריו של
22 נבות לנצ"מ גל כי בשל הצידוד הטכני המסורבל של אותם ימים, לא ניתן היה לערוך הקלטות
23 קול בתוך רכב האסקורט. לעניין הקיטועים, מצביעה ההגנה על עדותו של נבות, שהסביר כי
24 בצידוד שבו השתמשו באותה תקופה היה צורך ללחוץ על כפתור ההקלטה באופן רציף כדי
25 שהמצלמה תצלם, היה צורך בהחלפת סוללות וכי לעתים התרחשו תקלות (פרוטוקול
26 16.9.07, 314). עוד העיד נבות כי לא היה נענה להוראה מאחד החוקרים להפסיק לצלם (שם,
27 316). לעניין זה אלבו העיד כי "הצלם אחראי על מעשיו. אין לי שום קשר איתו... זה העניין
28 שלו" (פרוטוקול 14.5.08, 116). פיקהולץ העיד כי אמנם זה היה השחזור הראשון שבו
29 השתתף "אבל זה לא היה השחזור הראשון שידעתי עליו וראיתי אותו, שמעבדת השחזורים
30 היתה קומה מתחת, חלקנו אותו מדור עבודה וראיתי שחזורים. ולדעתי, אם אני זוכר טוב,
31 זאת היתה מתכונת השחזורים של אז" (פרוטוקול 1.7.08, 11).
- 32
- 33 99. עוד טוענים התובעים כי התנהגותו של אלבו תרמה לאי תקינותו של סרט השחזור, כאשר
34 זה החזיק את המיקרופון מאחורי הגב בזמן ששוחח עם ברנס, דבר אשר לא מאפשר לפענח

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2001-04 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 את חילופי הדברים בין השניים. לעניין זה העיד נבות כי הנחה את אלבו לדבר רק אל
2 המיקרופון "אני רואה אותו שמדבר עם עמוס והמיקרופון פה ליד הטוסיק. ואת זה צילמתי
3 משום שהרגיז אותי ההתנהגות שבה התנהג... היו מספר מקרים של דיבורים שאני לא
4 יכולתי גם לשמוע, משום שהמצב הוא כזה שאני לא שומע מה הוא אומר (פרוטוקול
5 16.9.07, 292, 332). על כך אלבו העיד: "הוא לא הסביר שום דבר... אלא מה שעשה ברנס,
6 הוא הסריט את זה. הוא היה עצמאי לבד, אין לי קשר איתו". זאת לעומת עדותו במשפטו
7 (עמ' 9) שם אמר כי נבות כן נתן הסברים כיצד יש לנהוג במהלך השחזור. כיום, אלבו מספק
8 הסבר כללי בנוגע לאחיזת המיקרופון מאחורי הגב: "היום כל פעם שאני הולך לאיזה קניון
9 משהו כזה, שם את הידיים שלי אחורנית. זה הרגל שאני הולך ידיים שלי אחורנית. אם
10 אתה חושב שאני לקחתי את המיקרופון הזה ושמתי אותו אחורנית בכוונה, אתה טועה
11 בהחלט" (פרוטוקול 14.5.08, 68). לטענת אלבו, הרי שנבות משקר (שם, 72). הנתבעים
12 טוענים כי לקטעים, שבהם קשה לשמוע את הנאמר, אין שום משמעות ראייתית כאשר
13 לברנס עצמו אין הסבר ברור ומניח את הדעת למה שארע באותם קטעים. לכך מוסיפים את
14 דבריו של נבות לנצ"מ גל כי "לא ראיתי שום דברים חריגים בהליכי השחזור פרט להיותו של
15 ברנס מאופק מאוד"

16
17 התובעים מצביעים על מספר נקודות שיש בהן להראות כי ברנס אינו מתמצא בפרטים
18 מהותיים, דבר המלמד לטענתם כי השחזור הוכתב לו. התובעים מצביעים על כך שבכניסה
19 לבית רוטנברג לא ידע ברנס לומר היכן נמצאים המעונות בהן התגוררה רחל הלר וכי ברנס
20 נראה מתקדם לכיוון החורשה הסמוכה בעוד שאלבו מכיון אותו לכיוון אחר. לאחר קטיעה,
21 רואים את המשתתפים הולכים לכיוון היציאה ולאחר קטיעה נוספת אלבו וברנס נמצאים
22 כבר בכניסה לבניין המעונות. לטענת התובעים, אין לדעת מי הוביל את מי למקום. נקודה
23 נוספת בה לא ניתן לדעת מי ביצע את ההובלה היא כאשר השניים ניצבים מול דלת חדרה
24 של הלר. תמונה זו מתקבלת לאחר סצינה בה אוחיון מגיע עם המפתחות לחדר. לטענת
25 התובעים יש בכך להראות כי ברנס לא ידע להצביע בעצמו על החדר הנכון. כדי לתמוך
26 בטענתה, הציגה התביעה את עדותו של עובדיה ישראלי בפני נצ"מ גל (נספח י"ג לכתב
27 התביעה): "והלכנו בשביל לעבר הכניסה לבית רוטנברג, אם אינני טועה התעכבנו קצת לפני
28 הכניסה ואחר כך נכנסנו פנימה. לא זכור לי באיזה סדר ובמסדרון בפנים זכור לי שברנס
29 התבלבל בזיהוי החדר ולא זכורה לי סיבה לכך". ישראלי חזר על דברים אלה בעדותו דכאן
30 (פרוטוקול 16.9.07, 359). על כך מעיד ברנס: "ברגע שאמרו לי זה המעונות. ואני בא ואומר
31 להם – אני לא יודע את החדר, אני לא יודע שום דבר. אז הם מכוונים אותי לכיוון. אולי זה,
32 אולי זה. בסוף אני אומר – שיהיה זה, אוקי. זה" (פרוטוקול 10.9.07, 117).
33 לעניין זה טוענים הנתבעים כי העובדה שבסרט רואים את ברנס מתבלבל בזיהוי החדר לא
34 מצביעה על הכוונה ותדרוך מצד אלבו, אלא להיפך כיוון שאלבו אינו מוביל את ברנס, אלא
35 מבקש ממנו להיזכר.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1 עוד נקודה שלדידם של התובעים מצביעה על הכתבת השחזור, נוגעת לכך שבהודאתו הודה
2 ברנס כי שהה בחדר עם רחל הלר וכי הגיע אליו בעזרת חיילת אחרת כאשר רחל כבר היתה
3 בו, בעוד שבשחזור אומר "אני באתי לפה עם רחל" (נספח צ"ה לכתב התביעה, עמ' 4, שורה
4 .6).
- 5
- 6 100. בסרט השחזור ניתן לראות כי במהלך הנסיעה ממעונות רוטנברג אל זירת הרצח,
7 מבצעת מכונית האסקורט סיבוב פרסה. לטענת התובעים יש בכך להראות כי ברנס לא
8 הובל, אלא כי לבקשתו הסתובבה המכונית בכדי להגיע לזירת הרצח כפי שכתב פיקהולץ
9 במזכר (נספח סו לכתב ההגנה). פיקהולץ הצביע על נקודה זו כעל אחד האלמנטים המעידים
10 על אותנטיות השחזור (פרוטוקול 1.7.08, 15). על כך העיד ברנס: "הם ראו שאנחנו נוסעים
11 ונוסעים לא בכיוון. אז הוא פשוט מאוד, עושים סיבוב כדי להביא אותי לכיוון, שהם רוצים
12 אותו...כשהם ראו שהדרך היא לא דרך, אז הוא אומר 'אנחנו ניסע בכביש הישן?', אמרתי
13 לו תיסע בכביש הישן, בוא ניסע בכביש הישן" (פרוטוקול 10.9.07, 119,120). גרסאתו של
14 פיקהולץ לדברים שונה ובפני הסביר מדוע ציין את הדברים במזכר: "בגלל שהן היו מוזרות
15 לדרך. כי הוא אמר לנסוע למקום מסוים והתחלתי לנסוע על הכביש המהיר, שזאת היתה
16 הדרך, והוא אמר לי תסתובב במקום שהיה בלתי סביר בעליל לעשות דבר כזה, הייתי צריך
17 להסביר את זה. אני אפילו כשהסברתי לא ידעתי שבעצם זה צולם" (פרוטוקול 1.7.08, 95).
- 18
- 19 101. כאשר מגיעים ברנס ואלבו אל המקום המכונה "גבעת הרצח" מתנהל הדיאלוג
20 הבא:
- 21
- 22 "אלבו: מה זה? תצביע ביד שלך, מה זה פה המקום הזה?
23 ברנס: פה התעלסנו
24 אלבו: פה התעלסתם, ומה קרה אחר כך?
25 ברנס: ו, קרה מה שקרה.
26 אלבו: קרה מה שקרה?"
27 לאחר מכן יש קיטוע בסרט.
- 28
- 29 לטענת ברנס בחר בניסוח זה כיוון ש"אמרתי לו 'קרה מה שקרה' מתוך ידיעה שהכל לעג,
30 הכל בוז. בתור צחוק." (פרוטוקול 10.9.07, 122). אלבו הסביר את הסתפקותו בניסוח הזה
31 בתצהירו (סעיף 15): "אכן כיבדתי את בקשותיו של ברנס כפי שהן מתועדות בהצהרתו הנ"ל.
32 אמנם היו במקום צלמים ושוטרים, אך ברנס לא התבקש לחזור על מעשה החניקה וההמתה
33 ולהציג אותו לעיני המצלמות. הסתפקנו באמירתו, כי שם, במקום ביצוע הרצח 'קרה מה
34 שקרה'. עוד הוסיף בעדותו כי תפקידו היו לערוך את השחזור ולא לחקור את ברנס
35 (פרוטוקול 14.5.08, 81).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1
2 102. לטענת התובעים, כל מטרתו של השחזור הוא לחשוף את הדרך שבה בוצע הרצח,
3 ועל כך ויתרו החוקרים כאשר לא ביקשו מברנס לתאר בפרוטרוט את אשר התרחש בגבעת
4 הרצח ובכך התרשלו. עוד מציינת התביעה כי לא ניתן לדעת מי הוביל את מי אל הגבעה,
5 כיוון שאלבו וברנס כבר נמצאים במקום. לטענת הנתבעים, הדבר מוכיח כי הצח"מ התחשב
6 ברגשותיו של ברנס ומילא את הבטחתו שלא להציג כיצד בוצע הרצח. הדבר מעיד כי
7 השחזור בוצע לפי רצונו.
8
9 עוד לטענת התובעים, זו הייתה הפעם הראשונה שהמשטרה התוודעה לזירת הרצח ועל כן
10 היה על החוקרים לאסוף ממנה דגימות אשר יצביעו על קשר בין הבדיקות שנערכו בבגדיה
11 של רחל הלר לבין המקום עליו הצביע ברנס. פיקהולץ, שהגדרתו בכתב המינוי של הצח"מ
12 היה 'איש מדע' לא זכר האם המחשבה לעשות בדיקה משווה בגבעת הרצח הועלתה ונפסלה
13 או שלא הועלתה כלל (פרוטוקול 1.7.08, 63).
14
15 103. הצדדים חלוקים בעניין חשיבותה של עריכת בדיקה פילונולוגית של גבעת הרצח
16 אשר תשווה את הריכוז והספקטרום של האבקנים לבין אלו שנשאבו מבגדיה של הלר.
17 התובעים סומכים ידיהם על דו"ח שכתב פיקהולץ מיום 6.12.1974 (נספח צ"ט לכתב
18 התביעה) המלמד על כך שבגדיה של הלר נשאבו והועברו לבדיקת אבקנים באוניברסיטה
19 העברית. בדו"ח נכתב: "התוצאה הראשונית היתה שהם מכילים בעיקר אבקני אקליפטוס
20 ואורן ובמיוחד הדר שאינם נפוצים והימצאותם בתערובת אבקנים מעידה על קרבה לפרדס
21 או על שהייה בתוך פרדס", זאת בעוד שגבעת הרצח היא גבעת חול שאיננה פרדס. בעדותו
22 הסביר פיקהולץ כי לא היה טעם בעריכת בדיקת ספקטרום בחודש אפריל, מועד השחזור,
23 כאשר הרצח התרחש בחודש אוקטובר (פרוטוקול 1.7.08, 26), כי היה מדובר בספקטרום
24 רחב ביותר שנשאב מבגדי המנוחה מבלי שהמשטרה יודעת היכן הם היו (פרוטוקול 1.7.08,
25 28).
26 בדיקה פילונולוגית משווה, שערכה עו"ד קרפ בפברואר 1981 (נספח ק"ד לכתב התביעה),
27 העלתה הבדלים משמעותיים בין הספקטרום שנמצא בגבעת הרצח לבין בגדי המנוחה.
28 התביעה מוצאת בכך תימוכין לטענתה כי הגבעה עליה הצביע ברנס איננה גבעת הרצח.
29 לעניין זה התייחס פיקהולץ באומרו כי קשה להסתמך על בדיקה שנערכה שש שנים לאחר
30 הבדיקה המשווה ושנערכה בחודש אחר וכי למיטב הכרתו, הספקטרום שהתגלה בבדיקתה
31 של עו"ד קרפ הוא ספקטרום דומה, אך תכולתו שונה כיוון שפריחת ההדרים חלה בשלב
32 מוקדם יותר של השנה (פרוטוקול 1.7.08, 51-50). לדבריו אין פרוטוקול ברור כמו במקרה
33 של טביעות אצבעות למידת החפיפה הנדרשת בין שתי בדיקות אבקנים וכי קיימים
34 מרכיבים שונים שיכולים להשפיע על תוצאות הבדיקה מלבד עונת השנה, כגון השאלה האם

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 הבדיקה נערכה במורד הגבעה, במעלה הגבעה, אופיה של עונת הגשמים שקדמה לבדיקה,
2 מתי החלה הפריחה והתרחשותן של סופות חול (פרוטוקול 1.7.08, 54).

3
4 התובעים מצביעים על כך שבבדיקתה של עו"ד קרפ עלה כי גבעת הרצח מצויה באזור שהוא
5 בית גידול לחרוב ועל אף שהבדיקה המשווה נערכה בתקופה שאיננה תקופת פריחת החרוב
6 נמצאו מרכיביו בספקטרום (פרוטוקול 1.7.08, 58). לשאלת ביהמ"ש האם מידע זה יכול
7 לעורר ספק בעמדתו ענה פיקהולץ "יכול להיות שיש ספק בדברים בהחלט יכול להיות. אין
8 לנו שום קביעה אובייקטיבית" (פרוטוקול 1.7.08). הנתבעים טוענים כי מדברים אלה עולה
9 כי ההסתמכות על הבדיקה הפילונולוגית היא בבחינת יריה באפלה, כיוון שאין לדעת היכן
10 היתה הלר לפני הרצח וכיוון שבדיקה פילונולוגית חצי שנה לאחר הרצח לא היה בה בכדי
11 להועיל. כמו כן, מפנים הנתבעים לדו"ח שנכתב ע"י פרופ' דה קולר מהמחלקה לבוטניקה
12 באוניברסיטה העברית בשנת 1994 (נספח ס"ז לכתב ההגנה) הקובע כי משמעות של דמיון
13 בין המדגמים יכולה להביא למסקנה על שייכות בין המדגמים, בעוד שבמקרה של אי דמיון
14 אין להסיק באותה מידה של ודאות על אי שייכות.

15 הנתבעים חוזרים על טענתם בדבר ניתוק הקשר הסיבתי משביהמ"ש המרשיע פסק את אשר
16 פסק על גבעת הרצח. לטענת התובעים, העובדה כי סגורו של ברנס לא קיבל לידיו את
17 תוצאות הבדיקה הפילונולוגית פגמה בהגנתו של ברנס.

בדיקות עפר

18
19
20 104. בדו"ח הפתולוגי (נספח ס"ו לכתב התביעה) נכתב:

21
22 "שלד האף לשם? (כתב לא ברור-מ.א.) ובנחיריים קצת חול. גב האף מלוכלך באדמה יבשה
23 חומה. הפה פתוח במקצת ובחללו על השיניים ועל החניכיים גרגרי אדמה שחורה".

24
25 לטענת התביעה, יש בכך להראות כי ההצבעה של ברנס בשחזור היתה צריכה לעורר סימני
26 שאלה אצל צוות החקירה, כיוון שעל הגופה לא נמצאו סימני חול בעוד ברנס הצביע על
27 גבעה חולית כמקום ההתעלסות והרצח. בנוסף לכך, לא ערך צח"מ מרקוס בדיקה שתשווה
28 את סוג הקרקע המצויה בגבעת הרצח לזו שנמצאה על גופתה של המנוחה.

29 לשאלה האם נלקחו דגימות אדמה מגבעת הרצח לשם השוואה עם אלו שנמצאו על גופתה
30 של הלר, ענה פיקהולץ כי אינו זוכר (פרוטוקול 1.7.08, 36). הסבר לעניין זה נתן מרקוס
31 בדיון בפני הערכאה המרשיעה (עמ' 129): "עוד לפני שהנאשם נחשד על ידי בתקופת הצח"מ
32 שלי קיבלתי חוות דעת מרב פקד פיקהולץ שברצח נמצאים 2 סוגי אדמה, חומה ושחורה
33 ושני סוגים אלה נמצאו בבדיקת הגופה ולכן לדעתו של רב פקד פיקהולץ לא ניתן ללמוד
34 מבדיקת סוגי האדמה במקומות ההצבעה על ידי הנאשם באיזה מקום הוא התעלס עם
35 המנוחה, באיזה מקום נעשה בה המעשה המתואר בהודעת ת/11 ובאיזה מקום נמצאה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 לאחר מעשה הגופה... בזמנו מהטעם הזה של חוות הדעת של רב פיקהולץ נמנעתי
2 מלהורות על בדיקה כזו בשטח גם לאחר השחזור שלא התאים בהרבה פרטים למה שסיפר
3 הנאשם בהודאתו ת/11".
4 במשפט דכאן העיד פיקהולץ כי אינו זוכר שנתן חוות דעת, עם זאת מסביר כי כנראה
5 התייעץ עם אנשים בסוגיה כיוון שהדבר לא היה בתחום מומחיותו (פרוטוקול 1.7.08,
6 74,76).

7
8 במשפטו של ברנס העיד מטעם ההגנה האגרונום זהר צוקרמן שהגיש חוות דעת לפיה
9 במקום עליו הצביע בשחזור כזירת הרצח, הקרקע היא חולית בשכבתה העליונה ואין
10 במקום אדמה שחורה. על כן, השאלה כיצד הגיעו גרגרי האדמה אל פיה ואל נחירה של
11 המנוחה נותרו כתעלומה. בחקירתו הנגדית שאל עו"ד בראונר (פרוטוקול מיום 26.10.1975,
12 עמ' 1) את צוקרמן האם היו בפניו דגימות החול שמצא הפתולוג ענה צוקרמן בשלילה.
13 הסיבה לכך היתה שהפתולוג המשטרתי לא שמר את דגימות הגרגרים. בכך, לטענת
14 התובעים גרמה המשטרה לברנס נזק ראייתי. בעדותו דכאן לא ידע עו"ד בראונר לומר האם
15 חיפש אחר דגימות גרגרי האדמה והכחיש מכל וכל אפשרות כי הדבר נעשה במזיד
16 (פרוטוקול 9.6.05, 108). עוד טוענת התביעה כי בראונר נהג ברשלנות כאשר לא ביקש
17 מהמשטרה להשלים חקירתה ולאסוף דגימות מגבעת הרצח.

מקום מציאת הגופה

18
19
20 105. על מנת לחזק את טענת התביעה כי ברנס הובל אל מקום מציאת הגופה, אשר היה
21 ידוע לחוקרים קודם לכן, מביאה התביעה ציטוטים ממשפטו של אלבו (פרוטוקול מיום
22 23.9.1981, 12): "כשעמוס ברנס הביא אותנו למקום הזה וביקש לעצור, אני ידעתי את
23 המקום שבו הגופה נזרקה, כי... לפני שהתחלנו בפרשה עשו איתנו איזה שהוא סיור קטן".
24 במשפט דכאן הכחיש אלבו כי ידע קודם לשחזור היכן נמצאה הגופה (14.5.08, 92-94)
25 ולאחר מכן חזר שוב על גרסתו ממשפטו כי ייתכן שהשתתף בסיור בו הראו לחוקרים את
26 "השטח", אך לא את המקום המדויק. בעדותו דכאן אישר פיקהולץ כי הצוות הכיר קודם
27 לשחזור את מעונות בית רוטנברג ואת מקום מציאת הגופה (1.7.08, 3).
28 עוד מציינת התביעה כי בשחזור מצביע ברנס בכיוון ניצב לכביש ואומר כי זרק אותה
29 במרחק של 50 מטר, כאשר נשאל היכן השליך את הגופה. זאת בעוד שהגופה נמצאה בשולי
30 הכביש במרחק של 2 מטרים. אלבו מתקן את הצבעתו של ברנס כך שה-50 מטר עליהם
31 מצביע ברנס, יהיו במקביל בכביש ולא בניצב אליו. ברנס משתף פעולה.
32 לטענת התובעים, יש בכך להעיד כי לברנס לא היה מושג היכן נזרקה הגופה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

מקום זריקת הבגדים

1
2 106. בגדיה של רחל הלר נמצאו על ידי החייל עדי דמארי בתוך מעביר מים מתחת
3 לגשרון. בסרט השחזור ניתן לראות את ברנס מצביע על הצד הצפוני (שמאלי) של מעביר
4 המים כעל מקום זריקת הבגדים. בין התביעה להגנה ניטש ויכוח על משמעות ההצבעה של
5 ברנס והאם יש ללמוד ממנה כי לא ידע היכן נזרקו הבגדים.
6
7 חיון היה השוטר הראשון להגיע לזירה ובמשפט ברנס העיד כי ברנס הצביע על הגשרון מצד
8 שמאל בעוד שדמארי הצביע על הצד הימני של הגשרון (עמ' 135, פסקה 664). עם זאת,
9 במשפטו דכאן העיד כי "הבגדים נמצאים לא בתחילת הגשרון... לכיוון האמצע. מה
10 שתצביע, ימין או שמאל, זה באותו מקום נמצאים הדברים" (3.3.08, 194). נבות היה בצוות
11 שהוזעק כאשר התגלו חפציה של רחל בצד הדרומי של מעביר המים. בעדותו, סיפר נבות כי
12 הבגדים נמצאו בתוך המעביר בעומק של 20-30 סנטימטר (16.9.07, 290). בעוד שבדו"ח
13 נכתב כי החפצים נמצאו בעומק של ארבעה מטרים בתוך מעביר המים. לעניין זה העיד
14 אלבז "אם היו איזה שהן סטיות שהבגדים נמצאו מעבר לכביש או מצד שני של הכביש, זה
15 לא, לא רלוונטי לעסק" (14.5.08, 98). לטענת הנתבעים, העובדה כי ברנס הצביע על צידו
16 הצפוני של הגשרון מוכיחה כי לא הודרך בשחזורו.
17 לאחר מכן, בסרט השחזור, נשאל ברנס על ידי אלבז היכן זרק את ארנקה של הלר. הלה
18 משיב כי זרק אותו אל השיחים. תגובתו של אלבז היא: "בוא תראה לי, אולי עוד נמצא
19 אותו". הארנק לא הוזכר בהודאתו של ברנס וארנק כזה, עפ"י עדות אלבז, מעולם לא נמצא
20 (14.5.08, 100). לטענת התובעים, יש בכך להוכיח כי ברנס נכון היה לשתף פעולה עם כל מה
21 שהושם בפיו על ידי המשטרה.
22 לטענת הנתבעים, הדבר מוכיח כי השחזור לא בויס כיוון שאחרת השוטרים לא היו טורחים
23 לחפש אחר הארנק.
24

שאלת נוכחותו של מרקוס בשחזור

25
26 107. במשפט הזוטא, העיד ברנס כי בשלב מסוים של השחזור הוא סרב לצאת מהמכונית
27 ולהמשיך בהצבעה. לטענתו, מרקוס הוזעק למקום כדי לשכנעו להמשיך בשחזור. בהגיעו
28 למקום הכניס מרקוס את פלג גופו העליון אל המכונית ושכנע אותו באלימות להמשיך
29 בשחזור. בד בבד, פיקהולץ, אשר עמד בסמוך למכונית ביקש ממרקוס שיוציא את ברנס
30 מהרכב וייתן לו "לעשות ממנו קציצות. רק לאחר מכן המשיך ברנס בשחזור. (עמ' 78-79,
31 פסקאות 367-370; 9.9.07, 59-62). מרקוס, אלבז, פיקהולץ, אבוטבול, דוד כהן וחיון
32 הכחישו במשפט הזוטא כי מרקוס כלל נכח בשחזור, ועל כן לא הופעלה נגדו כל אלימות על
33 ידו. ביהמ"ש קיבל את גרסת החוקרים וקבע כי ברנס שיקר וקבע כי הוא מאמין "ללא
34 היסוס" למרקוס ולכל שאר אנשי הצח"מ אשר נכחו במעמד זה (החלטה במשפט הזוטא
35 שנערך לברנס, ס' 18, עמ' 14).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 בקיעים ראשוניים בגרסתם של החוקרים התגלו עם חקירתנו על נצ"מ גל במסגרת
2 הכנת דו"ח קרפ. עוזי נבות מסר הודעה ביום 22.1.1981 (נספח ט' לכתב התביעה):

3
4 "הובהר לי במקום על ידי פיקהולץ או אלבו שברנס לא רוצה להמשיך. מזה הבנתי שברנס
5 הפסיק לשתף פעולה... איני זוכר כמה זמן עבר עד לרגע שבו הופיע מרקוס. מכל מקום
6 נראה לי שהדבר קרה לאחר 10-20 דקות... בהיותי עומד איפה שעמדתי ראיתי את מרקוס
7 מגיע בצעדים מהירים כשפניו אדומות מכעס ונכנס עם חלקו העליון של גופו דרך הצד
8 הימני של האסקורט למכונית תוך כדי צעקות. באותה עת יחיאל פיקהולץ היה נע על
9 השוליים של הכביש מצד ימין בין האסקורט לניידת ותוך כדי מתן מכת אגרוף בכף ידו
10 השנייה היה אומר בזעם 'אני אעשה ממנו קציצות', וחוזר על משפט זה כמה פעמים.
11 באותה עת אני הספקתי לזהות דרך החלון האחורי של האסקורט שלפני שמרקוס דוחף
12 את ידיו לכיוון ברנס כשברקע שמעתי צעקות".

13
14 נבות חזר על דברים אלה במשפט דכאן (16.9.07, 295-296): "כאשר זה קרה התחילה
15 מהומה בין האנשים של הצוות, משום שזו הייתה תקלה מבחינתם. ואז שאלו אותי אם יש
16 לי מכשירי קשר בניידת, היה לי, אבל לא השתמשו בזה. וכנראה מצאו מכשיר נייד אצל
17 אחד האנשים והודיעו לתחנת זיכרון, או שאני לא יודע למי. הודיעו בקשר, להודיע לראש
18 צוות החקירה שאול מרקוס שעמוס הפסיק לשתף פעולה. וזה כאשר הם ידעו ששאלו
19 מרקוס נמצא בתחנת זיכרון יעקב, מחכה לסיום השחזור. משם יצאנו, אז הוא חיכה שם.
20 אחרי, קשה לי להגדיר, עשר דקות משהו כזה הגיע שאול מרקוס למקום הזה שהפסקנו
21 בקיט ושיט, עשר דקות, רבע שעה לא זוכר. מה שקרה זה מצב כזה: אני עמדתי בחזית
22 הניידת שלי והאסקורט היה במרחק של חמישה, שישה מטר לפניי. אני חושב שאלבו ישב
23 ליד ההגה ופיקהולץ הלך ושוב על השוליים של הכביש. ובזמן ההמתנה, וברגע שמרקוס
24 הגיע, ראיתי את פיקהולץ במרחק שני מטר ממני, עושה ככה – אני אעשה ממנו קציצות,
25 אני אעשה ממנו קציצות ולא הבנתי מה קרה לבחור הזה".

26
27 108. עובדיה ישראלי העיד גם כן בפני נצ"מ גל (נספח י"ג לכתב התביעה):

28
29 "יירדנו מן הרכב, אך זכור לי שהשחזור נפסק ומישהו אמר שעמוס לא מעוניין להמשיך
30 לשחזר. חיכינו זמן מה בין עשרים לשלושים דקות ואז זכור לי שמרקוס ניגש לרכב בו ישב
31 עמוס, עמד בצמוד לרכב, הכניס את ראשו פנימה כמו שניגשים לאדם שיושב בפנים כדי
32 לדבר איתו. כעבור כמה דקות (בערך 5 דקות) הלך מרקוס ואיני זוכר שראיתי אותו יותר...
33 זכור לי שפיקהולץ אמר למרקוס: 'תן לי לטפל בו או 'לשכנע אותו'".

34
35 בעדותו דכאן אמר ישראלי: "אני זוכר ששאלו מרקוס הגיע לרכב שישב בו עמוס ברנס. ש:
36 במקום השחזור? ת: כן. ושהוא מדבר איתו משוחח איתו, כששאלו מרקוס בחוץ ועמוס

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2001-04 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1 ברנס עם החוקר בתוך הרכב" (16.9.07, 358). בהמשך אומר ישראלי: "איפה זה היה בדיוק
2 היום אני לא יודע. או בכרמל למעלה או בחולות קיסריה. ששאל מרקוס משוחח עם
3 החשוד. ש: האם אתה קושר באיזושהי צורה את השיחה של שאל מרקוס עם החשוד,
4 כשהחשוד יושב באוטו, עם ההפסקה בשחזור? ת: לא. לא קושר" (שם, 361).
5
- 6 109. התובעים מציינים כי שלושה אנשי משטרה, מנחם טסה, מאיר קפלן ושמואל
7 קראוס מסרו כל אחד בנפרד לנצי"מ גל כי נבות סיפר להם זמן לא רב לאחר השחזור כי
8 מרקוס נכח במקום (נספחים י, י"א וי"ב בהתאמה לכתב התביעה).
9
- 10 איש המעבדה הניידת הנוסף, דניאל ביבי, אישר את קיומה של הפסקה בשחזור אך לא ידע
11 לומר מדוע, זאת כנראה מכיוון שנמנם ברכב באותה עת (נספח י"ד לכתב התביעה).
12
- 13 הודעה נוספת בדבר נוכחותו של מרקוס בשחזור מסר אורי גלי (נספח ט"ו לכתב התביעה),
14 אשר היה נהג הצח"מ. בהודעה מסר גלי כי התלווה למרקוס ביום השחזור בנסיעה לכיוון
15 חדרה, במהלכה הורה לו לעצור בנקודה מסוימת ולהמתין לו שם בעוד מרקוס המשיך
16 בנסיעה עם המכונית. מהמקום בו עמד ראה גלי את מכונית המעבדה המשטרתית ורכב
17 מסוג אסקורט. באותה הודעה אמר גלי: "כל מה שאני אומר נאמר בפחד שלא יבוא מישהו
18 ויתנכל ויתנקם בבני משפחתי לאור מה שקורה היום בארץ אתה לא בטוח בשום דבר". עוד
19 מציגים התובעים זיכרון דברים שכתב נצי"מ גל ביום 23.2.1981 לפיו הגיע אורי גלי לדבר
20 איתו בבניין משרד המשפטים בירושלים וסיפר לו כי עבריין לשעבר צלצל אליו והציע לו
21 שלא יעיד. כן הביע גלי חשש שיבולע לו ולמשפחתו (נספח ט"ז לכתב התביעה).
22
- 23 חיזוק לטענתם כי מרקוס ואלבו ביקשו לפגוע בגלי מוצאים התובעים בעדותו של אלבו
24 שאמר "אדוני, שיברח, ... אנחנו חיפשנו באותו זמן מי זה אורי גלי שיבוא להעיד במשפט
25 שלנו. ש: מי זה חיפשנו? ת: אנחנו הנאשמים" (4.5.08, 132).
26
- 27 110. בעדותו דכאן אמר חיון כי אינו זוכר באופן כללי את אירועי השחזור, כי לא ראה
28 את מרקוס וגם לא זוכר כי היתה עצירה או הפסקה (3.3.08, 184). אלבו העיד כי לא היתה
29 הפסקה בשחזור וכי מרקוס לא הוזעק (14.5.08, 117-118). במשפטו של מרקוס בביהמ"ש
30 המחוזי בירושלים העיד אלבו (עמ' 14 לפרוטוקול המשפט מיום 23.9.1981): "אני זוכר
31 היטב היטב שאני הלכתי בכביש הזה, ואני לא זוכר מי היה איתי, נדמה לי היה איתי משהו
32 שאני לא זוכר אותו. הלכתי כל הדרך והגעתי לדעתי מתחת המקשר, אם יש מקום איפה
33 יכולה מכונית להסתובב. זה לקח איזה חמש או עשר דקות כל העסק הזה, תסלחו לי אולי
34 עשיתי גם את צרכי, אני לא יודע".

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 בעדותו בפניי שלל אלבו את האפשרות כי מרקוס הגיע באותה עת "אל תגיד מרקוס הגיע,
2 כי אם מרקוס היה מגיע, הייתי יודע, אבל מרקוס לא הגיע, לא שמעתי שמרקוס הגיע בכלל"
3 (121, 14.5.08). פיקהולץ נמנע מלהתייחס לסוגיה זו בתצהירו. לשאלה האם מרקוס הופיע
4 בשחזור, ענה פיקהולץ "לא שאני יודע" (1.7.08, 83). באשר לביטוי שמייחס לו ברנס, אמר
5 פיקהולץ "אני לא חושב שבחיים שלי התבטאתי כך" (שם, 87).

6
7 111. באשר לגרסאתו של מרקוס, הרי שבתצהירו נמנע מלהתייחס לסוגיה. בעדותו בפני
8 אמר: "נדמה לי שפגשתי אותם בדרך במקרה. אותם בדרך, זה הכל ועשיתי להם סימן שלום
9 להתראות... אני אומר, אני לא השתתפתי בשחזור. ש: איפה אתה פגשת אותם בדרך? ת:
10 לא זוכר. ש: אתה עצרת, דיברתם? ת: לא זוכר. באמת אני לא זוכר" (30.10.08, 101-102).
11 לאחר מכן אומר מרקוס: "לא הייתי בשחזור. אני זוכר שלא הייתי בשחזור" (פרוטוקול
12 30.10.08, 141) וכן אינו זוכר כי הודיעו לו שברנס הפסיק לשתף פעולה בשחזור (שם, 140).
13 בנוסף לכך מציגים התובעים זכרון דברים שכתב עו"ד עמי קובו מפגישתו עם מרקוס ביום
14 27.10.1999 (נספח ה' לכתב התביעה) בו נכתב כי מרקוס אמר: "באתי לשם וראיתי חלק
15 מהשחזור. פגשתי את הצוות המשחזר וחזרתי לתחנת זיכרון. בתחנה או לפני פגשתי את
16 גלי ולקחתי אותו לירושלים... אני לא השתתפתי בשחזור, רק פגשתי את הצוות באחד
17 השלבים". לאפשרות שמרקוס רק נופף לשלום לצוות במהלך השחזור עונה אלבו "יכול
18 להיות" (122, 14.5.08). אציין כי גרסא זו של הדברים הופיעה בפסק דינו של כב' השופט
19 אלון אשר זיכה את מרקוס ממתן עדות שקר שם נקבע:

20
21 "אפשרות אחרת היא שמרקוס היה בקרבת מקום וכאשר הבחין בהפסקה שחלה ניגש
22 לבדוק מה קורה. יצוין כי פרקליט המדינה מר גבריאל בך, שהעיד מטעמו של מרקוס, אמר
23 כי מרקוס אמר לו שבעת שעבר במכוניתו בקרב מקום, ראה את שיירת השחזור בשטח
24 ונפנף להם בידו" (ע"פ 190/82 שאול מרקוס נ' מדינת ישראל, פ"ד לז(1), 225, 241). (להלן:
25 "ע"פ 190/82")

26
27 עוד מצביעים התובעים על הזהות בביטוי שגם ברנס וגם נבות מייחסים לפיקהולץ "אני
28 אעשה ממנו קציצות" וכי כיוון שנבות לא נכח במשפטו של ברנס, הרי שלא יכול היה לדעת
29 כי כך העיד ברנס.

30
31 112. לעניין זה מציגים הנתבעים את זיכויו כאמור של מרקוס בביהמ"ש העליון ממתן
32 עדות שקר:

33
34 "הכרעתו של בית המשפט המחוזי, בדעת רוב, לקבל את גירסתו של נבות ולדחות את זו
35 של מרקוס בשאלת נוכחותו של זה בעת השחזור, אין לה אחיזה בחומר הראיות שהיה
36 לפניו ומיוסדת היא על מסקנות, שאינן מתחייבות מתוך חומר זה. נראית לנו קביעת

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 ממצאיו של שופט המיעוט בדבר מהימנות גירסתה של הסנגוריה וחוסר מהימנות עדותו
2 של נבות" (שם, 302).

3
4 עוד מביאים הנתבעים את אשר קבע כב' השופט אלון לעניין מהימנותו של נבות:

5
6 "כבר הזכרתי לעיל את הלשון המפליגה שנקט נבות בקשר למהפך, שחל אצלו לאחר
7 פגישתו עם גב' קרפ בקשר לפרשת משפטו של ברנס. עתה הרגיש והבין, לדבריו, שבידו
8 המפתח לגלות נצורות, לשפוך אור על הפרשה, להילחם ולפוצצה. התלהבות יתרה זו –
9 שלא היה לה על מה לסמוך, אילו נבות היה בודק בקור רוח את גירסתו שלו – מעידה על
10 תגובה אמוציונאלית בלתי שקולה, על נטייה לגוזמאות וסופרלטיביזם, שבידוע אינם
11 מהסממנים המובהקים של עדים, הזהירים בתיאור עובדות כהווייתן, ושעליהם ועל
12 דבריהם ניתן לסמוך ולשחזר אירועים שאירעו. תכונתו של נבות כבר נתגלו לפנינו בתגובתו
13 התמוהה, שאלבה דידיה מן הראוי ומן הרצוי שהשחזור ייכשל ולא יצלח, וחוזרת ועלה
14 אצל נבות בכל מהלך פרשת הדברים שלפנינו. קראתי וחזרת וקראתי בעדותו הארוכה של
15 נבות בבית המשפט, שנמשכה שלושה ימים תמימים, ואחד הביטויים השגורים ביותר בפיו
16 של נבות, שעליו הוא חוזר פעמים רבות, הוא התחושה שהוא חש בעניין פלוני או אלמוני"
17 (שם, 299).

18
19 113. לעניין זה טוענים התובעים כי פסק הדין אשר זיכה את מרקוס מוטעה ביסודו, זאת
20 לאורו של הכלל כי תתערב ערכאת הערעור בממצאי אמון של ערכאה ראשונה רק כאשר
21 ההנמקה שביסוד אותה הערכה הינה אבסורדית ומפנים אל מאמרו פרופסור קרמיניצר
22 **קריטריונים לקביעת ממצאים עובדתיים והתערבות ערכאת ערעור בממצאים המתייחסים**
23 **למהימנות של עדים** הפרקליט לה (תשמ"ג) 407. עוד מביאים התובעים את דבריה של כב'
24 השופטת דורנר בהחלטה לאשר לברנס משפט חוזר:

25
26 "אך יהיה הדבר אשר יהיה, קביעות אלו ביחס לנבות נסמכו אך על החומר שהיה בפני בית
27 המשפט, שלמצער לא כלל את עדותו של גלי. ממילא גם קביעות אלו אינן יכולות להשפיע
28 על עניינו של ברנס, שלא היה צד להליך שבו זוכה מרקוס. זיכוי של מרקוס בערעור
29 שהגיש, שהושתת על שיקולים שונים, אינו משנה איפוא את המטען הראייתי הטמון
30 בעדות נבות, שבעניינו של ברנס צריך להישקל לגופו ולהשתקלל באופן שונה. ברי, כי לא מן
31 הנמנע ששיקולל כזה, גם אם לא הספיק להרשעת מרקוס מעבר לספק סביר בעבירה של
32 מתן עדות שקר, עשוי להביא לזיכוי של ברנס מחמת הספק" (מ"ח 3032/99, פסקה 45).

33
34 טוענים הנתבעים כי גרסתו של נבות מקורה ביחסים עכורים בינו לבין מרקוס. לדידם של
35 התובעים טענה זו מופרכת מיסודה. מלבד זאת מציינים הנתבעים כי נבות איננו טוען כי
36 ברנס לא הכיר את מקומות ההצבעה של השחזור, אלא רק מצוין כי נהג באיפוק ועל כן אף
37 לפי גישתו המחמירה, עד להגעתו של מרקוס שיחזר ברנס מרצונו החופשי. לטענת התובעים,
38 סוגיית נוכחותו של מרקוס אינה נוגעת רק לשאלה האם ברנס שחזר מרצונו החופשי או מה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 חשף עד להגעתו הנטענת של מרקוס לזירה, אלא לכך כי לאור הכחשתם של ששת השוטרים
2 את נוכחותו של מרקוס במקום, הרי שביהמ"ש לא העלה על דעתו כי הללו תיאמו את
3 עדותיהם ושיקרו כאחד. לאור זאת נתן ביהמ"ש אמון מלא בגרסתם ולא נכון היה לשקול
4 את גרסתו של ברנס.

אלימות מצד מרקוס כלפי ברנס

8 114. אשר לטענות לשימוש באלימות מצד מרקוס, העיד ברנס: "מרקוס מגיע לשטח
9 השחזור, מכניס את גופו העליון לתוך הרכב ויורד עליי במכות של אגרופים בפרצוף ובראש,
10 ואומר לי תצא, תראה לנו איפה זרקת את הארנק... וככה זה היה. מכות ומכות. עד כדי
11 שאבוטבול ישב לידי והזיז את עצמו כדי לא לקבל אגרופים ממרקוס. ואני יורד לי דם. ואני
12 לא יכולתי להגיב" (9.9.07, 59-60). כאשר עומת ברנס עם העובדה כי בהודעתו למשטרת
13 טבריה, לא מציין אבוטבול את הפרטים האלה, אומר ברנס: "אם הוא לא אמר את זה,
14 כנראה שהוא התכחש לזה. אבל הוא היה בתוך האוטו. אני זוכר את זה במיליון על מיליון.
15 הוא ישב לידי בכיסא האחורי. כשקיבלתי את המכות ממרקוס, הוא השתדל להסיט את
16 עצמו על מנת לא לקבל אגרוף. וכבודו של אלבו ישב בכסא הקדמי ואומר לי – אז תגמור
17 כבר" (שם, 61).

19 נבות העיד כי ברנס ישב בין שני שוטרים במושב האחורי (16.9.07, 297) וכי "מרקוס עבר
20 לידנו, כולו אדום מכעס. עבר, הגיע לפתח של החלון שהיה פתוח במושב האחורי של
21 האסקורט מצד ימין, הכניס את הראש פנימה דרך הזה... לא יכולתי לראות לגמרי מה קורה
22 שם, אבל שמעתי צעקות של עמוס... כאילו איי, אוי, איי... אז היה לי ברור שההתנפלות
23 הזאת יש לה משמעות שהוא כנראה נותן לו סטירה או שתיים" (שם, 296). מרקוס בתגובה
24 מעיד "אני זוכר שלא השתתפתי בשחזור" (30.10.08, 148). לשאלה האם ראה אלימות
25 ננקטת נגד ברנס ענה ישראלי "לחלוטין לא" (16.9.07, 364) וכך גם העיד בהודעתו בפני
26 שלמה גל (נ/11). הנתבעים מציינים עוד כי אבוטבול בהודעתו בפני נצ"מ גל לא אישר כי
27 ישב ליד ברנס בזמן שמרקוס הכה אותו לטענתו. עוד מפנים הנתבעים אל התמונות שצילמו
28 צלמי המשטרה את ברנס בעת מתן הודעתו לאלבו דקות ספורות לאחר חזרתם מהשחזור
29 (נספח יד לכתב ההגנה) מהן לא ניתן ללמוד על חבלות בפניו של ברנס וכי שתי הערכאות
30 ששפטו את ברנס דחו את טענותיו בדבר מכות שספג ממרקוס (עמ' 248 לפס"ד ההרכעה
31 המרשיעה).

33 115. לעניין ההשלכות שעשויות להיות לנוכחות של מרקוס בשחזור על תוצאת משפטו
34 של ברנס, מפנים הנתבעים לפסק דינו של ביהמ"ש המחוזי אשר הרשיע את מרקוס במתן

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 עדות שקר, בחן את השאלה האם הופעתו בשחזור היתה משנה את התוצאה אליה הגיע
2 ההרכב אשר הרשיע את ברנס והגיע למסקנה שלילית (ת"פ 233/81, עמוד 16).

3
4 כמו כן מציגים הנתבעים את החלטתה של כב' המשנה לנשיא בן פורת שדנה בבקשתו
5 השנייה של ברנס למשפט חוזר אשר קבעה:

6
7 "קשה שלא לא הסכים עם מסקנת הרוב, שהופעתו של מרקוס במקום, כפי שתוארה שם,
8 לא יכולה לעורר ספק לטובתו במידה המצדיקה הפיכת המסקנה המפלילה לזיכוי. אין גם
9 לשכוח, שערעורו של מרקוס על הרשעתו התקבל וכי בית משפט זה קבע פוזיטיבית,
10 כגירסתו, שהוא כלל לא היה במקום. אולם, לפני משורת הדין מוכנה אני לשקול את
11 הבקשה המונחת לפני על סמך ההנחה, ששופטי הרוב של בית המשפט המחוזי הם שקלעו
12 לאמת כאשר קבעו שמרקוס אמנם הגיע לאתר והתנהג כמתואר על ידיהם. קשה להעלות
13 על הדעת שלהופעה כזאת יכולה להיות השפעה על קבילות ההודאה או על השחזור, אם כי
14 אי אמירת אמת על ידי קצין במשטרה עניין חמור הוא כשלעצמו. זאת ועוד, לפי ממצאי
15 הרוב הגיע מרקוס רק בשלב האחרון של השחזור, היינו, כאשר נותר לברנס להצביע על
16 המקום, בו השליך את גופת המנוחה. היה די והותר בפעולות שקדמו להצבעה זו כדי לספק
17 את דרישת "הדבר מה" בתמיכה להודאתו" (מ"ח 8/84 עמוס בן כלפו ברנס נ' מדינת
18 ישראל לט(1) 589,592).

"אין לי ברירה"

19
20
21 116. סרט השחזור מסתיים כאשר אלבו וברנס ישובים בתחנת המשטרה לאחר שברנס
22 צפה בסרט השחזור. אלבו שואל את ברנס:

23 "האם יש לך משהו להוסיף על כך?"

24 ברנס: אין לי מה להוסיף

25 אלבו: האם היה מישהו איתך בפעולה זה?

26 ברנס: לא

27 אלבו: אף אחד לא היה איתך

28 ברנס: לא.

29 אלבו: אתה רוצה לחתום לי בבקשה?

30 ברנס: אין לי ברירה".

31 ברנס חותם על השחזור. (נספח צה לכתב התביעה, עמ' 9).

32
33
34 התביעה מציינת כי אלבו התרשל כאשר לא כלל את המשפט האחרון של ברנס בתמליל
35 השחזור שערך ובמשפט דכאן העיד כי לא עשה זאת בזדון (14.5.08, 107). עוד אומר אלבו כי
36 בכך שברנס אמר "אין לי ברירה" יש כדי להוכיח כי לא כפו על ברנס דבר וכי הוא היה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1 חופשי לעשות כרצונו (שם, 103). ראוי להדגיש כי התמליל החסר הוא שהיה בפני בית
2 המשפט המרשיע.
3
- 4 117. לסיכום פרק השחזור, טוענים התובעים כי מסרט השחזור עולה כי ברנס נוהג
5 באופן קפוא ולאקוני, דבר אשר אינו אופייני לחשוד שזה עתה הודה ברצח. כתימוכין
6 למסקנה זו מציגה התביעה את מסקנותיה של עו"ד קרפ: "ודי אם אומר בשלב זה שהליכי
7 חקירה תקינים היו מחייבים את החוקרים בשלב שבו אמר ברנס את מילות ההסתייגות
8 לשאול אותו לפרשן ולא להמשיך בהליך עד שתתברר כוונתן. התעלמות החוקרים ממה
9 שאמר והמעבר לסדר היום בהמשך השחזור, יש בהם כדי לרמוז שהצוות נחוש היה בדעתו
10 להוציא את ברנס לשחזור כפי המתוכנן, בלא שים לב לרצונו או לכוונותיו" (נספח ד' לכתב
11 התביעה, עמ' 23).
- 12 עוד תימוכין מוצאת התביעה בעדותו של נבות, כששאלת ביהמ"ש אמר: "מקרים אחרים
13 כשיש שיתוף פעולה... מדבר ומדבר ומסביר, לא מתחמק ולא נותן רמזים, ולא – אתה מבין,
14 זה שונה לחלוטין. בן אדם שהוא פתוח ומציג ואומר ומצביע, אתה רואה את זה. פה היה
15 הכל קפוא. כן-לא, רמז כזה אחר. אחר כך פתאום אומר פה זרקתי ופה. משהו לא דופק פה
16 לא בצורת ההצגה ולא בצורת שיתוף הפעולה של הצוות. אז למה הצוות מסתיר ממני
17 עובדות. אני שואל אותו מה קרה, איזה עדות הוא נתן? מה יש בעדות? לא מוכנים להגיד לי.
18 אז כל הסיפור הזה מבחינת המעמד לא היה לי דוגמא כדוגמתו בעבר... משונה במובן
19 שכאילו בצד אחד יש כאילו הודאה והוא משתף פעולה, ומצד שני יש הסתייגויות. בחתימה
20 הסופית שלו בדו"ח השחזור הוא אומר 'אין לי ברירה'. אז עוד הפעם: פעם קר, פעם חס"
21 (16.9.07, 285, 289).
- 22
- 23 118. הנתבעים סומכים ידיהם על ההודעה שמסר ברנס לאלבו עם שובו מהשחזור בשעה
24 16:00 (נספח יד לכתב ההגנה) שבה יש לטענתם חיזוק להודאה ולשחזור:
25 "עכשיו חזרתי איתך מהצבעה והראיתי לך את כל המקומות לפי מיטב זכרוני. אני מבקש
26 לציין שאף אחד לא מעורב בזה, לא אחי ולא אף אחד מהחברים שלי. אני בעצמי לא יודע
27 איך הסתבכתי ומה דחף אותי לעשות את זה"
28
- 29 נושא זה תועד במזכר של אלבו (נספח יג לכתב ההגנה):
30
- 31 "בתאריך 18.4.1975 בשעה 15:30 במשטרת זכרון יעקב, פנה אלי החשוד עמוס ברנס ושאל
32 אותי אם עצרו את אחיו שמעון ועניתי לו בחיוב. עמוס ברנס הודיע לי שאף אחד לא
33 השתתף איתו ברצח רחל הלר. ביקש ממני לגבות ממנו הצהרה שאחיו שמעון לא השתתף
34 איתו ברצח. נעניתי לפנייתו וגביתי ממנו עדות. תוך כדי שיחה זו עם עמוס ברנס, ראיתי
35 צלם משטרתי נכנס למשרדי וערך מספר צילומים".
36

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2001-04 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35

לטענת הנתבעים צילומים אלה (נספח יד לכתב ההגנה) מראים כי על אף טענתו כי הוכח על ידי מרקוס (9.9.07, 58), הרי שלא מופיעים על ברנס סימני חבלה. בפני הונחו צילומי התמונות בשחור לבן שנעשו ככל הנקרא במכונת צילום משרדית מהם לא ניתן ללמוד על חבלות.

באשר לאלימות נטענת נוספת מצד מרקוס כלפי ברנס, מצביעים הנתבעים על חוסר עקביות בגרסאותיו של ברנס במשפט הזוטא, שם העיד בפעם הראשונה כי אלבו הכה אותו פעם אחת ביום שלישי בלילה או רביעי וכי מרקוס היכה אותו פעם אחת עד יום שישי (יום השחזור) בעירון ביום רביעי וגם ביום רביעי בלילה במשטרת זכרון יעקב "כאשר היכה אותי על עורפי והוא מרט את שערות ראשי" (פרוטוקול מיום 18.6.1975, פסקה 549). זאת לעומת חקירתו הנגדית בה העיד כי מרקוס הכה אותו "גם ביום שלישי וגם ביום רביעי... במשטרת זכרון הכה בידו על עורפי ומשך בשערי" (פרוטוקול מיום 23.6.1975, עמ' 95). זאת בעוד שבמשפט דכאן העיד ברנס כי האלימות בחקירתו הסתכמה בסטירה אחת מאלבו ובמכות ואגרופים ממרקוס במהלך השחזור (9.9.07, 57-60).

לעניין ההודעה שמסר דוד כהן, אחד השוטרים, לנצי"מ גל על כך שאלבו הכה את ברנס, טוענים הנתבעים כי כיוון שכהן לא הובא לעדות בפני ביהמ"ש וכיוון שלא הוסבר מדוע לא הובא, אין בהודעתו כל ערך ראייתי. לטענת הנתבעים, זהו הדין גם בכל הנוגע לגבי האמירות של אבוטבול שתועדו במזכר שרשם ד"ר וינר ז"ל ושל אותם חוקרי שב"כ שזהותם לא נחשפה בפני בית משפט זה ולא נעשה כל ניסיון לספק הסבר מדוע לא הובאה עדותם. יצוין כי אבוטבול לא העיד במשפט זה לבקשת בנו, אשר הציג מכתב מרופא כי אביו סובל ממחלת הסכיזופרניה ומסרב לטיפול תרופתי (לא סומן). על כן, לטענת הנתבעים, לא הצליח ברנס, ולו במעט, להרים את נטל הראייה המוטל עליו להוכיח אלימות נגדו במהלך החקירה.

שתיקת ברנס אצל שופט המעצרים

119. לאחר השחזור נלקח ברנס להארכת מעצר בפני שופט. ברנס לא ניצל הזדמנות זו על מנת לשטוח את טענותיו. לדבריו עשה כן "כי פשוט חשבתי שיבולע לי. פחדתי מהם יעשו לי אם אני אשנה גרסא" (16.9.07, 129-130). הנתבעים מצביעים על כך שמברנס לא נשלל כוח ההתנגדות, כיוון שלפי טענתו שלו הורו לו מרקוס ואלבו להתנצל בפני השופט על המעשה שעשה, אך בכל זאת לא עשה כן (פרוטוקול מיום 2.7.1975, עמ' 110).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

19.4.1975 העימות המבוקר

נוכחות אנשי שב"כ

120. בתצהירו מעיד אלבו כי על מנת להוסיף ולהוציא מידע נוסף מברנס, הוא יזם עימות מבוקר בין ברנס לבין אחיו שמעון. העימות המבוקר בוצע במתקן של השב"כ בבית המעצר, זאת עפ"י תצהירו של מזרחי. מזרחי בסעיף 21 לתצהירו העיד כי העימות המבוקר התרחש בבית המעצר ביגור, שם נעשה שימוש במתקן של השב"כ. עוד מוסיף מזרחי: "אדגיש, כי השב"כ לא היה מעורב בשום דרך בחקירתו של ברנס, פרט לכך שהעמיד את המתקן לרשותנו. איש מחוקרי השב"כ לא היה מעורב באופן כלשהו בחקירה ולא נכח בעת ביצוע העימות".

במשפט דכאן העיד אלבו כי בעימות המבוקר נכח איש שב"כ שסייע לו בהקלטת העימות, וכי ברנס לא היה מודע לנוכחותו כיוון שניצב בצד השני של הזגוגית (14.5.08, 152). בתצהירו מעיד מזרחי כי הוא ועזרא ימין עמדו מעבר לזגוגית וצפו בעימות.

121. לטענת התובעים יש בעדותו של אלבו כדי להצביע על מעורבות של אנשי שב"כ בחקירתו של ברנס, מעורבות אשר לא היתה ידועה לסניגור של ברנס. לטענתם, יכול היה הסניגור לזמן אנשי שב"כ אלה כעדים אשר יעידו על מצבו של ברנס. כסימוכין לטענה זו מציגה התביעה זכרונות דברים שרשמו אנשי הסנגוריה הציבורית מפי אנשי שב"כ (נספחים מ'-מ"ב לכתב התביעה) שהיו מעורבים בחקירה של צח"מ צמרת עקב השתייכותו של ביכונסקי לארגון שמאל קיצוני וכאלה שראו את ברנס בעת מעצרו ביגור. לאותם אנשי שב"כ, אשר שמותיהם המלאים אינם מופיעים בזכרונות הדברים ושלא מסרו תצהיר או עדות, היו מילים קשות לומר על אלבו. לטענת התביעה, אי חשיפת מעורבותם של אנשי השב"כ פגמה בהגנתו של ברנס.

התנהגות אלימה מצד אלבו

122. במשפט הזוטא העידו האחים ברנס כי שמעון קיבל סטירה מאלבו (עמ' 81-82 פסקה 392, עמ' 114 פסקה 540). בעדותו סיפר אלבו כי כשנכנס שמעון סיפר לו ברנס כי אנשי שב"כ הזריקו לו זריקה באשכים, אלבו שזעם על שקריו של ברנס החליט לקטוע את העימות המבוקר ולהיכנס לחדר "נכנסתי והקמתי צעקה, איך נכנסתם, איך הפגשתם אותם. אתה יודע, תרגיל כזה... וצעקתי על השוטר, מה אתה עושה, אתה הורס לי את החקירה, מין הצגה כזאת והרחקתי ביניהם. דחפתי איזה דחיפה קלה את שמעון החוצה וזהו. זה מה שהיה אדוני. לא היה זריקה בין הביצים לא של שירותי הבטחון ולא של אף אחד, זה הכל שקר וכזב" (14.5.08, 149).

התביעה מצביעה על כך שבתצהירו של אלבו, משתמש הלה בניסוח עדין יותר ושולל את האפשרות כי נתן סטירת לחי לשמעון במעמד זה או בכל הזדמנות אחרת. לטענת התובעים,

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1 הפסקת תרגיל החקירה מעידה על חששו של אלבו מכך שברנס יספר לאחיו את הדברים
2 כהווייתם.
- 3 במשפט הזוטא העיד ברנס כי אלבו סטר לו סטירה אחת (פרוטוקול, עמ' 87) וחזר על עדותו
4 זו במשפט דכאן (9.9.07, 22). החוקרים במשפט הזוטא העידו בשבועה כי אלבו לא היכה
5 את ברנס. (אבוטבול עמ' 43, דוד כהן עמ' 38, אלבו עמ' 57, חיון עמ' 22, מוספי עמ' 69).
6 ביהמ"ש שהרשיע את ברנס העדיף את גרסת החוקרים. בחקירה שניהל נצ"מ גל, מסר דוד
7 כהן כי ראה את אלבו סוטר לברנס (נספח י"ט לכתב התביעה). בהודעתו של אבוטבול לעו"ד
8 וינר ז"ל העיד הלה כי אלבו סטר לברנס ובעקבות הסטירה השתק ברנס במשך 8 שעות
9 (נספח כ' לכתב התביעה).
- 10
- 11 123. לטענת התובעים, יש להתייחס לדבריו של אלבו כי "באמצע החקירה של המשימות
12 האלה שפעלתי בהם, מודיעים לי שעמוס ברנס הודה ברצח. אז הסטירת לחי שלי לא גרמה
13 להודות ברצח, זה בטוח" (4.5.08, 43) כאל הודאה לכך שהכה את ברנס. עם זאת, כאשר
14 נשאל ישירות האם נקט באלימות כנגד ברנס, ענה "חס וחלילה, בחיים שלי" (14.5.08, 131).
15 הנתבעים מצביעים על כך שבעימות המבוקר, ברנס מתאר בפניו אחיו מסכת של אלימות
16 נרחבת בהרבה יותר מזו שטען בפני ביהמ"ש (תמליל העימות המבוקר, נספח מ"ג לכתב
17 התביעה) וכי בחקירתו הנגדית במשפט הזוטא העיד ברנס: "כאשר סיפרתי לאחי באותה
18 שיחה על המכות הרבות שקיבלתי מהחוקרים התכוונתי רק לסטירה של אלבו ולמכות של
19 סנ"צ מרקוס" (פרוטוקול מיום 23.6.1975, עמ' 92).
- 20 באשר לטענתו של ברנס בדבר איום, עינויים וביום התאבדותו כאמור, טוענים הנתבעים כי
21 ברנס לא הצליח להסביר במשפט הזוטא מדוע היה נתון לאיומים לאחר שכבר הודה ושחזר
22 כאשר העיד: "עדיין פחדתי שיזרימו לי חשמל ואינני יודע בשביל מה הם יצטרכו בעתיד
23 להזרים לי חשמל והרי אותה פעם היתה פעם ראשונה שלי במשטרה ולא ידעתי כיצד הם
24 ינהגו בי כי זו היתה חקירה ראשונה שלי במשטרה" (פרוטוקול מיום 23.6.1975, 521).
- 25
- 26 124. כתימוכין לכך שברנס זכה ליחס אלים ומשפיל מצד חוקריו, העיד פרננד, השוטר
27 שסרח והיה עצור בקישון, כי שמע את אלבו אומר בחדר האוכל "הוא עוד יודה אצלי, אנחנו
28 חייבים לגמור את התיק... הבן זונה... אני עוד אשבור אותו" (פרוטוקול 11.9.07, 229).
29 לטענת הנתבעים, פרננד איננו מעיד כי שמע את אלבו נושא את שמו של ברנס וכי אם נאמרו
30 הדברים, אין לדעת למי התכוון אלבו. עוד העיד בתצהירו פרננד כי השוטרים היו נכנסים
31 לתאו של ברנס בלילות והיה שומע משם את זעקותיו. לדבריו, השוטרים היו נוהגים להטיל
32 מימיהם בכוס התה שהיתה מיועדת לברנס ושפעם אחת אף אילצו אותו לעשות כך (ס' 13,
33 14 לתצהיר פרננד). אבי תגר העיד כי לא ידוע לו על מכות שקיבל ברנס וכי הדבר היה רק
34 מחבל בחקירה (פרוטוקול 25.2.08, 138). לבני העידה כי הנחייתו של מרקוס הייתה לנהוג
35 בברנס ללא אלימות, בנועם ובעדינות וכי הדבר הודגש לאורך החקירה כולה (27.3.08, 49).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

תמליל העימות המבוקר

1
2 125. מתוך התמליל עולה כי ברנס חוזר בפני אחיו שמעון על טענותיו כלפי החוקרים בכל
3 הנוגע לקיומה של חקירה אינטנסיבית, איומים באלימות, העברתו ממקום למקום, ביצוע
4 השחזור כהצגה ומניעת השינה. לטענת התביעה אשר העבירה את קלטת העימות לבדיקתה
5 של סימה שגב גלעד, גמלאית של משטרת ישראל שעבדה במעבדת קול של המז"פ, התגלה כי
6 הקלטת מכילה עשרה אירועים של הפרעת רצף. עם זאת, בעדותה אמרה שגב גלעד כי ללא
7 ציוד ההקלטה המקורי אין ביכולתה לדעת מה מקור ההפסקות (פרוטוקול 18.9.07, 418) כך
8 שאין לדעת האם נבעו מתקלה במכשיר או שנעשו במכוון.

בדיקה אצל ד"ר בלוך

9
10
11 126. בזכרון דברים שכתבה לבני על שליחתו של ברנס לבדיקת רופא ביום 21.4.1975
12 (7/ת) נרשם:

13
14 "מתוך ניסיון בחקירות קודמות, על מנת למנוע טענה אפשרית בעתיד לגבי אלימות, על פי
15 הוראת ראש צח"מ סני"צ מרקוס ביקשנו מד"ר בלוך כי באותה הזדמנות שהחשוד נמצא
16 במכון, שיבצע בדיקתו באופן יסודי. ד"ר בלוך ביצע את הבדיקה וזאת על פי בקשתנו כנ"ל.
17 החשוד לא דרש בדיקה כזו ולא העלה כלל בפנינו טענה של אלימות כלפיו".

18
19 127. במשפט זוטא העיד ברנס כי ביקש להתלונן בפני ד"ר בלוך על כך שנקטה כלפיו
20 אלימות "ביום שני 21.4 לקחו אותי לבדיקה למכון לרפואה משפטית אבו כביר. היו אתי
21 במכונית רס"ל עזרא ימין, רס"ל ישראל מזרחי ורס"ל מוצפי... הוכנסתי לד"ר בלוך וכל
22 שלושת החוקרים נכנסו איתי בחדר. התיישבתי לפניו של הרופא. הרופא שאל אותי אם יש
23 לי חבלות, עניתי שחבלות אמנם אין לי, אבל סטירות ואגרופים כן קיבלתי. הרופא לקח עט
24 ורצה לרשום את הדברים שאמרתי ופתאום קפץ רס"ל מוצפי ואמר לרופא שדברים כאלה
25 לא רושמים בכלל. אז הרופא ענה לו שיתן לו להמשיך עבודתו ושלא יכנס לעניינים שאינם
26 שייכים לו. האמת היא שהרופא לא רשם את הדברים שאמרתי" (זוטא, עמ' 82).

27 ביהמ"ש קיבל את גרסאתו של ד"ר בלוך: "ד"ר בלוך אמר בעדותו כי הוא בדק את הנאשם,
28 על מנת לגלות על גופו סימני חבלות כלשהם, ולא גילה שום סימנים כאלה. יתר על כן, ד"ר
29 בלוך שאל את הנאשם אם יש לו איזה טענות על חבלות או בקשר למצב בריאותו, ולדברי
30 הרופא השיב לו בשלילה. יצויין גם כי ד"ר בלוך נתן חוות דעת בכתב (ראה מוצג ת/3) וגם
31 בה נאמר מפורשות כי לנאשם לא היו אז טענות על חבלות" (החלטה במשפט זוטא, סי' 20,
32 עמ' 15).

33 בחקירה של נצי"מ גל התבטא ד"ר בלוך (נספח יח לכתב התביעה) באופן זהיר כאשר אמר:
34 "לא שולל בשום אפשרות שהוא (ברנס) ביוזמתו כן אמר לי שהיכו אותו. בדוח שלי לא
35 ציינתי דבר זה, ייתכן שבהתערבות השוטר שעמד לידינו בחלק מן הבדיקה אמר השוטר דבר

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 מה ואז ברנס אולי הפסיק לתאר או לדבר. אני אמרתי לשוטר שזה לא עניינו ושלא יתערב
2 בעבודתי... ייתכן שאם אמר ובאמת לא רשמתי, אני חושב שזה היה תחת השפעת המשטר
3 ממנו באתי. אני בטוח שזה היה הוגן שצריך לעזור למשטרה או לא להשמיץ את המשטרה".
4 מבין שלושת השוטרים, העיד במשפט דכאן מזרחי שאמר כי אינו זוכר שליווה את ברנס
5 לבדיקה הרפואית. לדבריו, מהיכרותו רבת השנים עם ד"ר בלוך לא נראה לו סביר שראש
6 המכון לרפואה משפטית ייענה לדרישה של סמל שלא לרשום את דבריו של החשוד
7 (פרוטוקול 14.4.08, 61-63).

8 הנתבעים טוענים כי טענת אמירתו של ד"ר בלוך בפני שלמה גל איננה חד משמעית, אמנם
9 את ד"ר בלוך לא ניתן היה להביא להעיד, אך ניתן היה להביא להעיד את מוצפי שהיה
10 מעורב באירועים. על כן, התובעים אינם יכולים להסתמך על אמירה מסוימת משנת 1981
11 (בפני גל) כאשר ניתן היה להביא לעדות ואף לחקור בחקירה נגדית את מוצפי. הימנעות זו
12 משמשת לרעת התובעים באופן שיש בה כדי לשלול את טענתם.
13

מהלך המשפט

העלאת טענת אליבי בהזדמנות הראשונה על ידי ברנס

14
15
16 128. במשפט ברנס טען עו"ד בראונר בפני ביהמ"ש (פרוטוקול הערכאה המרשיעה מיום
17 20.10.1975, עמ' 12-13) כי האליבי שהציג ברנס לצח"מ מרקוס הוא בבחינת עדות כבושה
18 ומפוברקת. ברנס מסר כי בערב הרצח, לאחר הבחינה, נסע באוטובוס יחד עם מקס בוחבוט
19 לעכו. לטענת התביעה, הטעה בראונר את ביהמ"ש, כיוון שברנס הציג את טענת האליבי
20 הזאת עוד במעצרו הראשון ע"י צח"מ חדד וכי ברנס בחקירתו הנגדית לא הצליח לומר את
21 האמת - לטענת התביעה, ההנחה כי טענת האליבי היא בבחינת עדות כבושה, היתה גורם
22 מכריע באי האמון שרחש ביהמ"ש לברנס וזאת בשל קביעת השופטים:

23 "ברי לנו שהרבה יותר קל היה לנאשם להיזכר אם היה בחברת מישהו, כאשר מסר את
24 ההודעה ת/29 מספר ימים אחרי המקרה, שעה שניסה, כביכול, להיזכר כשישה חודשים
25 לאחר המקרה. מכאן חוסר אמנונו בגרסאתו של הנאשם. לאחר שלא האמנו, כאמור,
26 לנאשם שאחרי הבחינה נסע מבית רוטנברג עד עכו באוטובוסים, נופלת מילא גרסאתו
27 שנסע אז לעכו ולכן אין לנו אלא להאמין לגרסתו המובאת בת/11 שנסע במשאית של אחיו
28 שמעון" (עמ' 42 לפסק הדין).
29

30 התביעה מצביעה על זיכרונות דברים שכתבו חוקרי צח"מ חדד (נספחים כ"ו-כ"ח) אשר לא
31 הוצגו לביהמ"ש והמעידים על כך שיצאו לחפש את בוחבוט על מנת לאמת את האליבי של
32 ברנס ולא מצאו אותו. כמו כן, העיד סנ"צ חדד כי חוקריו מסרו לו כי האליבי אומת. לטענת
33 התביעה, התרשלה המשטרה כאשר לא מצאה את בוחבוט בהעבירה את המטלה מחוקר
34 לחוקר. מהודעתו של בוחבוט לנצ"מ גל עולה כי הוזמן לחקירה על ידי צח"מ חדד, אך לא
35 מצא את השוטר שהיה אמור לגבות ממנו עדות. כך נמסרה עדותו רק חצי שנה לאחר מכן.
36

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

129. לטענת הנתבעים, בבדיקת אליבי בוחבוט ע"י צח"מ חדד לא היה בכדי לסייע לברנס כיוון שבדיקה זו העלתה כי בוחבוט לא היה עם ברנס בערב הרצח וכי הנסיעה המשותפת התרחשה שבוע לפני ערב הרצח. לטענת הנתבעים, כיוון שבוחבוט וברנס עבדו יחד בעמידר וכיוון שברנס שוחח עם בוחבוט על כך, הרי שברנס ידע בעת מסירת האליבי כי הוא אינו נכון.
בכל הנוגע לטענות של התובעים לאי גילוי חומרי חקירה מצד התביעה לעו"ד רם סניגורו של ברנס בחיפה, הגישו הנתבעים את תצהירה של גב' חיה סטופ שהייתה מזכירה בפרקליטות חיפה. בתצהיר מעידה גב' סטופ כי "לעו"ד רם היתה גישה חופשית לחומרי החקירה... היתה לעו"ד רם כניסה חופשית לחדרו של בראונר בפרקליטות, והיתר כללי לעיין בכל חומר החקירה, גם בהיעדרו של בראונר". לעניין העלאת האליבי העיד עו"ד בראונר ואמר כי ייתכן שלא שם לב ושכמו עו"ד רם לא ראה את החומרים האלה (פרוטוקול 9.6.05, 71,73).

הודעתו השנייה של בוחבוט

130. יצוין כי בעדותו של בוחבוט לא היה כדי לספק בידי ברנס אליבי. לאחר בירורים שעשה, הסיק בוחבוט כי הנסיעה המדוברת לא התרחשה בערב הרצח, אלא שבוע קודם לכן. מאוחר יותר, כשהמשיך ופשפש בזכרונו והתייעץ עם אשתו, הסיק כי התאריך שבה התרחשה הנסיעה המשותפת שונה מזה שסיפר עליו למשטרה "אז הסתבר שזה לא אותו יום של הרצח, וזה גם לא שבוע ימים לפני הרצח... זה היה בין לבין" (17.9.07, 399). בוחבוט הגיע לתחנת משטרת עכו כדי לתקן את הודעתו. לדבריו, החוקר שאת שמו הוא לא זוכר, התקשר אל עו"ד עדי בראונר (שם, 394-395). לעניין זה מעיד בראונר "נדמה לי שהיה איזה טלפון של איזה שהוא חוקר מתחנת עכו שטלפן אליי שהוא (בוחבוט) עומד לתת עדות או שנתן עדות או שירצה לתת עדות, אמרתי לו שלח את העדות. לא קיבלתי עדות ולא ראיתי עדות, לא אז, לא היום ולא מחר" (פרוטוקול 9.6.05, 15).

131. לטענת התובעים, עד היום לא נמצאה הודעתו השנייה של בוחבוט, והיה בכך כדי לחרוץ את גורלו של ברנס. כמו כן, טוענים התובעים כי בכך שעו"ד בראונר לא עדכן את סניגורו של ברנס בעניין ההודעה השנייה, נהג ברשלנות. לטענת הנתבעים, כיוון שגם הודעתו השנייה של בוחבוט לא היתה מספקת בידי ברנס אליבי, הרי שאין בה כדי להשפיע על הרשעתו של ברנס. עוד מציינים הנתבעים כי ברנס כשל בהצגת אליבי. האליבי הנוסף שניסה להציג בדמות לינה בערב הרצח בביתו של חברו דוד פדידה, הופרך בשיחה של ברנס עם אחיו בעימות המבוקר (נספח מ"ג לכתב התביעה, עמ' 8) ועל ידי פדידה (נספח י"ח לכתב ההגנה). כן, מציינים הנתבעים כי טענתו של ברנס שהדברים הוכתבו לו על ידי אלבז נבחנה על ידי כב' המשנה לנשיאה בן פורת שדחתה אותם מכל וכל (מ"ח 8/84, עמ' 598). עוד מציינים הנתבעים, כי גם האליבי שניסה ברנס להציג בדמות נסיעה משותפת עם ישראל קפקא נשלל על ידי ביהמ"ש המרשיע (הכרעת הדין המרשיעה את ברנס, סי' 12ה, עמ' 22).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

מפגש אלבו ובחבוט

1
2 132. ביום 8.10.1975 הגיע אלבו לביתו של בחבוט בהוראת עו"ד בראונר על מנת לרענן
3 את זכרונו לפני עדותו בביהמ"ש. אלבו תיאר הפגישה: "באתי אל האיש הזה. יש לו סלון
4 אולי 2 על 2, קטן אני זוכר, צד מאוד. ישבה גם אשתו... אמרתי לו, אדוני, אתה עומד למסור
5 עדות, אני בא להקריא לך את העדות להעלות זכרוניך. זה הכל. העליתי את זכרונו. הכל
6 בסדר. שתינו כוס תה ונפרדנו לשלום" (14.5.08, 134-135). הרושם שנחרט אצל בחבוט היה
7 שונה: "התיישבנו בסלון אני זוכר, והוא התחיל, הוא הוציא דף... והוא הקריא לי את כל
8 העדות הראשונה שלי... אחרי זה אני אומר לו... יש לי עדות שנייה. אני הלכתי עשיתי
9 חקירה פרטית, אני לא ישנתי לילות. תעזוב אותך, הוא אומר לי. תעזוב אותך. מה זאת
10 אומרת? העדות הראשונה היא בסדר גמור. אתה לא צריך שום שינוי, שום דבר. אמרתי אבל
11 אולי זה חשוב לבית המשפט? אולי זה חשוב לנאשם? אולי זה חשוב? מה זאת אומרת 'עזוב
12 את זה?' אומר לי (אלבו) בשביל מה אתה צריך את זה? אתה עובד ציבור. אמרתי לו, כן.
13 בשביל מה אתה צריך? יש לך מקום עבודה טוב. עזוב את זה... הגישה שלו לא, פשוט לא
14 מצאה חן בעיני... הרגשתי לא נוח עם זה. אמרתי לו, אדוני היקר, חבל שאתה אצלי בבית,
15 אחרת אני לא יודע מה הייתי עושה, בצעקות... פתאום האישה שלי נכנסה, אמרה לי מקס
16 תירגע, תירגע. תגיד כן, תגיד מחר מה שאתה צריך להגיד בבית המשפט" (17.9.07, 397).
17 עוד העיד אלבו כי זו הייתה הפעם היחידה במהלך שירותו במשטרה כי נשלח לרענן עדותו
18 של עד (14.5.08, 138). לעניין זה דוחה בראונר את טענתה של התביעה כי מטרת רענון עדותו
19 של בחבוט היתה למעשה לגרום לו לשנות את עדותו "בשביל מה אני אסתכן בשטות
20 כזאת?" (9.6.05, 15) וכי אלבו לא עדכן אותו כי לבחבוט יש גרסא אחרת מזו שמסר
21 בהודעתו הראשונה (שם, 79).

22
23 בסופו של דבר במשפטו של ברנס, נשאל בחבוט שאלה אחת על מועד נסיעתו המשותפת עם
24 ברנס והעיד כי התרחשה בבוקר שבוע לפני ליל הרצח ולא בערב כפי שמסר בהודעתו
25 הראשונה (פרוטוקול הערכאה המרשיעה, עמ' 147 פסקה 697). סניגורו של ברנס לא העמיד
26 את בחבוט על הסתירה. לטענת בחבוט, בשל ביקורו של אלבו הוא לא ישן בלילה שלפני
27 מתן העדות והוטרד מכך שלא התייחסו להודעתו השנייה (פרוטוקול 17.9.07, 401).

28
29 133. לטענת התובעים, הרי שיש בפרשה זו משום שיבוש הליכי משפט, הדחה בעדות
30 והטרדת עד וכי עדות השקר שמסר בחבוט כתוצאה מאיומו של אלבו פגעה באופן
31 משמעותי בהגנתו של ברנס. הנתבעים, בסיכומיהם, רואים בסיפורו של בחבוט "רוב
32 מהומה על לא מאומה" ומאחר שבחבוט שלל מכל וכל את האליבי שמסר ברנס, אין הדבר
33 נוגע להרשעתו של ברנס.

34
35

מעמד דו"ח קרפ

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

134. התובעים הגישו לביהמ"ש, בהסכמת הנתבעים, את דו"ח קרפ (נספח ד' לכתב התביעה). עם זאת, הנתבעים התנגדו להגשת תצהיר של עו"ד קרפ מטעמם של התובעים. חקירתה של קרפ נעשתה מתוקף תפקידה כמשנה ליועץ המשפטי לממשלה דאז. לטענת התובעים יש להסתמך על דו"ח זה הן בשל החלטת כבוד הרשם ברוך מיום 11.1.07 במסגרתה פסל את הגשת תצהיריהם של עו"ד יהודית קרפ, עו"ד עמי קובו ועו"ד אלון בכר. באשר לדו"ח קרפ, קובע כב' הרשם ברוך: "דו"ח קרפ נערך עבור היועץ המשפטי לממשלה לצורך בדיקת התנהלות המשטרה בחקירת הפרשה. בהתאם לכך, הממצאים העובדתיים המפורטים במסגרתו מקבלים (על כך אין חולק) אופי אובייקטיבי לחלוטין, והוא אינו מתיימר להעניק להם פרשנות כלשהי, לכלול מסקנות כלשהן באשר להם או להביע עמדה באשר להשלכות עתידיות של הגשתו" (שם, עמ' 11).

התובעים סומכים ידיהם על פרשת סילוורמן (ר"ע 423/83 **מדינת ישראל נ' עיזבון המנוחה ורד סילוורמן ז"ל** פ"ד לו(4) 281) בכדי לקבוע כי בדו"ח קרפ יש לראות הודאת בעל דין מצד המדינה:

"אם הורשה פלוני על ידי פלמוני לאסוף נתונים, בקפידה ובוהירות הדרושות, אין להבין מדוע לא יהיה דין סיכומם של האירועים שנערכו עבור הממנה ומטעמו, כדיון סיכום, שנערך על ידי הממנה עצמו ודין הודאה העולה מהם כדין הודאת בעל דין, שביקש עריכת הסיכום על ידי אלו אותם הפקיד על כך".

כמו כן מבקשים התובעים לראות בעו"ד קרפ כמי ש"הדברים נמסרו מפיו של מי שהוסמך או הורשה בשעתו על ידי בעל דין לחקור את הנושא" ולראות ביועץ המשפטי כמי ש"החקירה נערכה על פי הרשאה כאמור וכי הדברים נמסרו לרשות הממנה שהיא בעל דין, או לגורם רשמי אחר" (ע"א 4384/90 **שמעון ואתורי נ' בית החולים לניאדו ואח' פ"ד נ"א(2)** 171).

כמו כן סומכים ידיהם התובעים על ע"א 1567/04 **עירית ירושלים נ' רעות ברדה ואסתר קדוש** (לא פורסם) שם נקבע כי ניתן לראות בדו"ח ועדת חיצונית כהודאת בעל דין, אף כי נקבע כי בית הדין אינו מחויב במסקנותיה. על כן, לדידה של התביעה, יש לראות בדו"ח קרפ הודעת בעל דין של המדינה לעניין ממצאיה ומסקנותיה האובייקטיביים.

135. לעניין זה טוענים הנתבעים מספר טענות: ראשית, יש לראות את דו"ח קרפ כעדות שמיעה אשר אין מניעה לקבלה כראייה אולם רק לעצם אמירת הדברים. אין לראות בהסכמת המדינה להגשת הדו"ח ויתור על נטל הראייה המוטל על התובעים להוכיח את טענותיהם העובדתיות.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

שנית, מטרת הבדיקה שערכה עו"ד קרפ היתה לבחון את הצורך בהגשת בקשה למשפט חוזר. הדו"ח קובע כי בקשה כאמור תוגש אם מרקוס, אלבז ופיקהולץ יורשעו באשמת עדות שקר בשאלת נוכחותו של מרקוס בשחזור. על כן אין לראות בדו"ח הודאת בעל דין.

לעניין פס"ד סילוורמן, טוענים הנתבעים כי פס"ד זה קובע כי "אין בהגשתם של דו"ח החקירה או של חוות דעת מומחה כדי לחרוץ גורלה של התביעה". באשר להחלטתו של כבי הרשם ברוך, מפנים הנתבעים להכרעתו בנוגע לתצהירה של עו"ד קרפ "זהו תצהיר מגמתי לחלוטין שנועד להוביל למסקנה הרצויה על ידי התובעים, וכל זאת במסווה של מעין 'תקציר' מטעם מי שכתב את הדו"ח" וטוענים כי יש להחיל את דברים אלה גם על הדו"ח עצמו. על כן, לטעמם יש לראות בדו"ח קרפ עדות סברה לגבי הסוגיות שאותם על התובעים להוכיח מבראשית.

נזק ראייתי

136. התובעים מצביעים על מחדלים שונים של המשטרה שלטענתם מגיעים לכדי יצירת נזק ראייתי על ידי המשטרה והפרקליטות אשר מנע מברנס להוכיח את חפותו. לטענתם משמעות הדוקטרינה היא כי מחדלו של צד עלול לגרום לצד שמנגד נזק בדמות העדר יכולת להוכיח את טענותיו, ועל כן מועבר נטל ההוכחה אל הצד שגרם לנזק. החלת הדוקטרינה מותנית בקביעה כי הנזק נגרם כתוצאה ממחדל רשלני. לטענת התובעים, ראוי להחיל את הדוקטרינה לאור רשלנות הנתבעים באובדן הראיות, שבהן כאלה שיכלו להוכיח באופן ודאי את אי מעורבותו של ברנס והעדר תיעוד חקירתו של ברנס. לטענת התובעים, בכל מקרה של ספק או כאשר כפות המאזניים מאוזנות, הנזק הראייתי מטה את הכף לרעת הנתבעים ומביא לקביעה כי מאזן ההסתברויות תומך בגרסת התובעים [ע"א 789/89 סמדר עמר נ' קופת חולים של ההסתדרות הכללית פ"ד מו(1) 712].

137. לעניין הטיפול בראיות, מונים התובעים מסר מחדלים. לטענת התובעים שניים מהם מתועדים במסגרת ראיון שהעניק מרקוס לעיתון הארץ (נספח ק' לכתב התביעה) שמונה לבדוק את מחדלי צח"מ חדד וצח"מ צמרת בטיפול בתעלומת החר. לטענת הנתבעים, אין ערך ראייתי לרשימת מחדלים אשר מפורסמת בעיתון, על כך משיבים התובעים כי המדינה היא אשר אחראית להעלמו של דו"ח המחדלים ובכך יש להעצים את הנזק הראייתי שגרמה. הנתבעים טוענים כי כיוון שהטענות לא הוכחו בראייה ישירה כלשהיא או בזימון עדים שיבססו איזושהי טענה מהטענות, הרי שאלו הנחות והשערות גרידא. לטענת הנתבעים, טענות התובעים נוגעות להפרת חובות חקירתיות, הימנעות מביצוע בדיקות מסוימות וכן טענות שונות שעניינן במומחיות, אך לא הובאה על ידם כל חוות דעת שתתמוך בטענות האלה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2001-04 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

138. המחדל הראשון עליו מצביעים התובעים הוא אי הבאת פתולוג למקום מציאת הגופה, דבר שהקשה על קביעה מדויקת יותר של שעת המוות. מרקוס בעדותו הסכים כי זהו ליקוי (27.10.08, 25). לטענת התובעים, הגופה נבדקה לראשונה על ידי פתולוג רק למעלה מ-24 שעות לאחר מציאתה. לטענת הנתבעים, לא הוכחו קיומם של נוהל או הוראה המחייבים הגעת פתולוג למקום מציאת הגופה. כמו כן, לא הוכח כיצד הערכה אחרת של שעת המוות מועילה יותר לעניינו של ברנס או מכריעה לטובתו טענה עובדתית שעלתה בתביעה זו.
139. המחדל השני נוגע לאי שמירה על זירת העבירה כראוי אשר מנעה את האפשרות לזהות עקבות נעליים וסימני צמיגי רכב, התביעה מסתמכת על רשימת המחדלים בכתבה בעיתון הארץ וכן על אמירתו של חיון, אשר הגיע ראשון למקום מציאת הגופה, כי לא נעשתה חסימה טוטאלית של הזירה, אלא רק בידוד על השוליים כדי למנוע הגעת סקרנים (פרוטוקול 3.3.08, 18-222). כן מסתמכים התובעים על אמירתו של חדד בערכאה המרשיעה (עמ' 179, פסקה 855) "כשאני הגעתי לראשונה למקום הימצא הגופה, כל אלה שהגיעו לשם לפני היו עומדים מסביב לגופה". לטענת הנתבעים, בכל הנוגע למופיע בכתבה בעיתון הארץ, הרי שלא ניתן להסתמך על ציטוט מידיעה עיתונאית. באשר לטענות לגבי אי שימור הזירה, הגעת הגשש באיחור והסתובבות אנשים ליד הגופה הרי שהן לא הוכחו. כמו כן, לא הובא חדד לעדות ולציטוט דבריו אין כל ערך בהעדר מתן הזדמנות לנתבעים לחקור אותו בחקירה נגדית. הנתבעים קוראים את דבריו של חיון במשפט דכאן ככאלה המלמדים כי מקום הימצא הגופה, בודד. עוד לטענת הנתבעים, אין בכך כל נזק ראייתי כיוון שמציאת סימני גלגלי המשאית של שמעון ברנס בזירה היתה משמשת כראיה לרעת ברנס, אך אי מציאת סימני גלגלים נטולת כל ערך ראייתי. כיוון שמדובר בשולי כביש בו מסתובבים אנשים וחולפות מכוניות, יכלו סימני הצמיגים להימחק.
140. המחדל השלישי הוא אי נטילת טביעות אצבע מגופתה של המנוחה. סוגיה זו מופיעה כמחדל בכתבה בהארץ, עם זאת בעדותו דכאן העיד מרקוס אין זה מחדל בהכרח (27.10.08, 23-24). עוד העיד פיקהולץ כי בזמנו המשטרה כלל לא ידעה כיצד נוטלים טביעות אצבעות מגופות (פרוטוקול 18.5.08, 12). כמו כן, מדו"ח השוואת טביעות אצבעות (נספח ק"ד לכתב התביעה) עולה כי לא נמצאו טביעות אצבעותיו של ברנס על חפציה של רחל הלר.
- הנתבעים מציינים כי התובעים לא הציגו כל חוות דעת מומחה שמאשרת את עצם היכולת לאיסוף ראיה מסוג זה בכלל, ובתקופה הרלוונטית בפרט. כמו כן, לטענתם, בהיעדר התאמה בין טביעות האצבעות שהתגלו לטביעות אצבעותיו של ברנס אין כל ראיה לטובתו של ברנס, כיוון שהעדרם אינו מלמד כי לא נגע בהם, בעוד שממצא הפוך עשוי היה לשמש כראייה נגדו.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1 במכתבו של עו"ד רם מיום 18.12.80 (נספח כ"ג לכתב התביעה) אל עזרא גולדברג, אשר חקר
2 את הפרשה, עולה כי דו"ח השוואת טביעות האצבעות מעולם לא הגיע לידיעתו וכי נמסר לו
3 כי לא נעשתה השוואה כזאת בכלל. עוד כותב במכתב עו"ד רם כי לו ידע על כך היה מבסס
4 את הגנתו בצורה אחרת בעיקר לאור העובדה כי הועלם מידיעתו גם דו"ח מז"פ על טביעת
5 צמיגי טנדר שנמצאו במקום המצא הגופה. לעניין זה טוענים הנתבעים כי כיוון שמסמך זה
6 לא נערך במסגרת חקירה משטרתית, לא היה באפשרות הנתבעים להתייחס לתוכנו או
7 להתגונן מפניו בלא שהועמדו עורכיהם לחקירה נגדית.
8
- 9 141. לכך מוסיפים התובעים את היעלמותן של דגימות החול והאדמה מגופה של
10 המנוחה ומבגדיה, כפי שנידון לעיל.
11
- 12 142. עוד לטענת התובעים, יומן המבצעים נוהל באופן לא תקין, על אף פקודת הקבע של
13 המשטרה לפיה צח"מ ינהל יומן מבצעי שבו יירשמו תמצית הדברים וההחלטות שנתקבלו
14 במפגשים של אנשי הצוות עם גורמים אחרים, בתוך המשטרה ומחוצה לה, וישקף בצורה
15 כרונולוגית תנועות אנשי הצוות, חשודים שנחקרו ושחררו או שנעצרו, משך תקופת
16 המעצר, מקום המעצר וכיוצא באלה.
17 ביהמ"ש במשפט זוטא שנערך לברנס קבע כי הפקודה לא מולאה לחלוטין (החלטה במשפט
18 הזוטא, עמ' 7, סעי' 13). לבני העידה כי יומן המבצעים היה יומן של פעולות לביצוע
19 (פרוטוקול 24.3.08, 19) וכשקיבלה אותו לראשונה ריק ללא הנחיה כיצד יש לנהל בו
20 רישומים. למיטב הבנתה כל אחד מאנשי הצוות יכול היה לרשום ביומן דברים שמרקוס
21 הזכיר אותם (שם, 58). כמו כן העידה כי לא נערך רישום מסודר של פרוטוקולים של ישיבות
22 הצוות וכי לא הוטל עליה לנהל את רישום כזה (שם, 24-22). כן, העידה לבני כי את תנועות
23 חברי הצח"מ רשמה על בלוק מכתבים שכותרתו 'מזכר' וכי המזכרים הללו הושמדו (שם,
24 24). על כך העידה כי לא קיבלה הוראה ממרקוס להשמיד את המזכרים, אך גם לא קיבלה
25 הוראה לשמור עליהם (שם, 26). בנוסף לזאת, יומן המבצעים אינו כולל תיעוד תאריכים
26 מלבד שני תאריכים ספציפיים הקשורים בעמוס ברנס. בכך רואה התביעה הוכחה להינעלות
27 על עמוס ברנס כאשר מופיעות ביומן המבצעים משימות השלמה להודאתו של ברנס
28 (משימות 13-15 ליומן המבצעים). על פי עדותה של לבני, משימה שנמחקה בקו היא משימה
29 שבוצעה: "אם זה לא מחוק, כנראה שלא בדקו" (17, 27.3.08).
30 בעוד שלבני טוענת כי זהו זה יומן המבצעים של צח"מ מרקוס (פרוטוקול 24.3.08, 58)
31 מעיד פיקהולץ כי מדובר במחברת גרידא שבה כל אחד העלה רעיונות הקשורים לחקירה,
32 ולא יומן מבצעים במובן לו מתכוונת פקודת הקבע המשטרתית (פרוטוקול 18.5.08, 21, 18).
33 עם זאת, לא הוצג על ידי הנתבעים כל מסמך אחר אשר ניתן לראות בו כיומן מבצעים
34 העונה על דרישות הפקודה.
35

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

143. לטענת התובעים, יומן המבצעים מוכיח כי ההוראה המנחה היתה לתעד אך ורק דברים אשר קידמו את החקירה. בחקירתו הנגדית העדיף דוד חיון לבחור בניסוח אחר והעיד כי ההנחיה הייתה לתעד "דברים חשובים" (פרוטוקול 3.3.08, 96). לעניין זה העיד מרקוס כי נכתבו דו"חות לאחר כל פעולה (27.10.08, 48, 50). לעניין זה טוענים הנתבעים כי הטענה בדבר אי ניהול תקין של יומן המבצעים הועלתה בפני ההרכב המרשיע, התקבלה על ידו וזכתה לביקורת נוקבת בהכרעת דינו (החלטה במשפט הזוטא, סעיף 13, עמ' 7). עוד טוענים הנתבעים, כי תיק ברנס מכיל מזכרים שמתעדים ציוני דרך חשובים בחקירה וכן את תנועותיו של הנחקר במהלך ארבעת ימי המעצר. כן מצויות בתיק התרשומות המרובות שערך ברנס במהלך ימי מעצרו ששופכות אור הן על אופי החקירה והנקודות בהן תושאל הנחקר, ועל מעשיו בלילות. לטענת הנתבעים, לא הצליחו התובעים במשפט דכאן לסתור את גרסאת החוקרים לגבי מהלך החקירה ואופיה.

144. לעניין הנזק הראייתי, טוענים הנתבעים כי דוקטרינה זו מוחלת במצבים שבהם אין בידי התובע את המידע המצוי בראיה שחסרונה נגרם ברשלנותה של התביעה. הנתבעים מגיעים למסקנה כי כיוון שדוקטרינת הנזק הראייתי מופעלת בעיקר לגבי רישום של פעולות רפואיות שלגביהן לתובע אין מידע, הרי שבמקרה דן מצוי בידי ברנס המידע כיצד התנהלה חקירתו וכי מעולם לא טען כי אינו זוכר מה התרחש. לטענתם, דוקטרינת הנזק הראייתי אינה יכולה לשמש תחליף לעדות ברורה וקוהרנטית מצידו לגבי התרחשות האירועים.

מכנסיים וצלוחית זרע

145. לטענת התובעים, נהגה המשטרה ברשלנות בשתי ראיות אשר ניתן היה להפיק מהן כיום בדיקת דנ"א. האחת היא מכנסיה של המנוחה עליהם נמצאו כתם זרע ודם, השנייה היא תאי זרע שנמצאו על שיער הבושת של המנוחה ואשר נאספו בצלוחית. צלוחית הזרע הושמדה. בכך לטענת התביעה, מנעה המשטרה מברנס להוכיח את חפותו באופן חד משמעי. המכנסיים אבדו כאשר נשלחו לבדיקה במעבדה באנגליה ומאז לא שבו לארץ.

בעקבות פנייה של הסנגוריה הציבורית, מינה פרופסור יוסף אלמוג (להלן: "פרופ' אלמוג"), ראש המז"פ בשנים 1984-2000 את רב פקד יצחק קורוניו לאתר את המוצגים. חיפושיו כללו את משרד המוצגים של התחנה שעסקה בפרשה, במשרד המוצגים של מז"פ, במעבדה הביולוגית של מז"פ ובמכון לרפואה משפטית. פרופ' אלמוג העיד כי רפ"ק קורוניו "לא הצליח לגלות אף אחד משניהם, את המוצגים האלה. וגם לא היה איזכור שיוכל להוביל אותו מה קרה למוצגים האלה" (פרוטוקול 11.9.07, 194). בנוסף לכך, העיד פרופסור אלמוג כי ניסו לחפש מוצגים אחרים ולא הצליחו (שם, 198). לעניין זה העיד גם פיקהולץ כי למיטב זכרונו "כבר בחודש אוקטובר בזמן הרצח נדמה לי שהמכון הפתולוגי בכלל לא שמר את הדגימות" (פרוטוקול 1.7.08, 36). לטענת התובעים יש בכך רשלנות חמורה ומתמשכת בכל

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

- 1 הנוגע לשימור הממצאים הפורנוזיים בתיק ברנס. נזק זה משתרע, לטענתה על פני כל תקופת
2 מאבקו של ברנס עד לזיכויו ונמשך גם בכל שנות מאבקו האזרחי לפיצוי.
3
- 4 146. לטענת הנתבעים, אין להניח לגבי ראייה זו כי לו היתה נמצאת, היתה פועלת לטובת
5 ברנס, אלא היתה פועלת לרעתו. זאת מכיוון שבבדיקת דנ"א יש שימוש ראייתי אך ורק לו
6 התוצאה היתה חיובית. לו התוצאה היתה שלילית, לא היה בה בכדי להעיד על אי מעורבותו
7 במעשה ונתמכת בדבריו של הנשיא ברק בדחיית בקשתו של משה עזריה למשפט חוזר [מח
8 6148/95 משה עזריה נ' מדינת ישראל (לא פורסם)]. התובעים מצטטים מאותם דברים
9 וטוענים כי הנזק הוא באובדן "חומר גלם" אשר טמון בו פוטנציאל ראייתי שיצביע על
10 חפותו של המבקש או על אשמתו.
- 11 כמו כן, טוענים הנתבעים כי היכולת להפיק דנ"א באה לעולם בתחילת שנות התשעים, קרוב
12 לעשרים שנה לאחר הרצח ועשר שנים לאחר שחרורו של ברנס. כמו כן, טוענים הנתבעים, כי
13 הסכמתו של ברנס לבדיקת דנ"א באה לאחר שהמדינה חזרה מכתב האישום במשפט
14 החוזר. עוד טוענים הנתבעים כי התובעים לא הוכיחו כי רשלנות היא שגרמה להעלמות
15 הממצאים וכי פרופסור אלמוג, אשר העיד מטעם התובעים, לא הודה בכל רשלנות שהיא.
16 כיוון שתיק ברנס הוא תיק "עתיר ארגזים" אשר הועבר בין משרדים שונים ובין ידיים
17 רבות, הרי שיתכן כי תום לב או היסח הדעת הם שמנעו את איתור המקום האחרון בו
18 הושארו.
- 19
- 20 147. לטענת הנתבעים, הלכת הנזק הראייתי נוגעת לפגיעה רשלנית ביכולתו של התובע
21 להשתמש בראייה שלכאורה הינה בעלת פוטנציאל לביסוס איזו מן הטענות העובדתיות
22 שעליהן מבוססת תביעתו. על התובע להוכיח את הפוטנציאל הטמון בראייה להוכחת איזו
23 מטענותיו העובדתיות, וכי הפגיעה בפוטנציאל זה נעשתה ברשלנות, שרק אז עשוי ביהמ"ש
24 להטיל על הנתבע את נטל השכנוע להיותה של אותה טענה עובדתית בלתי נכונה [ע"א
25 361/00 ד'אהר נ' סרן יואב פ"ד נט(4) 310]. לחזקה הראייתית שני אדנים: הראשון הוא כי
26 היא חסרה עקב רשלנותו של הנתבע, והשני כי ראייה זו תומכת בגרסת התובע באשר
27 לאותה טענה עובדתית שהיה בכוחה להוכיח. חזקה זו מתקיימת רק במצע של תיקו ראייתי
28 בנוגע לאותה טענה עובדתית (שם, 327-328).
- 29
- 30 **דיון והכרעה**
- 31 148. שאלת האחריות של המדינה ורשויותיה בנוזיקין כלפי האזרח הוסדרה הן בפקודת
32 הנוזיקין [נוסח חדש] והן בחוק הנוזיקים האזרחיים (אחריות המדינה), תשי"ב-1952 (להלן:
33 "חוק הנוזיקים האזרחיים").
- 34
- 35 סעיף 7 לפקודת הנוזיקין קובע את אחריותו של עובד הציבור לעוולות שעשה:

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1
2 (א) עובד ציבורי אחראי לכל עוולה שעשה, ואם ייתבע לדין על כך, ייתבע אישית; אולם,
3 בלי לגרוע מכוחן של הוראות סעיפים 6 ו-8 תהא לעובד הגנה בכל תובענה שאינה על
4 רשלנות, אם המעשה היה בתחום סמכותו כדין או שעשהו בתום לב כסבור שהוא פועל
5 בתחום סמכותו כדין".

6
7 סעיף 3 לחוק הנזיקים האזרחיים מתייחס לשאלת אחריות המדינה בנזיקין:

8
9 "3. מעשים בתחום הרשאה חוקית

10 אין המדינה אחראית בנזיקים על מעשה שנעשה בתחום הרשאה חוקית, או בתום לב תוך
11 שימוש מדומה בהרשאה חוקית; אולם אחראית היא על רשלנות שבמעשה"

12
13 לסוגיה זו התייחס כב' השופט בייסקי בע"א 337/81 שלמה בוסקילה נ' מדינת ישראל ואח'
14 פ"ד לח(3), 337:

15
16 "סעיף 7 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש], המגן על עובד ציבור שביצע עוולה, אם המעשה היה
17 בתחום סמכותו כדין או שעשהו בתום לב כסבור שהוא פועל בתחום סמכותו כדין, מוציא
18 את ההגנה בגין רשלנות... וסעיף 3 לחוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה), תשי"ב-
19 1952, המקנה חסינות למדינה בנזיקים על מעשה שנעשה תחום ההרשאה החוקית או
20 בתום לב תוך שימוש מדומה בהרשאה חוקית, משאיר את האחריות על המדינה 'על
21 רשלנות שבמעשה" (343-344).

22
23 אם כן, משפעלו המדינה או עובד הציבור שהוא שלוחה ברשלנות, לא תעמוד לזכותם ההגנה
24 האמורה וישאו באחריות נזיקית למעשיהם או מחדליהם הרשלניים.

25
26 149. סי' 35 לפקודת הנזיקין מונה שלושה יסודות המרכיבים את עולת הרשלנות:
27 התרשלנות, קיומו של נזק, וקיומו של קשר סיבתי בין ההתרשלנות ובין קרות הנזק. באשר
28 ליסוד ההתרשלנות נהגו בתי המשפט לבדוק שני נדבכים: הראשון, קיומה של חובת זהירות
29 מושגית בין המזיק לניזוק. השני, קיומה של חובת זהירות קונקרטיית בהתייחס להתרשלנות
30 הספיציפית הנטענת. בשנים האחרונות מסתמן שינוי במגמת הפסיקה, כפי שסקרה כב'
31 השופטת ארבל:

32
33 "השאלה מתי תוכר חובת זהירות בין מזיק לניזוק זכתה לדיון ענף בפסיקת בית משפט זה.
34 בקליפת אגוז אציין כי הגישה הרווחת בפסיקה מכירה בשני שלבים בבחינת קיומה של
35 חובת הזהירות. במסגרת השלב הראשון, נבחן קיומה של חובת זהירות מושגית, אשר
36 ביסודה השאלה האם המזיק, כאדם סביר, היה צריך לצפות את התרחשות הנזק. ההנחה
37 לעניין זה הינה כי נזק הצפוי מבחינה טכנית-פיזית הינו צפוי גם מבחינה נורמטיבית, אלא

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 אם קיימים שיקולים של מדיניות משפטית השוללים את ההכרה בחובה זו. במסגרת
2 השלב השני, נבחן קיומה של חובת הזהירות הקונקרטית, בגדרה נבחנות נסיבות המקרה
3 שבין המזיק לניזוק הספציפיים (ראו למשל: ע"א 145/80 ועקנין נ' המועצה המקומית בית
4 שמש, פ"ד לו(1) 113 (1982), להלן: עניין ועקנין; ע"א 2061/90 מרצלי נ' מדינת ישראל –
5 משרד החינוך והתרבות, פ"ד מז(1) 802 (1993). כן ראו מהעת האחרונה: ע"א 5586/03
6 פרימונט נ' פלוני, סעיף 8 לפסק דיני (29.3.2007)).

7 לפי גישה אחרת שהובעה בפסיקה, אין להבחין בין חובת הזהירות המושגית והקונקרטית,
8 אלא יש לבחון את השאלה כמקשה אחת (ראו למשל: ע"א 10083/04 גודר נ' המועצה
9 המקומית מודיעים, סעי' 7 לפסק דינו של השופט ריבלין, 15.9.2005); ע"א 2625/02 נחום נ'
10 דורנבאום, פ"ד נח(3) 385, 408 (2004), להלן: עניין דורנבאום; ע"א 10078/03 שתיל נ'
11 מדינת ישראל, סעי' 15-17, 30-31 לפסק דינו של השופט לוי (19.3.2007), להלן: עניין
12 שתיל). גישה זו באה לידי ביטוי בפסק הדין בע"א 915/91 מדינת ישראל נ' לוי, פ"ד מח(3)
13 45 (1994) (להלן: עניין לוי), שם נקבע כי חובת הזהירות תוכר בהתקיים שני יסודות:
14 האחד, יסוד של "שכנות" או "קרבה"; השני, מסקנה שיפוטית לפיה צודק, סביר והוגן
15 שתוטל חובת זהירות. בגדרו של היסוד הראשון נבחנת הזיקה בין המזיק לניזוק - אשר
16 יכול ותהיה זיקה משפטית, פיזית, זיקה מכח הסתמכות ועוד - היוצרת את חובת
17 הזהירות. בגדר היסוד השני נשקלים שיקולי מדיניות שיפוטית שונים (עניין לוי, בעמ' 70-
18 66. ראו גם עניין דורנבאום, בעמ' 408-409). ע"א 1617/04 כים ניר שירותי תעופה בע"מ
19 נגד הבורסה לניירות ערך בתל בע"מ, פסקה 18 (לא פורסם)

20
21 דומני כי אין ספק באשר לחובת הזהירות העקרונית של משטרת ישראל לשמור ולהגן על
22 הציבור, לרבות ציבור העצורים והחשודים כמו גם חובתה של המשטרה לחקור תלונות בגין
23 מעשים פליליים או אחרים בתום לב, ביושר ובמקצועיות.

24
25 150. באשר לחובת הזהירות הקונקרטית, מורה סעי' 36 לפקודת הנזיקין, כי היא נגזרת
26 מיכולתו של אדם סביר לצפות, כי בהתנהגותו עלול הוא להביא לנזק שנגרם, כאשר בחינה
27 זו נעשית הן במישור היכולת הפיסית לצפות את התרחשות הנזק, והן במישור היכולת
28 הנורמטיבית לצפותו, קרי: האם סביר וראוי לדרוש מאדם לצפות את התרחשותו של נזק
29 מסויים:

30
31 "ככלל אין לדרוש מאדם לצפות במישור הנורמטיבי את מה שלא ניתן לצפות במישור
32 הפיסי. כמו כן אם לא קיימים שיקולים מיוחדים הרי שמקום בו קיימת צפיות פיסית
33 תהיה חובה לצפות במישור הנורמטיבי, אולם מסקנה זו אינה אוטומטית ונקבעת על-פי
34 טעמים שבמדיניות משפטית [ע"א 5586 פרימונט נ' פלוני (לא פורסם) 29.3.07]. כמו כן, יש
35 לציין כי סבירות הצפיות נקבעת בסופו של דבר על ידי בית המשפט וכי יכולת הצפייה של
36 האדם מן היישוב משקפת את ערכי החברה ומטרותיה הרלוונטיות בהקשר הנדון (עניין

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 יעקובוב, בעמ' 545). (סעי' 10 לפסק הדין). ע"א 4241/06 לוי נ' מדינת ישראל – משטרת
2 ישראל (לא פורסם))

3
4 151. משאמרנו כך, יש לבחון את טיבה של החקירה המשטרתית בעניינו של ברנס נכון
5 למועד האמת ובהתחשב בטכנולוגיה שעמדה לרשות החוקרים [ע"א [מח – ירושלים]
6 735/94, יוסף נ' מדינת ישראל, (לא פורסם)]. בנוסף לכך אין משמעות זיכוי של חשוד או
7 של אדם שהורשע בפלילים, בין אם הזיכוי מהותי או טכני, זכאות אוטומטית לפיצויים [ר'
8 תא עליזה ריינס נ' מדינת ישראל (לא פורסם); תא 735/94 חגי יוסף נ' מדינת ישראל (לא
9 פורסם)]. השאלה היא האם השוטרים שחקרו את ברנס התרשלו במהלך החקירה ולאחריה
10 לרבות בהצגת הממצאים ומלא המידע לידי גורמי התביעה ובית המשפט והאם התרשלות זו
11 קשורה בקשר סיבתי להרשעתו של ברנס.

12
13 טיעון מרכזי של הנתבעים הוא כי הערכאה אשר הרשיעה את ברנס ברצח רחל הלר היתה
14 מודעת לפעולות שונות של המשטרה אשר התובעים טענו לגביהן כי הן סוטות ממתחם
15 הסבירות, על כן הרשעה זו מנתקת את הקשר הסיבתי בין פעולות הנתבעים לבין ההרשעה.
16 אכן, ביהמ"ש אשר הרשיע את ברנס התייחס לפעולות שונות של צח"מ מרקוס. בית המשפט
17 המרשיע הביע אי שביעות רצון, בלשון המעטה, ממנה ניתן ללמוד כי הוא היה סבור כי אינן
18 נמצאות במתחם הפעולות של השוטר או ראש הצח"מ הסביר. ביהמ"ש התייחס לפקודת
19 החבישה השקירת שהוציא מרקוס ולעדותו שהעיד אלבז בפני בית משפט השלום לשם
20 הוצאת פקודת מעצר לברנס ומתח עליה ביקורת קשה (החלטה במשפט זוטא, סעיף 15, עמ'
21 10-11). כמו כן לא חסך ביהמ"ש המרשיע את שבת לשונו ממרקוס ומהתנהלות הצח"מ בכל
22 הנוגע לאי ניהול יומן מבצעים על פי פקודת הקבע המשטרתית, על אי ניהול תרשומות
23 מסודרות של חקירת ברנס ועל החזקתו במשרדי הצח"מ בזכרון יעקב:

24 "נדהמנו להיווכח כי אותה הוראה מפורשת, שהיתה כלולה, כאמור, בכתב המינוי,
25 ושהיתה מבוססת על פקודת הקבע של המשטרה, לא מולאה לחלוטין. נציין כבר בשלב זה
26 כי אין אנו מוכנים לייחס לסנ"צ מרקוס, המשמש, כאמור, ראש מדור חקירות במטה
27 הארצי של המשטרה אי ידיעה בכל הנוגע לקיום אותה הוראה. מכאן אין מנוס מן
28 המסקנה שהוא נמנע ביודעין מלמלא אחר ההוראה תוך הפרתה" (משפט זוטא, ס' 13, עמ'
29 7).

30
31
32 בהמשך מותח ביהמ"ש המרשיע בקורת על כך כי אי ניהול יומן המבצעים פתח את הפתח
33 לטענותיו של ברנס על כך שחקרו אותו ברציפות במשך ארבעה ימים ושלושה לילות (משפט
34 זוטא, ס' 14, עמ' 8).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

152. כמו כן, הטיח ביהמ"ש ביקורת חריפה במרקוס על החזקתו של ברנס במשרדי הצח"מ בזכרון יעקב:

"הדבר מדאיג שבעתיים לגבי סני"צ שאול מרקוס, אשר לגביו טען הסניגור המלומד לפנינו בסיכומיו שזוהי 'שיטה' הנקוטה בידו, ותשומת לבנו הופנתה לע"פ 412/70 **מדינת ישראל נ' טוביה ליבוביץ** פד"י (ב) 225 בעניין, שבו לטענת הסניגור המלומד אותו מר מרקוס היה קצין חוקר במשטרת ירושלים. לגבי צורת החקירה שהתנהלה באותו עניין על ידי מר מרקוס נמתחה ביקורת חריפה על ידי בית המשפט העליון, מפי כב' השופט ח. כהן. גם בעניין ההוא נטענה הטענה כבמקרה שלפנינו כי הנאשם שם לא הוחזק במתקן כליאה המוועד לכך, אלא בלשכת התפקידים המיוחדים במטה המשטרה בירושלים. כן נטען שם כי נעשו לנאשם ההוא במהלך החקירה, תשאולים, אשר לגביהם לא נעשתה שום תרשומת. לפנינו נטענה ע"י ההגנה אותה טענה, היינו, שהנאשם במשך הימים והלילות, מאז מעצרו ועד שמסר את הודעתו העיקרית, עבר באופן בלתי פוסק תשאולים ותחקורים, אשר לגבי אחדים מהם לא נעשו שום תרשומות. כאן המקום לפנות לדברי הביקורת אשר, עם כל הכבוד ניתן להחיל את כולם על המקרה שלפנינו. על כן נצטט את הדברים כלשונם (שם), עמוד 230).

'חוץ מן ההודאה שמסר המערער בשעתיים לאחר מעצרו, כאמור לעיל, לא נשתמר לנו דבר וחצי דבר לא מן השאלות אשר נשאל המערער בחקירותיו אותו לילה, ולא מתשובותיו או מתגובותיו שלו. שום רישום לא נעשה... לעניין רישום החקירה העיר רב פקד מרקוס (בדרגתו אז) שמקובל הוא שאין רושמים. וזו לשונו בעדותו (שם): 'לא רשמתי השיחות האלה ששוחחתי עמו... לא היתה לי סיבה למה שארשום אותן. כשהוא אומר כל פעם לא, לא, אין צורך לרשום זאת כל פעם'. והנה עד אותו לילה עברו שלוש שנים ויותר מאז אמר בית משפט זה את הדברים האלה:

'חובה פשוטה ואלמנטרית, מבחינת סדרי נוהל תקינים (אם לא מבחינת דרכי ניהול ענייני הצדק), מוטלת על כל איש משטרה לרשום בתיק החקירה תרשומת בדבר כל שיחה שניהל עם חשוד, תוך כדי ציון היום, השעה והמקום בהם נתקיימה. ואם עניין השיחה היה דבר הקשור בחקירתו או העשוי לבוא לידיעת ביהמ"ש, אז חייבת התרשומת להכיל, בפירוט רב ככל האפשר, גם את תוכן השיחה, ובפרט הדברים שנאמרו לחשוד מפי איש שיחו המשטרתית. תרשומת זו יש לרשמה מיד עם תום השיחה, או תוך כדי ניהולה. ומה שהיא מפורטת יותר, תהא העדות המבוססת עליה מהימנה יותר על בית המשפט (ע"פ 400/66 פד"י (ב) 797-196).

מצער ומדכא הוא שרב פקד זה ופיקודיו לא שמעו כנראה מימיהם על חובה פשוטה ואלמנטרית זו המוטלת עליהם. מומצער ומדכא פי כמה אם שמעו עליה ואינם מקיימים אותה. אף בהנחה שכליאת המערער בלשכת התפקידים המיוחדים ולא בבית המעצר, היתה לגיטימית והיתה דרושה לשם בידוד, מחייב הסדר הטוב שהדבר יירשם – בפנקסי בית המעצר, ואם בתיק חקירתו של המערער וייתכן בשניהם. ולא כל שכן היה מחייב הסדר הטוב לרשום בתיקו של המערער פרטים מדויקים ומלאים ככל האפשר על החקירה שהתנהלה אותו לילה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 גם בענייניו כך. גם בעניין ליבוביץ' התנהלה חקירה בקשר למקרה רצח. צר ומדכא הוא כי
2 אחרי אותה ביקורת חמורה שנמתחה על ידי ביהמ"ש העליון על התנהגותו של מר מרקוס,
3 הוא לא למד לקח וחזר לסורו. תופעה זו חמורה במיוחד, בשים לב שבינתיים סיים מר
4 מרקוס את חוק לימודיו במשפטים וכמשפטן הוא חייב היה להתייחס ביתר ערנות לאותן
5 החובות האלמנטריות שהודגשו לעיל ע"י כב' השופט ח. כהן ושכאמור מצאו את ביטויין
6 הבולט בפקודת הקבע של המשטרה. יודגש כי בענייננו לא היתה שום מניעה שהנאשם
7 יוחזק בחדר מעצר של משטרת זכרון יעקב, בהיות תחנה זו מצוידת בכל המתקנים
8 הדרושים למעצרים של עצירים, ובוודאי שלא היתה מניעה לנהל יומן מבצעים כדבעי,
9 כמצוות כתב המינוי, ולנהל רישומים מלאים ומדויקים, לרבות רישומי שיחות, תשאולים
10 ותחקורים של הנאשם".

11

12 מן הדברים הללו עולה כי התנהלות צח"מ מרקוס והעומד בראשו חרגה ממתחם הסבירות
13 על פי אמות המידה אשר היו קיימות בשנת 1975 ואף ממתחם הסבירות אשר נקבעו בעניין
14 רבינוביץ' עוד לפני כן כפי שמובא לעיל. מן הדברים עולה גם כי ביהמ"ש המרשיע היה מודע
15 לכשלים בחקירתו של ברנס, אך למרות זאת ביכר את גרסתם של החוקרים על פניו של
16 ברנס ובחר לקבל את ההודאה ואת השחזור.

17

18 153. עם זאת, בפני ביהמ"ש המרשיע לא עמדו הנתונים אשר ידועים כיום, ואשר ניתן

19 היה לדעת אותם או אשר היו ידועים בזמן חקירתו של ברנס ובזמן משפטו. ודוק,
20 האינפורמציה החדשה בנוגע להתנהלות חקירתו של ברנס נחשפה כמה שנים לאחר
21 שהורשע, אך אין מדובר בראייה חדשה אשר התגלתה ולא היתה ידועה לצוות החוקרים
22 קודם לכן. הפרטים שהתגלו נגעו להתנהלות החקירה עצמה ואלו היו פרטים אשר מתוך
23 מכלול הראיות עולה כי היו ידועים למרקוס ולחוקרים.

24 הן אבוטבול, הן ד"ר בלוך והן אורי גלי לא העידו במשפט זה. כל שעמד בפני מותב זה הן
25 הודעותיהם בפני ניצב שלמה גל אשר פעל במסגרת חקירתה של עו"ד קרפ את הכשלים
26 בחקירת ברנס. הנתבעים לא התנגדו לעצם קבילותן של ההודעות, אלא התנגדו לקבלת
27 מסקנות דו"ח קרפ ככתבן וכלשונו. בטעוניהם השתמשו הנתבעים בהודעות שמסרו ימין
28 וחיון לנצי"מ גל על מנת להוכיח שעדותיהם היו עקביות לאורך ההליכים הרבים שנגעו
29 לפרשת ברנס לאורך השנים, זאת על אף שימין איננו בין החיים ומטבע הדברים לא נחקר
30 בחקירה נגדית בפניי.

31 משכך, יש לקבל את ההודעות שנמסרו לשלמה גל כהוכחה לעצם קיומן מבלי להיזקק
32 לשאלת אמיתותן. עצם קבלתן של ההודעות מלמדת כי בפני ביהמ"ש המרשיע לא ניצבה
33 אינפורמציה אשר היתה ידועה למשטרה בזמן חקירתו של ברנס ובזמן משפטו, אינפורמציה
34 אשר היתה אינהרנטית לחקירה ולא חיצונית לה.

35

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

154. ביהמ"ש המרשיע לא היה חשוף להודעתו של ד"ר בלוך כי ייתכן שברנס התלונן בפניו על מכות שהיכוהו חוקריו ויתכן כי נמנע מלרשום את דבריו בשל המשטר ממנו בא ;
ביהמ"ש המרשיע לא היה חשוף להודעתו של אבוטבול במשטרת טבריה על כך שחקר את ברנס ולא רק שמר עליו, זאת בניגוד לעדויות החוקרים במשפט ;
ביהמ"ש המרשיע לא היה חשוף לכך שבוחבוט מסר הודעה שנייה ולאשר התרחש בבואו של אלבו לרענן את זכרונו. לעניין זה, אציין כי הנתבעים לא הכחישו את גרסת בוחבוט אלא רק טענו שאין היא קשורה בקשר סיבתי להרשעתו של ברנס באשר לא יכלה לסייע לו על פי תוכנה. אולם אין התוכן מעניינינו אלא עד כמה היה מודע או לא, בית המשפט המרשיע, בדבר התנהלות אלבו בנוגע לעד זה. התנהלות זו מהווה רכיב מצטבר ; ביהמ"ש המרשיע לא היה חשוף להודעתו של דוד כהן כי אלבו סטר לברנס ; ביהמ"ש המרשיע לא היה חשוף לגרסתו של אורי גלי באשר לנוכחותו של מרקוס בשחזור ; ביהמ"ש המרשיע לא היה חשוף לדו"ח טביעת האצבעות אשר העלה כי טביעות אצבעותיו של ברנס לא נמצאו על חפציה של הלר ; ביהמ"ש המרשיע לא היה חשוף לדו"ח דגימות העפר שנלקחו מגופתה של הלר אשר הצביעו על אי הלימה בינן לבין זירת הרצח.

155. באשר לסוגיית נוכחותו של מרקוס בשחזור. עם השנים חל כרסום בגרסתו של מרקוס במשפט הזוטא כי לא נכח בשחזור. בעדותו בפני העיד : "נדמה לי שפגשתי אותם בדרך מקרה. אותם בדרך, זה הכל ועשיתי להם סימן שלום להתראות... אני אומר, אני לא השתתפתי בשחזור. ש : איפה אתה פגשת אותם בדרך? ת : לא זוכר. ש : אתה עצרת, דיברתם? ת : לא זוכר. באמת אני לא זוכר" (פרוטוקול 30.10.08, 101-102).

גרסה זו של מרקוס הופיעה לראשונה במשפט בביהמ"ש המחוזי בירושלים בו הועמד לדין על מתן עדות שקר וצוטטה בפסק הדין של כב' השופט אלון שדן בערעורו :

"בכתב האישום נאמר כי מרקוס הופיע במכונית נהוגה על ידי השוטר אורי גלי. השוטר אורי גלי לא העיד בפנינו משום שלא אותר. מתקבל על הדעת כי אי ההסבר בפני נבות וישראלי לאופן הופעת מרקוס מקורו בכך ששני עדים אלה פשוט לא שמו לב לבוא ולכתו של מרקוס. אילו תכננו עדים אלה עדות שקר, סביר ביותר שלא היו נמנעים מלהמציא גרסה כלשהי בנקודה כה חיונית. אפשרות אחת היא שחיון נסע להזעיקו ; אפשרות אחרת היא שמרקוס היה בקרבת מקום וכאשר הבחין בהפסקה שחלה ניגש לבדוק מה קורה. יצוין כי פרקליט המדינה מר גבריאלי בד, שהעיד מטעמו של מרקוס, אמר כי מרקוס אמר לו שבעת שעבר במכוניתו בקרב מקום, ראה את שירת השחזור בשטח ונפנף להם בידו" (עפ 190/82 שאל מרקוס נ' מדינת ישראל פ"ד לז(1) 225, 241).

156. עמדתם של הנתבעים היא כי זיכוי של מרקוס ממתן עדות שקר סותר את הגולל על שאלת נוכחותו בשחזור. לטענה זו התייחסה כב' השופט דורנר :

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1
2 "בעניינו של נבות יש להיזקק לדברים שמסר בהודעותיו, ולא לקביעותיו של בית המשפט
3 בפסק הדין שבו זוכה מרקוס מן העבירה של מתן עדות שקר. קביעות אלו של בית המשפט,
4 בשבתו כערכאת ערעור, נגזרו מהחלטתו להתערב באמון שנתנה הערכאה הדיונית בנבות,
5 שהעיד בפניה. למשמעויותיה המורכבות של החלטה זו, ראו מ' קרמניצר "קריטריונים
6 לקביעת ממצאים עובדתיים והתערבות ערכאת ערעור בממצאים המתייחסים למהימנות
7 של עדים". אך יהיה הדבר אשר יהיה, קביעות אלו ביחס לנבות נסמכו אך על החומר שהיה
8 בפני בית המשפט, שלמצער לא כלל את עדותו של גלי, ממילא גם קביעות אלו אינן יכולות
9 להשפיע על עניינו של ברנס, שלא היה צד להליך שבו זוכה מרקוס. זיכוי של מרקוס
10 בערעור שהגיש, שהושתת על שיקולים שונים, אינו משנה אפוא את המטען הראייתי
11 הטמון בעדת נבות, שבעניינו של ברנס צריך להישקל לגופו ולהשתקלל באופן שונה. ברי,
12 כי לא מן הנמנע ששיקול כזה, גם אם לא הספיק להרשעת מרקוס מעבר לספק סביר
13 בעבירה של מתן עדות שקר, עשוי להביא לזיכוי של ברנס מחמת הספק" (מח 3032/99,
14 פסקה 45, ההדגשות נוספו).

15
16 157. לכך אוסיף כי התרשמתי מעדותו הסדורה והקוהרנטית של נבות בכל הנוגע לפרשה
17 וכן בכל הנוגע להשתלשלות האירועים וכי אינני שותף בכל הכבוד לדעתו של כב' השופט
18 אלון בנוגע לנבות. כמו כן, הנתבעים לא הצליחו לשכנעני כי גרסתו של נבות נובעת מטינה
19 אישית או מקצועית בינו לבין מרקוס. בהקשר זה אציין כי תמוה בעיני הדבר כי מרקוס,
20 אשר יצג את עצמו במשפט בבית המשפט המחוזי בירושלים לצד עורך דין מטעמו ובערעורו
21 לביהמ"ש העליון, ואשר פרשת ברנס מלווה אותו זה עשרות בשנים, טען בפני כי אינו יודע
22 ואינו זוכר פרטים רבים הנוגעים הן לפרשה והן להליכים אשר נגעו אליו באופן אישי. הן
23 מרקוס והן המדינה לא טענו בשום שלב כי אי ידיעת או אי זכירת הפרטים נובעים ממצב
24 רפואי כלשהוא או מפאת גילו המתקדם. בעדותו בפני התרשמתי כי מדובר בעד שקול ורהוט
25 המשיב תשובותיו מתוך שקול דעת מוקפד.

26
27 158. ודוק, מן הדברים עולה כי בפני הערכאה המרשיעה לא עמדו פרטים רבים
28 ומהותיים שנעשו בזמן החקירה על ידי החוקרים. דומני, כי בחינה של חובת הזהירות
29 המוטלת על השוטרים, עפ"י שתי הגישות, מעלה כי בין חוקר לבין עצור מתקיימים יחסי
30 שכנות וקרבה שהרי העצור מצוי בחזקתו של החוקר כאשר חירותו נשללת ממנו, ולו באופן
31 זמני. למהלך החקירה השפעה מכרעת על גורלו של העצור ועל חירותו. כמו כן, בעת ניהול
32 ההליך המשפטי, דומני שאין חולק כי על החוקר לומר אמת בפני ביהמ"ש ולהציג את מלא
33 המידע שברשותו. בחובת זהירות זו כשל מרקוס וכשלו החוקרים אשר תמכו בגרסתו כי לא
34 הגיע כלל לזירת השחזור.

35

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 כמו כן, נסיגתו של ד"ר בלוך מהגרסא שמסר בביהמ"ש, זהירה ככל שתהיה, מעידה גם כן
2 על כך שלא מילא אחר חובת הזהירות המוטלת עליו לומר את מלא האמת. כמו כן, ברי לכל,
3 כי על חוקר משטרתי לצפות כי אי אמירת אמת מעוותת את ההליך המשפטי, מציגה בפני
4 השופטים מצג חלקי או שקרי של אופן קרות האירועים ועלולה להביא בוודאות קרובה
5 לעיוות דינו של העצור או הנאשם.

6
7 159. טענתה של המדינה היא כי ברנס הורשע בשל הודאתו ובשל השחזור שערך ועל כן
8 הפרטים החדשים שהתגלו אין בהם כדי להשפיע על תוצאות משפטו. באשר לשאלת
9 נוכחותו של מרקוס, טוענת המדינה כי גם לשיטתו של ברנס חלקו הארי של השחזור
10 התקיים עוד לפני הגעתו של מרקוס ועל כן אין בהגעה זו כדי לפגום במשקלו הראייתי.
11 טענה דומה הועלתה במסגרת בקשתו של ברנס לעריכת משפט חוזר, ואליה התייחסה כב'
12 השופט דורנר:

13
14 "כאמור, המדינה טענה כי הפגמים שנתגלו הם בשוליה של ההרשעה, וכי ההרשעה
15 אינה נסמכת על הראיות השקריות ואין בחשיפתן כדי לקעקעה. לא אוכל לקבל טענה זו.
16 שכן, כידוע, פגם שנחשף משפיע על המסכת העובדתית כולה, ובנסיבות הפרשה שבפני
17 השפעת הפגמים שנתגלו היא מכרעת. לשקרי השוטרים השלכה לא רק על התשתית
18 העובדתית המוטעית שנקבעה, אלא על מעגל רחב בהרבה. משפטו של ברנס המתקד
19 בנסיבות קבלת הודאתו והתנקה בסופו של דבר לכדי שאלה של אמינות. בשאלה זו נדרש
20 ביהמ"ש המחוזי להכריע בין מהימנות ברנס שטען לבד לחפותו, מחד גיסא, לבין
21 מהימנות חוקרי המשטרה שדיברו בקול אחד, והכחישו את גרסתו מאידך גיסא.
22 ההחלטה במשפט הזוטא מתבססת במידה מכרעת על האמון שנתן ביהמ"ש המחוזי
23 בשוטרים. חשיפתם של שקרים מגמתיים בעדויות חוקרי המשטרה מערערת את
24 אמינותם לא רק לגבי השקרים שנחשפו, אלא גם ביחס ליתר דבריהם שהוכחו ע"י
25 ברנס" (מח 3032/99, פסקה 42, ההדגשות נוספו).

26
27 160. דעתי בכל הכבוד, כדעת כב' השופטת דורנר. ייתכן שחשיפתו של ליקוי זה או אחר
28 בחקירתו של ברנס לא היה בו כדי להשפיע על תוצאות ההכרעה של ביהמ"ש המרשיע, אך
29 הצטברותם של הליקויים מעידה על מכלול של עובדות וטענות אשר לא היו ידועות
30 לביהמ"ש המרשיע בבואו לפסוק את פסק דינו. חלקן המכריע כאמור של עובדות וטענות
31 אלה נוגעות לשאלת אמינותו של ברנס ועל המרחק שבין בדיה דמיונית נטולת כל אחיזה
32 במציאות המוכחשת באופן גורף על ידי גורמי החקירה לבין טענה שניתן להתייחס אליה
33 ברצינות הראויה ולשקול אותה אל מול טענות התביעה. בדרך זו, שללו הנתבעים מברנס את
34 היכולת לזכות בהליך הוגן אשר מאז ומעולם זכה למעמד רם בשיטתנו המשפטית [ר' בג"ץ
35 11339/05 מדינת ישראל נ' בית המשפט המחוזי באר שבע, פסקה 25 (לא פורסם)], ושעל
36 מהותו במשפט הפלילי עמדה כב' הנשיאה השופטת בייניש:

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2001-04 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 "ראשית, מטרתה של הזכות הנדונה הינה להבטיח פרוצדורה הוגנת וערובות דיוניות
2 הולמות להגינותו של ההליך הפלילי כלפי הנאשם. ההגינות הפרוצדורלית היא, אפוא,
3 הניצבת במרכזה של הזכות האמורה. שנית, הזכות להליך פלילי הוגן נוגעת בכל שלביו של
4 ההליך הפלילי ... ואכן, **שלב החקירה המשטרית מהווה הליך מקדים למשפט עצמו,**
5 **באופן שפגמים שנפלו במסגרתו עשויים להשליך על הגינות ההליך הפלילי בכללותו ...**
6 שליטת, ההגנה על הזכות להליך פלילי הוגן אינה מתמצית בבחינת השפעתם
7 הפוטנציאלית של פגמים דיוניים על תוצאות המשפט דווקא, אלא נדרשת בהקשר זה
8 ראייה רחבה המתבססת על שיקולים כלליים של הגינות, צדק ומניעת עיוות דין. לבסוף,
9 נציין כי הזכות להליך פלילי הוגן מהווה זכות מסגרת, שעשויה לשמש בסיס לגזירתן של
10 זכויות דיוניות רבות של הנחקר, החשוד והנאשם בפלילים" [ע"פ 5121/98 יששכרוב נ'
11 **התובע הצבאי הראשי** פסקה 66 (לא פורסם)].
12

13
14 161. ודוק, מן הביקורת הקשה שהטחו השופטים בערכאה שהרשיעה את ברנס, עולה כי
15 דעתם לא היתה נוחה, בלשון המעטה, מהתנהלותו של צח"מ מרקוס. עם זאת, הגבילו
16 השופטים את ביקורתם על החלק הפרוצדוראלי של חקירתו של ברנס, ולא על החלק
17 המהותי והקימו מעין חומה בין שני פנים אלה של החקירה. בכך שהחוקרים ומרקוס
18 הכחישו באופן גורף את נוכחותו של מרקוס בשחזור, הרי שלא הוצגה התמונה הנכונה גם
19 לשיטת מרקוס. לא יכול להיות חולק על כך כי השוטר הסביר מנוע מלהתנהל כך, כי מדובר
20 בחריגה מן הסטנדרט המקובל והנדרש משוטרים. אף אם אלך לשיטתו של מרקוס כי רק
21 'עבר במקום', מידע זה לא היה בפני בית המשפט המרשיע. מידע זה עשוי היה, אולי,
22 לאפשר לברנס לעורר ספק סביר. מכלול המידע שלא עמד בפני בית המשפט המרשיע בכללו
23 שינוי גרסת מרקוס ובלוך אולם לא רק, ביחד עם המידע שהיה בפני בית המשפט, עשוי היה
24 לעורר חשש סביר. למשל כי השחזור אין בו די כדי להוות דבר מה נוסף בנסיבות, או שמא
25 טענות שהעלה ברנס במשפט הזוטא לרבות בקשר עם הודאתו, יש להן אחיזה במציאות.

26
27 יתר על כן, השמטת המידע, אם אנקוט בלשון זהירה, של החוקרים ושל מרקוס לא נוגע אך
28 ורק לשאלה הטכנית, לדידה של המדינה, האם מרקוס נכח בשחזור או אם לאו, אלא מטיל
29 ספק גם במהימנות דבריהם בכל הנוגע לשאר חלקיה של החקירה, הן הפרוצדוראליים והן
30 המהותיים אשר נפרשו על ידי הצדדים בפני. בכך, שללו החוקרים את היכולת של ברנס
31 לנסות ולהטיל ספק סביר בדבר אשמתו וליצור בקיע בגרסת המדינה בפני בית המשפט
32 המרשיע. מתקבל הרושם כי נבנתה חומה תוך הסתרת הבקיעים בה, בין אם אילו בקיעים
33 של ממש ובין אם לאו, ובכך טמונה שלילת אותה יכולת מברנס להעלות ספק סביר.
34 ההתנהלות האמורה מנעה מבית המשפט המרשיע לקבל תמונה מלאה ושלמה.
35

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 המדובר בעובדות כפי שהיו ידועות לחוקרים בזמן המשפט ואין מדובר בחוכמה שבדיעבד
2 או בניתוח הדברים בכלים ובערכים הנהוגים בימינו. כפי העולה מדברי ביהמ"ש המרשיע
3 אף בשנת 1975 נדרש מן המשטרה לעמוד בנהלים פרוצדוראליים שונים, ואף בשנת 1975
4 נדרשו שוטרים במדינת ישראל להציג תמונה מלאה וכהוויתה ולאפשר לבית המשפט לשקול
5 את מלא הדברים. סטנדרט זה הוא עול ימים ולא יציר חדש של המשפט.
6 ודוק, אין אני בוחן אם היה בית המשפט המרשיע מזכה את ברנס לרבות מחמת הספק, אם
7 לאו. בחינתי מתמקדת האם התנהלות הנתבעים מנעה מהתובע ברנס את אותה יכולת
8 לעורר ספק סביר. בשוקלי את מכלול העדויות, כאשר אני ער למרחק הזמן הרב שחלף מאז
9 אותם אירועים נשואי ההליך שבפני, לקושי שמרחק זה מטיל הן על הנתבעים אולם גם על
10 התובע, אני קובע כי אכן נשללה יכולת זו מעם התובע עמוס ברנס וזו כתוצאה מההתנהלות
11 האמורה.
12

13 162. אשר על כן, מוצא אני לנכון לקבל את תביעתו של עמוס ברנס כנגד הנתבעים 1-3
14 וכנגד מדינת ישראל שולחתם.
15

16 באשר לתביעה נגד עו"ד בראונר, מוצא אני לנכון לדחות אותה. לא עלה בידי התובעים
17 לשכנעני כי עו"ד בראונר חרג מחובת הזהירות אשר היתה מוטלת עליו כפרקליט אשר ייצג
18 את המדינה וכי היה מודע לאי אילו מהכשלים אשר תוארו לעיל.
19

תביעתו של שמעון ברנס

20
21 163. תובע 2, שמעון ברנס, תובע את המשטרה בשל הסטירה שלטענתו אלבו סטר לו
22 במהלך העימות המבוקר. מקובלת עליי עמדת המדינה כי על עילת תביעה זו חלה התיישנות
23 ועל כן דינה להידחות.
24

הנזקים הנתבעים

טענות הצדדים

25
26
27
28 164. ביום 14.4.05 במסגרת בש"א 4679/05 ניתנה החלטתה של כב' השופטת רות לבהר
29 שרון כי תובענה זו היא בגין נזקי גוף ועל כן חלה עליה תקנה 16(ג) לתקנות סדר הדין
30 האזרחי, תשמ"ד-1984.
31 עמוס ברנס תובע פיצוי עבור מספר ראשי נזק:

32 **שלילת חרות** – התובעים הגישו טבלה (נספח ב' לתחשיבי הנזק) ממנה עולה כי הסכום
33 הממוצע שנפסק על ידי בתי המשפט השונים ליום מעצר עומד על 18,394 ₪, מכפלת סכום
34 זה במספר ימי המאסר של ברנס מוביל לסכום העולה על 54 מיליון ₪. התביעה בחרה
35 להעמיד את הסכום שתובע ברנס על סכום שלא יפחת מ-10 מיליון ₪ בגין שלילת חירותו

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2001-04 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 במשך 98 חודשים. לטענת התובעים, הסכומים שהוצגו על ידי התובעים אינם מעודכנים
2 וכי כיום נפסקים סכומים נמוכים בהרבה ולהוכחת טענתה הציגה פסק דין בודד.
3 **הפסד השתכרות** – ברנס היה בן 31 והתגורר עם הוריו בעכו כאשר נעצר. עובר לאירועים
4 הוא עבד באופן לא סדיר בעבודות שונות ומזדמנות. ערב מעצרו עבד כמנהלן ראשי
5 בחברת עמידר במשרה מלאה וכן עבד בשעות הערב כמנהל עבודה בחברת קליל תעשיות.
6 כמו כן, לקח חלק בסמינר למדריכי נוער ורצונו כטענת התביעה, היה להתפתח בתחום
7 זה. לטענת התובעים, מאז שחרורו מהכלא התקשה ברנס למצוא מקור פרנסה בשל
8 מחויבותו למאבקו ובשל אות הקין שדבק בו. על כן, מבקשת התביעה לפצות את ברנס
9 בסכום של השכר החודשי הממוצע במשק מיום שחרורו ועד הגיעו לגיל 67 עבור כל חודש.
10 ובסה"כ בסכום העולה על 26 מיליון ₪. התובעים מבקשים לפצות את ברנס בראש נזק זה
11 בסכום שאינו נמוך מ-10 מיליון ₪.
12 לטענת התובעים, ערב מעצרו היה ברנס חסר מקצוע שעבד בעבודות מזדמנות בהן לא ה
13 צליח להתמיד וכי שוחרר שחרור מוקדם מצה"ל. כמו כן סומכים ידיהם התובעים על
14 חוות דעתו של פרופסור מאייר (נספח מד' לכתב התביעה) מיום 17.6.1975 שקבעה כי
15 ברנס לא היה יציב גם בחייו המקצועיים. כמו כן, טוענים התובעים כי לאחר שחרורו עבד
16 ברנס בעבודות שונות והשתכר באופן רציף משחרורו ועד הזדקקותו לקצבאות בשל מצב
17 רפואי שאיננו נובע מהאירועים שבבסיס תביעתו בפני.
18 **הוצאות משפטיות** – התובעים מודים כי לא נשתמרו קבלות בכל הנוגע לניהול מאבקיו
19 המשפטיים של ברנס לאורך 35 השנים האחרונות אשר היו כרוכים בתשלומי שכר טרחת
20 עורכי דין, שירותים משפטיים, אגרות בית משפט ועוד. על ראש נזק זה תובע ברנס סכום
21 של 750,000 ₪ עבור ההליכים שניהל עד כה (בהליך זה העמידה התביעה את סכום שכר
22 הטרחה הנתבע לסך 50,000 ₪ בלבד).
23 לטענת התובעים, על פי עדותו של ברנס ועל פי עדותיהם של אחיו שמעון ומוטי חלקו הארי
24 של ההליכים המשפטיים מומן מתרומות בסך מאות אלפי שקלים שקיבלו ברנס ואחיו בין
25 היתר מעמותות פרטיות כדוגמת "צדק צדק תרדוף" (פרוטוקול 10.9.07, 179-176).
26 **עזרת הזולת** – לטענת התובעים, בשל התמיכה שקיבל ממשפחתו לאורך השנים, השיב לה
27 ברנס 700,000 ₪ מתוך 1.2 מיליון ₪ שנפסקו לו בהליך הפלילי [ב"ש 429/03 עמוס ברנס נ'
28 מדינת ישראל (לא פורסם) 16.6.03]. על ראש נזק זה מבקשים התובעים מיליון ₪. לטענת
29 התובעים, על ראש נזק של עזרת הזולת יש לפסוק רק על סמך ראיות של ממש, אשר
30 התובעים כשלו להציג.
31 **כאב וסבל** – התובעים מבקשים לפצות את ברנס בגין 'הרס חייו' בסכום של 4 מיליון ₪.
32 לטענת התובעים מאז שחרורו חי ברנס חיים אפורים ועצובים, אין לו חברים ואינו סומך על
33 אף אחד. פגישה עם מכריו מן העבר גורמת לו סבל וצער, ובעקבות התנהלות התובעים הפך
34 לאדם קשה יום הדואג לתיעוד אובססיבי של כל דקה מיומו כדי שתמיד יהא בידו אליבי
35 מוצק למעשיו. לטענתם, ייאלץ ברנס לעד להסביר, להצטדק ולהתנצל על עברו. כמו כן סובל

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 ברנס מגידול סרטני בערמונית, חווה מספר אירועי לב, ראייתו בעין שמאל נפגעה וכן סובל
2 מאין אונות (תיעודים רפואיים, נספח 7 לתצהיר ברנס).
3 לטענת הנתבעים, כאב וסבל בזמן המעצר מגולמים בראש הנזק של שלילת החירות ואין
4 מקום לכפל פיצוי. כמו כן, לא הוכח קשר בין מאסרו של ברנס לבין מצב בריאותו.
5 **פיצויים עונשיים** – התובעים מציינים כי על פי הפסיקה [ע"א 9656/09 **עזבון המנוחה ברטה**
6 **מרציאנו ז"ל ואח' נ' ד"ר זינגר יהודם ואח' תק-על 2003(3), 1010]** פסיקת פיצויים עונשיים
7 מתמקדת בדרך כלל בעוולות כוונה כאשר התנהגות המזיק ראויה לגינוי ומיוחדת למקרים
8 מקוממים ומסלידים במיוחד. על כן דורשים הנתבעים על ראש נזק זה סכום של 5 מיליון
9 ₪.
10 לטענת הנתבעים יש להוכיח קיומם של כוונה או זדון על מנת שיוענקו פיצויים עונשיים. כמו
11 כן, טוענים הנתבעים כי לא ניתן להטיל פיצויים עונשיים על המדינה עת היא נתבעת בנזיקין
12 בגדרי אחריותה השילוחית ואף הישירה וסומכיים ידיהם על ת.א. (י-ם) 2555/00 **מרגלית**
13 **נגד מדינת ישראל** (לא פורסם) בו נדחתה תביעה לפיצויים עונשיים כיוון שהפרת חובת
14 הזהירות היתה נקודתית ולא תוצאה של נהלים פגומים או מדיניות של הזנחה.
15 עוד לטענת הנתבעים, סעיף 42 לפקודת הפרשנות שולל את הסמכות לפסוק פיצויים
16 עונשיים נגד המדינה בהיעדר הוראת הסמכה מפורשת. כמו כן, משיקולים של מדיניות
17 במקרה שבו הנתבע אחראי לעוולה במסגרת אחריות שילוחית למעשי עובדיו, הרי
18 ששיקולים של השבת המצב לקדמותו ופיזור הנזק אינם מצדיקים ענישה של המעביד כיוון
19 שאין ביכולתו למנוע באופן מוחלט מעשי זדון מצד עובדיו. לטענת הנתבעים גישה זו
20 התקבלה במסגרת ת.א. (י-ם) 687/93 **מרום נ' מדינת ישראל** (לא פורסם) שאימץ את
21 גישתה של פרופ ברק-ארז [ד' ברק ארז, **עולות חוקתיות**, 1993, עמ' 262] הגורסת כי
22 "ראשית, ענישתו של גוף ציבורי באמצעות פסיקת פיצויים היא ענישה של משלם המסים.
23 שנית, הזדון שבגיניו נפסקים הפיצויים העונשיים הוא לעולם זדון של בעלי התפקידים, ולא
24 של הרשות עצמה. שלישית, מהיבט המטרה ההרתעתית של הפיצויים, הרתעה במישרין של
25 היחיד שפעל בזדון".
26 בסה"כ דורש עמוס ברנס סכום פיצוי העומד על 30.8 מיליון ₪.

הכרעה

27
28
29 165. יש טעם בטענות הנתבעים בכל הנוגע לראש הנזק הנוגע להפסד השתכרות ולראש
30 הנזק הנוגע לכאב וסבל. באשר להפסד השתכרות, הרי שברנס העיד בפני כי לפחות בחלק
31 מהשנים שלאחר שחרורו עבד במספר עבודות כמדריך נוער בעיריית חיפה, כעובד בריכה
32 במלון נפטון באילת, כנהג טיולית במשך ארבע שנים וכפקח גנים בעיריית עכו (פרוטוקול
33 10.9.07, 169-173). עם זאת, הציגו התובעים מכתב מאת ח"כ (כתוארו אז) אמנון
34 רובינשטיין אל שר התחבורה בזמנו, משה קצב המבקש את התערבותו בשינוי תקופת
35 ההתיישנות לשם הענקת רשיון לנהיגה ברכב ציבורי לברנס (נספח ז' לכרך תחשיבי הנזק של

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 התביעה) שיש בו כדי ללמד על הקושי של ברנס למצוא עבודה לאחר שחרורו. יש גם טעם
2 בטענות הנתבעים כי עובר למעצרו של ברנס, לא עבד בעבודה קבועה והחליף עבודות באופן
3 תדיר, עם זאת מגוון התעודות שהציגו התובעים (נספחים 11-31) מעידים על כך שברנס עשה
4 מאמץ לבנות את חייו ואת כישוריו באמצעות קורסים שונים להכשרה מקצועית.
5 מקובלת עליו טענתם של הנתבעים כי לא הוכח כי מצבו הבריאותי הלך ונדרש של ברנס נובע
6 ממעצרו או ממאסרו.

7 כמו כן, בכל הנוגע לראש הנזק של כאב וסבל, הרי שלא הוגשה על ידי התביעה כל חוות דעת
8 רפואית, פסיכולוגית או פסיכיאטרית לעניין זה. נכונים הדברים גם לגבי ראשי הנזק של
9 הוצאות משפטיות ושל עזרת הזולת.

10 בכל הנוגע לראש הנזק של פיצויים עונשיים, הרי שמקובלת עליו עמדת הנתבעים כי אין
11 לפצות בראש נזק זה מהטעמים שהציגו.

12 166. באשר לטענתם של הנתבעים בנוגע לסף הראייתי של הוכחת ראשי הנזק, אזי היא
13 אינה עומדת בקנה אחד עם ההלכה שקבע כב' הנשיא ברק בנוגע להערכת נזק על דרך
14 האומדנה:

15 "אכן, הלכה היא כי היעדר יכולת לחשב באופן מדויק את היקף הנזק שנגרם לתובע
16 אינו שולל ממנו את זכאותו לפיצויים, בין אם המדובר בפיצויים חוזיים, נזיקיים או
17 אחרים. מקום שהוכח קיומו של נזק ראשי בית המשפט לאמוד את גובהו. התנאי לכך
18 הוא שקיים קושי אובייקטיבי, לאור אופיו וטיבו של הנזק, להוכיח בדייקנות
19 ובוודאות את מידת הנזק לו אחראי הנתבע, ושהתובע הביא את אותם נתונים אשר
20 ניתן באופן סביר להביאם (ע"א 355/80 נתן אניסימוב בע"מ נ' מלון טירת בת שבע
21 בע"מ, פ"ד לה(2) 800, 809; ע"א 427/82 "השתיל" נ' אגן יצרני כימיקלים בע"מ, פ"ד
22 מ(4) 309, 317-316; ע"א 294/92 דרוק נ' אליאסיאן, פ"ד מז(3) 23, 34; וכן דעת הרוב
23 בעניין רובינוביץ). למעשה, כמעט בשום מקרה לא יכול בית המשפט לחשב באופן
24 מדויק לחלוטין את הנזק שנגרם, למצער בתביעות נזיקין, ועל כן כמעט תמיד נדרש
25 הוא להסתייע בהערכה במידה כזו או אחרת. אין קו גבול המפריד בין הגדרה מדויקת
26 של הנזק לבין קביעתו על דרך אומדן. על כל פנים, סבורני כי יש מקום לאמוד את
27 שיעור הנזק רק כל עוד ישנה נקודת אחיזה מינימלית, ולו בדל ראייה, עליה יכול בית
28 המשפט להישען בהערכתו". [ע"א 8279/02 זאב גולן נ' עזבון המנוח דר מנחם אלברט
29 ע"י דורה מנחם, פסקה 31 (לא פורסם)]

פיצוי

30
31
32 167. באשר לראש הנזק הנוגע לשלילת חירות, מוצא אני לנכון לפסוק על דרך האומדנה
33 סך של 4,000,000 ₪. באשר לראש הנזק של אובדן השתכרות, ברי כי מאסרו של ברנס, אות
34 הקין החברתי שהתלווה לכך והקטיעה של מסלול חייו פגעו בכושרו להשתכר. עם זאת, אין
35 אני מקבל את טענותיו כי המפתח לחישוב אובדן כושר השתכרותו הינו השכר הממוצע
36 במשק. בראש נזק זה, פוסק אני על דרך האומדנה סך של 720,000 ₪. באשר לראש הנזק

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 04-2001 ברנס ואח' נ' מרקוס ואח'

1 של כאב וסבל, הרי שלא הונחה בפניי תשתית ראייתית מספקת באשר למצבו הנפשי של
2 ברנס. עם זאת, ברי כי פרשה זו הותירה צלקות בנפשו של ברנס לאורך תקופה ארוכה ועל
3 כן פוסק אני על דרך האומדנה סכום של 144,000 ₪.
4 באשר לראש הנזק של הוצאות משפטיות, בהיעדר ראיות המלמדות על הוצאותיו של ברנס,
5 בהתחשב בעובדה כי הבקשה למשפט החוזר הוכנה רובה ככולה על ידי הסנגוריה הציבורית
6 וכי חלק בלתי ידוע של ההליכים המשפטיים מומנו על ידי תורמים ועמותות, מוצא אני
7 לנכון על דרך האומדנה לקבוע סכום של 95,000 ₪.
8 באשר לראש הנזק של עזרת הזולת, מעדותיהם של שמעון ומוטי ברנס עולה כי בני
9 המשפחה נרתמו לסייע לאחיהם וברי כי הדבר היה כרוך בהוצאות רבות, מוצא אני לנכון
10 לקבוע על דרך האומדנה סכום של 70,000 ₪.
11 כאמור, תביעתו של ברנס לפסיקת פיצויים עונשיים נדחית.

168. הוצאות

12
13 הנתבעים יישאו בהוצאות התובע בסך 5,000 ₪ ובתשלום אגרת בית המשפט. כן יישאו
14 הנתבעים בסכום שכר טרחת עורך דין כפי שנתבע בסך 50,000 ₪ בתוספת מע"מ.
15
16
17 **המזכירות תיידע מיידית את הצדדים בדבר מתן פסק הדין. עם קבלת אישור המזכירות**
18 **דבר מסירת פסק הדין לידי הצדדים, יתאפשר פרסומו.**
19 ניתן היום, כ"ד אב תש"ע, 04 אוגוסט 2010, בהעדר הצדדים.

20

21 מגן אלטוביה, שופט

22
23
24
25
26 המזכירות אישרה כי פסק הדין נמסר לצדדים, על כן ניתן לפרסמו.
27